

Innkalling

Utvalg:	Kommunestyret
Møtested:	Kommunestyresalen
Dato:	27.02.2019
Tidspunkt	Kl. 18:00

Forfall skal meldes via Møteportalen. Kan også meldes til Servicetorget i tillegg, tlf. 75182200.

Vararepresentanter møter kun ved spesiell innkalling.

Med henvisning til forvaltningsloven § 8, 3. ledd, vil en be om at beskjed om mulig inhabilitet blir meddelt Servicetorget.

Forvaltningsloven § 8, 3. ledd:

"Medlem skal i god tid si fra om forhold som gjør eller kan gjøre han ugild (inhabil). Før spørsmålet avgjøres, bør varamann eller annen stedfortreder innkalles til å møte og delta ved avgjørelsen dersom det kan gjøres uten vesentlig tidsspille eller kostnad."

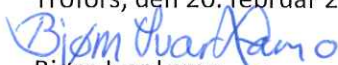
Orientering:

Statens Vegvesen vil orientere kommunestyret vedrørende ny trase og innkjøring til Trofors m.m.

Sakliste

Sak nr.	Sakstittel
001/19	Referatsaker
002/19	Valg av valgstyret for Kommunestyre og Fylkestingsvalget 2019
003/19	Fastsetting av valgdag - Kommunestyre og Fylkestingsvalget 2019
004/19	Valg av ny representant i Kommunestyret og Kontrollutvalget
005/19	Samarbeidsavtale om interkommunal PP-tjeneste. Vefsn, Hattfjelldal, Grane og Nordland fylkeskommune
006/19	Bredbåndsutbygging i Fiplingdal
007/19	Bekymring vedr. nødnett og kostnadsutvikling
008/19	Høring vedr. ny Fjellov
009/19	Klage på salg av tomt til RiverNorth AS
010/19	Høringssvar til ressursgruppas foreløpige rapport, «Helgelandssykehuset 2025»
011/19	Eiendomsskatt - Allmenn taksering, gjennomføring og finansiering - Omgjøring av vedtak
012/19	Tilsetting i stillingen som rådmann 2019

Trofors, den 20. februar 2019

Bjørn Ivar Lamo
Ordfører

Anita Mellingen
Fung. rådmann

Grane kommune

ArkivKode: FE - 033
Arkivsak: 19/61
JournalpostID: 19/644
Saksbehandler: Inger Lise Fløtnes
Dato: 20.02.2019

Saksnummer	Utvalg	Møtedato
001/19	Kommunestyret	27.02.2019

Jfr. Delegeringsreglement for Grane kommune, vedtatt i kommunestyret 14.12.16.

Referatsaker

001/19, Referat fra strategimøtet i Vefsna Regionalpark 6. desember

002/19, Regionrådsstruktur på Helgeland - Mandat i arbeidet med nytt regionråd.

003/19, E6 Helgeland må ferdigstilles

004/19, Sagavegen - Stipendet 2019 - Forslag på kandidater

005/19, Kontrollrapport 2018 vedrørende skatteoppkreverfunksjonen for Grane kommune

006/19, Ny Fylkesmann ønsker å besøke kommunene

Rådmannens innstilling:

Referatsaker tas til orientering.

Saksnummer	Utvalg	Møtedato
002/19	Kommunestyret	27.02.2019

Jfr. Delegeringsreglement for Grane kommune, vedtatt i kommunestyret 14.12.16.

Valg av valgstyret for Kommunestyre og Fylkestingsvalget 2019

Sammendrag:

I henhold til Valglovens § 4-1 skal det i hver kommune være et valgstyre som velges av kommunestyret selv. Kommunestyret må foreta et valg.

Kommunene kan ikke legge til grunn at tidligere ordning med formannskapet som valgstyre videreføres. I uttrykket "kommunestyret selv" ligger at myndigheten til å velge valgstyre ikke kan delegeres.

Valgstyret er et fast utvalg i kommunelovens forstand, og kommunelovens regler om valg av nemnder kommer til anvendelse. Dette innebærer at valgbarhetsreglene i kommuneloven § 14 gjelder, og man må påse at kravene til kjønnsmessig representasjon i kommuneloven §§ 36, 37 og 38a oppfylles. Kommunestyret kan for eksempel ikke velge medlemmene av formannskapet som valgstyre dersom dette medfører at kommunelovens krav til kjønnsmessig sammensetning ikke blir oppfylt.

Kommunestyret selv velger valgstyrets leder og nestleder, jfr. kommuneloven § 10 nr. 3.

Valgstyrets viktigste oppgaver er:

- føring av manntall og utsending av valgkort
- godkjenning av listeforslag ved kommunestyrevalg
- behandling av søknader om fritak for å stå på liste ved kommunestyrevalg
- organisering av forhåndsstemmegivning i kommunen
- organisering av valget på valgdagen, herunder fastsetting av stemmesteder og åpningstider for disse
- organisering av opptelling av stemmene
- varsling av valgte representanter og vararepresentanter til kommunestyret om resultatet

Det meste av oppgavene er trivielle og utføres av administrasjonen på fullmakt.

Rådmannens innstilling:

Som valgstyre for kommunestyre- og fylkestingsvalget 2019 velges formannskapet.

Som leder velges: Ordfører

Som nestleder velges: Varaordfører

Saksnummer	Utvalg	Møtedato
003/19	Kommunestyret	27.02.2019

Jfr. Delegeringsreglement for Grane kommune, vedtatt i kommunestyret 14.12.16.

Fastsetting av valgdag - Kommunestyre og Fylkestingsvalget 2019

Trykte vedlegg:

20.03.2018 59843 Fastsetting av valgdag for kommunestyre- og fylkestingsvalget 2019

Sammendrag:

Valgloven § 9-2 (1) lyder:

"Kongen fastsetter før hvert valg valgdagen til en mandag."

I statsråd 16. mars 2018 er valgdagen for Kommunestyre- og Fylkestingvalget 2019 fastsatt til **mandag 9. september 2019**.

Hvert enkelt kommunestyre kan – i medhold av valgloven § 9-2 (2) – bestemme at det i vedkommende kommune skal holdes valg også søndag 8. september 2019.

Vurdering:

Ved tidligere valgperioder har det blitt avholdt 1 dags valg i Grane, men fra valget 2015 ble det vedtatt å avholde 2dagersvalg. Dette med bakgrunn i sammenslåing av stemmekretser.

I vedtaket gjort i Kommunestyret av 07.10.14 heter det:

Det avholdes 2 dagers valg i Grane ved kommunestyrevalget og fylkestingvalget 2015.

** Søndag 13. september 2015, med åpningstider: kl. 14.00 ~ 19.00*

** Mandag 14. september 2015, med åpningstider: kl. 09.00 ~ 20.00*

Forhåndsstemmegivning skjer innenfor kommunens åpningstider, hverdager mellom kl. 08.00 ~ 15.30, fram til fredagen før valgdagen.

Det må vurderes om det er behov for 2dagersvalg også ved Kommunestyre- og Fylkestingvalget 2019.

Rådmannens innstilling:

Alt. 1:

Det avholdes 2 dagers valg i Grane ved Kommunestyre- og Fylkestingvalget 2019.

* Søndag 8. september 2019, med åpningstider: kl. 14.00 ~ 19.00

* Mandag 9. september 2019, med åpningstider: kl. 09.00 ~ 20.00

Forhåndsstemmegivning skjer innenfor Servicetorgetts åpningstider, hverdager mellom kl. 10.00 ~ 15.00, fram til fredagen før valgdagen.

Alt. 2:

Det avholdes 1 dags valg i Grane ved Kommunestyre- og Fylkestingvalget 2019.

* Mandag 9. september 2019, med åpningstider: kl. 09.00 ~ 20.00

Forhåndsstemmegivning skjer innenfor Servicetorgetts åpningstider, hverdager mellom kl. 10.00 ~ 15.00, fram til fredagen før valgdagen.

DET KONGELIGE KOMMUNAL-
OG MODERNISERINGSDEPARTEMENT

Departementene
Fylkesmennene
Fylkeskommunene
Kommunene
Registrerte politiske partier
Stortinget

Deres ref

Vår ref

Dato

18/584-8

16. mars 2018

Fastsetting av valgdag for kommunestyre- og fylkestingsvalget 2019

Valgloven § 9-2 (1) lyder:

"Kongen fastsetter før hvert valg valgdagen til en mandag."

I statsråd 16. mars 2018 er valgdagen for kommunestyre- og fylkestingsvalget fastsatt til **mandag 9. september 2019**.

Hvert enkelt kommunestyre kan – i medhold av valgloven § 9-2 (2) – bestemme at det i vedkommende kommune skal holdes valg også søndag 8. september 2019.

Departementet vil i løpet av våren fastsette forskrifter for gjennomføring av kommunestyre- og fylkestingsvalget 2019 for kommuner og fylkeskommuner som er berørt av grenseendringer. Disse kommunene og fylkeskommunene skal gjennomføre valg som om sammenslåinger, deling og grensejusteringer er gjennomført. Departementet vil forskriftsfeste at fellesnemnda får myndighet til å bestemme om det skal avholdes valg også på søndagen.

Med hilsen

Siri Dolven (e.f.)
avdelingsdirektør

Sissel Lian
seniorrådgiver

Postadresse
Postboks 8112 Dep
0032 Oslo
postmottak@kmd.dep.no

Kontoradresse
Akersg. 59
www.kmd.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org no.
972 417 858

Avdeling
Kommunalavdelingen

Saksbehandler
Sissel Lian
22 24 68 89

Saksnummer	Utvalg	Møtedato
004/19	Kommunestyret	27.02.2019

Jfr. Delegeringsreglement for Grane kommune, vedtatt i kommunestyret 14.12.16.

Valg av ny representant i Kommunestyret og Kontrollutvalget

Sammendrag:

I forbindelse med Kolbjørn Eriksen sin bortgang des. 2018 må det velges nye representanter i hans sted.

Kolbjørn Eriksen hadde ved sin bortgang følgende verv:

1. Fast representant i kommunestyret
2. Fast medlem av kontrollutvalget, som leder.

Verv i Kommunestyret:

[Lov om kommuner og fylkeskommuner \(kommuneloven\)](#)

I henhold til Kommunelovens § 16 nr. 2 skal vararepresentant fra gjeldende gruppe ved varig fratreden tre inn i den nummerorden de er valgt.

Verv i Kontrollutvalget:

[Forskrift om kontrollutvalg i kommuner og fylkeskommuner](#)

I kap 2 - Kontrollutvalgets sammensetning. Utskifting av medlemmer, heter det:

§ 2. Valg og sammensetning

Kommunestyret og fylkestinget velger selv et kontrollutvalg til å forestå det løpende tilsyn med den kommunale og fylkeskommunale forvaltning på sine vegne. Utvalget skal ha minst tre medlemmer. Kommunestyret og fylkestinget velger selv medlemmer og varamedlemmer til utvalget, og blant medlemmene leder og nestleder.

Minst ett av utvalgets medlemmer skal velges blant kommunestyrets eller fylkestingets medlemmer. Utvalgets leder og nestleder har møte- og talerett i kommunestyret og fylkestinget når utvalgets saker behandles.

§. 3 Utskifting av medlemmer

Kommunestyret eller fylkestinget kan når som helst foreta nyvalg av utvalgets medlemmer. Ved utskifting av ett eller flere medlemmer av utvalget skal det foretas nyvalg av samtlige medlemmer i utvalget.

Ved valg til kontrollutvalg er blant annet følgende personer/verv utelukket, jf. kommuneloven § 77 nr. 2: Ordfører, fylkesordfører, varaordfører, medlem og varamedlem av formannskap og medlem og varamedlem av kommunal nemnd med beslutningsmyndighet

Vurdering:

Etter Kolbjørn Eriksens bortgang rykker Tor Emil Nilsen opp som fast representant i kommunestyret for resten av perioden. Varalisten til Grane SP rykker ett hakk opp.

Kommunestyret må velge ny(e) representant(er) / leder til Kontrollutvalget.

Rådmannens innstilling:

1. Tor Emil Nilsen rykker opp som fast representant i Kommunestyret for resten av perioden 2015-2019.
2. Grane Senterparti's varaliste rykker ett hakk opp.
3. Som ny(e) fast(e) representant(er) i Kontrollutvalget velges: _____
4. Som ny leder i Kontrollutvalget velges: _____

Saksnummer	Utvalg	Møtedato
003/19	Komité for oppvekst og kultur	12.02.2019
005/19	Kommunestyret	27.02.2019

Jfr. Delegeringsreglement for Grane kommune, vedtatt i kommunestyret 14.12.16.

Samarbeidsavtale om interkommunal PP-tjeneste. Vefsn, Hattfjelldal, Grane og Nordland fylkeskommune

Trykte vedlegg:

29.01.2019 65554 SAMARBEIDSAVTALE OM INTERKOMMUNAL PP
29.01.2019 65555 Referat styremøte 03.09.18

Sammendrag:

Samarbeidsavtale om interkommunal PP-tjeneste mellom Vefsn kommune, Grane kommune, Hattfjelldal kommune og Nordland fylkeskommune har vært opp som sak i styret PPT. Avtalen er revidert med oppdateringer. Styret vedtok at samme fordelingsnøkkel skal benyttes i denne avtalen. Avtale oversendes til komite for oppvekst og kultur og videre til kommunestyre til godkjenning.

Vurdering:

Fordeling av administrasjons- og driftsutgifter er beregnet etter innbyggertall i kommunene pr 1. juli hvert år.

Utgift kommune: 100% stilling pr 500 barn i førskole og grunnskole.

Utgift Grane kommune regnskapsår 2018 kr 570 640

I punkt 8 i avtaleforslaget er det foreslått følgende fordelingsnøkkel:

Fordelingsnøkkel:

Nordland fylkeskommune: 100% stilling per 500 elever, lærlinger, lærekandidater og OT

Kommunene: 100% stilling per 500 barn i førskole og grunnskole

Administrasjon og driftsutgifter fordeles forholdsvis etter stillingsstørrelse og beregnes ut fra innbyggertall i kommunen pr 1. juli hvert år.

Vertskommunen forskutterer driftsutgiftene i sin helhet. Deltakerkommunenes og fylkeskommunens andel av utgiftene utbetales som å kontoforskudd hvert år i mars og september måned. Det endelige refusjonskrav skal inneholde en oversiktlig oppstilling hvor den enkeltes andel er beregnet.

PPT for Vefsn-regionen har ikke anledning til å ta opp lån eller forplikte kommunen utover de budsjettammene som bevilges.

Rådmannens innstilling:

Samarbeidsavtale om interkommunal PP-tjeneste mellom Vefsn kommune, Grane kommune, Hattfjelldal kommune og Nordland tas til etterretning.
Avtalen sendes over til kommunestyret til endelig godkjenning.

Komité for oppvekst og kultur 12.02.2019:**Møtebehandling:**

Rådmannens innstilling enstemmig vedtatt.

KOK- 003/19 Innstilling:

Samarbeidsavtale om interkommunal PP-tjeneste mellom Vefsn kommune, Grane kommune, Hattfjelldal kommune og Nordland tas til etterretning.
Avtalen sendes over til kommunestyret til endelig godkjenning.

SAMARBEIDSAVTALE OM INTERKOMMUNAL PP-TJENESTE MELLOM VEFSN KOMMUNE, GRANE KOMMUNE, HATTFJELLDAL KOMMUNE OG NORDLAND FYLKESKOMMUNE.

1. BAKGRUNN FOR AVTALEN

1.1 Opplæringsloven § 5-6.

«Kvar kommune og kvar fylkeskommune skal ha ei pedagogisk psykologisk teneste. Den pedagogisk psykologiske tenesta i ein kommune kan organiserast i samarbeid med andre kommunar eller med fylkeskommunen.»

1.2 Samarbeidsavtalen om en interkommunal virksomhet hjemles i Kommuneloven § 27.

2. PARTENE

Vefsn kommune
Grane kommune
Hattfjelldal kommune
Nordland fylkeskommune.

3. KONTORSTED: Mosjøen

4. ADMINISTRASJON:

4.1. Vefsn kommune har ansvar for:

- Skaffe til veie tilgjengelige lokaler for virksomheten.
- Lønnsutbetaling til ansatte
- Faglig veiledning innenfor personal- og økonomiadministrasjon
- Regnskap og økonomistyring
- Drift IKT.

Dersom det ikke er sentrale bestemmelser eller styrevedtak innenfor området personalforvaltning, følges kommunens gjeldene regler.

4.2. Revisjon: PPT for Vefsn-regionen benytter det samme som Vefsn kommune som pr. i dag er Revisjon Midt-Norge.

5. FORMÅL OG ANSVARSOMRÅDE

Opplæringsloven § 5-6

«Tenesta skal hjelpe skolen i arbeidet med kompetanseutvikling og organisasjonsutvikling for å leggje opplæringa betre til rette for elevar med særlege behov. Den pedagogisk psykologiske tenesta skal sørge for at det blir utarbeidet sakkunnig vurdering der lova krev det. Departementet skal gi forskrifter om dei andre oppgåvene til tenesta.»

6. STYRET FOR PPT FOR VEFSN-REGIONEN

6.1. Sammensetning

- Hver kommune og fylkeskommunen oppnevner en representant og vararepresentant. **Styret kan settes sammen med faglig kvalifisert personell.**
- Styret velger selv leder og nestleder for perioden.
- De ansatte utnevner en representant i styret med personlig vararepresentant.
- De ansattes representant har ikke rett til å delta i forhandlinger som nevnt i Kommunelovens § 26 nr. 2.
- Leder for PPT er sekretær for styret.

6.2. Oppgaver

- Styret har ansvaret for at PPTs formål oppfylles etter lov, forskrifter, denne samarbeidsavtalen og innenfor de økonomiske rammer som kommunene/fylkeskommunen bevilger.
- Foreslå og vedta budsjett.
- Behandle og vedta budsjettendringer innenfor gjeldende rammer.
- Godkjenne virksomhetsplan, årsrapport og regnskap.
- Ansette leder, øvrige personell og justere antall stillinger i tråd med budsjettammen.
- Fastsette lønn for de ansatte.
- Andre saker som daglig leder, styret eller minst to av styremedlemmene ønsker å behandle.
- Oppnevne et faglig utvalg bestående av representanter fra hver kommune/fylkeskommune avhengig av styrets sammensetning.

6.3. Forretningsorden

- Styremøtene ledes av styrets leder.
- Styret har vedtaksmyndighet når halvparten av medlemmene er tilstede.
- Vedtak fattes med alminnelig flertall.
- Ved stemmelikhet teller møteleders stemme dobbelt.
- Styret for PP-tjenesten velger leder og nestleder på årsmøtet, med 1 års funksjonstid.

7. FAGUTVALG

7.1. Formål:

I tillegg til styret skal det være et fagutvalg som er rådgivende for tjenesten i faglige spørsmål. Utvalget skal sikre at faglig utvikling, oppgaveløsning og organisering av arbeidet i PP-tjenesten skjer i henhold til gjeldende lov og forskrifter, spesielle avtaler og etter styrets bestemmelser.

7.2 Sammensetning

- Opplæringsansvarlig i hver kommune.
- Faglig leder for fylkeskommunal PP-tjeneste og avdelingsleder spes.ped.
- En representant for ansatte

Leder for PPT er sekretær for fagutvalget.

Fagutvalget velger selv leder.

Det skal avholdes minimum 4 møter pr. år.

Protokoll fra møtene legges frem for styret i form av referat.

8. ØKONOMI, REGNSKAP

Kommuner	Antall stillinger Totalt 6 hele fagstillinger	50 % stilling ledelse	100 % stilling sekretær	Driftskostnader
Nordland fylkeskommune	<i>Endelig ressurs vil bli tatt med til styremøte</i>			
Vefsn kommune				
Grane kommune				
Hattfjelldal kommune				

Fordelingsnøkkel:

Nordland fylkeskommune: 100 % stilling pr. 500 elever, lærlinger, lærekandidater og OT.

Kommune: 100 % stilling pr. 500 barn i førskole og grunnskole. Administrasjon og driftsutgifter fordeles forholdsvis etter stillingsstørrelse og beregnes ut fra innbyggertall i kommunen pr. 1. juli hvert år.

Vertskommunen forskutterer driftsutgiftene i sin helhet. Deltakerkommunenes og fylkeskommunens andel av utgiftene utbetales som å kontoforskudd hvert år i mars og september måned. Det endelige refusjonskrav skal inneholde en oversiktlig oppstilling hvor den enkeltes andel er beregnet.

PPT for Vefsn-regionen har ikke anledning til å ta opp lån eller forplikte kommunen utover de budsjetttrammene som bevilges.

9. DAGLIG LEDER

Styret er daglig leders nærmeste overordnede.

Daglig leder administrerer virksomheten og har ansvaret for at enhver arbeidsoppgave utføres i overensstemmelse med til enhver tid gjeldende bestemmelser og i henhold til de vedtak som er fattet av styret.

Daglig leder utarbeider årlig virksomhetsplan, og rapporterer om planene er gjennomført i september hvert år.

Daglig leder rapporterer til styret. Vedkommende har tale- og forslagsrett i styrets møter, dersom ikke styret i enkeltsaker vedtar at vedkommende ikke skal kunne møte.

Daglig leder er de øvrige ansattes nærmeste overordnede, og utøver det daglige arbeidsgiveransvar innenfor delegerte fullmakter.

Daglig leder gis anvisningsmyndighet. Regninger som gjelder daglig leder skal anvises av styrets leder.

10. VIRKSOMHETSPLAN/ÅRSRAPPORT/MØTEPROTOKOLLER

Virksomhetsplan og årsrapport sendes styret, kommunene og Nordland fylkeskommune hvert år i **september** og følger skoleåret.

Referat fra styremøter sendes kommunene og Nordland fylkeskommune fortløpende.

11. AVTALENS VARIGHET OG OPPSIGELSE

- Skriftlig oppsigelse til styret med minst 2 års varsel. 2-årsfristen regnes fra 31. desember det året oppsigelse finner sted.
- Ved oppløsning skal eiendeler og heftelser for økonomiske forpliktelser fordeles forholdsvis mellom kommunene etter samme fordeling som ved dekking av utgifter.
- Avtalen skal revideres hvert **3. år**. Styret er ansvarlig.

12. ENDRINGER

Endringer i samarbeidsavtalen kan fattes av styret for PP-tjenesten og krever 2/3 av et fulltallig styre til stede. Endringen må godkjennes av kommunestyret i den enkelte kommune og av fylkesutdanningsjefen.

13. TVISTEMÅL

Twistemål avgjøres i henhold til gjeldende retningslinjer.

Mosjøen,2018

Nordland fylkeskommune

Vefsn kommune

Grane kommune

Hattfjelldal kommune

Nina Ellingsen Høiskar
utdanningsjef

Jann-Arne Løvdahl
ordfører

Bjørn-Ivar Lamo
ordfører

Harald Lie
ordfører

Pedagogisk psykologisk tjeneste for Vefsn-regionen

REFERAT STYREMØTE FOR PPT FOR VEFSN-REGIONEN 3. SEPTEMBER 2018

Tilstede:

Trine Bolstad, Jann-Arne Løvdahl, Bjørn Ivar Lamo, Lisbeth Sørum, Håkon Pedersen, Sissel Bakke.

Innkalling og referat godkjent.

Sak 9/18 Referatsaker.

- Leder PPT deltar i arbeidsgruppe satt ned av Vefsn kommune. Gruppas oppdrag er todelt:
 - Se på ressursbruk i forhold til spesialundervisning
 - Se på organisering av PPT.

Tatt til orientering

Sak 10/18 Årsrapport 2017/18.

Årsrapport ble sendt ut i forkant av møtet.

Rapporten ble lagt fram og tatt til orientering.

Sak 11/18 Virksomhetsplan 2018/19.

Virksomhetsplan ble sendt ut i forkant av møtet.

Planen ble lagt fram og tatt til orientering.

Sak 12/18 Samarbeidsavtalen.

Samarbeidsavtalen har vært tema for revidering denne våren. Noen punkter er revidert med oppdateringer. Det har vært stilt spørsmål fra PPT omkring punkt 8, økonomi og regnskap og utregningsmodell/ fordelingsnøkkel.

Vedtak:

Styret vedtok at samme fordelingsnøkkel skal benyttes i ny samarbeidsavtale.

Samarbeidsavtalens øvrige endringer ble gjennomgått og ligger som vedlegg til referatet. En ber styrets medlemmer behandle den reviderte avtalen i sine fora og returnere den signert til PPT Vefsn.

Enstemmig vedtatt.

Sak 13/18 Eventuelt.

Som en orientering til styret uttrykker ansattes representant en viss utrygghet i forhold til hvordan vi i dag er organisert i jobbsammenheng. Dette blant annet på bakgrunn av rapporten fra ekspertutvalget hvor det foreslås store endringer i forhold til PP-tjenestens funksjon.

Neste møte: 12. desember 2018. Dette blir et fellesmøte med fagutvalget.

Trine Bolstad
Styreleder (sign.)

Sissel Bakke
Sekretær for styret

Saksnummer	Utvalg	Møtedato
007/19	Formannskapet	13.02.2019
006/19	Kommunestyret	27.02.2019

Jfr. Delegeringsreglement for Grane kommune, vedtatt i kommunestyret 14.12.16.

Bredbåndsutbygging i Fiplingdal

Sammendrag:

Grane kommune søkte våren 2018 NKOM om midler til bredbåndsutbygging i Fiplingdal. Kommunen er tildelt tre millioner kroner til dette formålet. Egeninnsats er en forutsetning for å motta midler, og Grane kommunes økonomiske bidrag er satt til 3.050.000 NOK. I tillegg vil det tilkomme en betydelig dugnadsandel for å imøtekomme utbyggingsformen.

Dersom kommunestyret vedtar utbygging, foreslås kommunens bidrag på 3.050.000 finansiert over Vefsnafondet, med henblikk på å både beholde eksisterende næring og legge til rette for å utvikle ny næring og bidra til bosetting i hele kommunen.

Vurdering:

Historikk:

Kommunestyret i Grane fattet i vedtak KS-007/16 en prioriteringsliste over ønsket bredbåndsutbygging i kommunen. Denne listen var som følger:

1. Fylkesgrense Nord-Trøndelag – Trofors
2. Fiplingdal
3. Trofors – kommunegrense Vefsn
4. Trofors – kommunegrense Hattfjelldal

Kommunestyrets vedtak sa også at maks tre millioner kunne brukes årlig til dette formålet.

Kommunen sendte en søknad om utbyggingsmidler til NKOM for å få realisert strekning 1, men fikk avslag. Det ble så utarbeidet et anbud på utbygging på strekningen i form av et anleggsbidrag på én million kr. Årsaken til at det ikke var på tre millioner, var at daværende rådmann ikke fant dette forsvarlig sett opp mot fremtidige låneopptak til helsetun/sykehjem.

Anbudet var ute i to omganger, men uten at kommunen mottok noen tilbud. Vi tok så kontakt med en leverandør direkte (som kommunen har anledning til etter at anbudsprosess ikke har gitt noe resultat), men heller ikke her endte man opp med et positivt resultat.

Det ble også undersøkt om det var mulig å få til synergier ifm. E6-utbyggingen og entreprenøren her, men uten resultat. Hæhre har riktignok fibernett til sitt anlegg, men det har de fått gjennom en ordinær henvendelse til en bredbåndsleverandør, som så har levert nett til dem på vanlig måte.

I 2018 søkte kommunen igjen NKOM om midler, denne gang for strekning 2 (ettersom vi allerede hadde fått avslag på strekning 1). Dette medførte et positivt resultat, og kommunen fikk tilsagn om tre millioner kr i bidrag.

Handlingsrom:

I kommunens søknad til NKOM er det skissert en betydelig dugnadsinnsats fra innbyggerne i det aktuelle området, etter samme modell som årets fiberutbygging i Susendal. Saksbehandlers intensjon her var å gjennomføre prosjektet på samme måte som vi har gjort i Hattfjelldal, og dette ble reflektert i søknaden.

Tildelingsbrevet fra NKOM viser dog at kommunen må ut på ordinært anbud med jobben, men med en dugnadskomponent «innbakt». Dersom ingen leverandør viser interesse, kan utbyggingen skje som saksbehandler skisserte i søknaden.

Tilsagnet om midler gjelder kun for prosjektet i Fiplingdal, og kan ikke omdisponeres til annen utbygging.

Alternativer:

I månedene som har gått etter at søknaden ble levert, har det skjedd en del på infrastrukturens side i Fiplingdal. Telenor har hengt fiber i sine stolper, med henblikk på å forsyne sine mobilstasjoner med kapasitet. Dette betyr at mobilt bredbånd er et reelt alternativ for mange i området. I tillegg kan bedrifter henvende seg til Telenor for å få fiberbredbånd til bedriftsbetingelser.

Mobilt bredbånd: Hastigheten på 4G er i dag adekvat for de fleste. Det åpenbare minuset er at produktene i dag er kvotebasert (du betaler per gigabyte data), selv om det må nevnes at et par leverandører i dag er på vei bort fra dette, blant andre Telia som med sitt nye abonnement «Telia X» tilbyr fri bruk, men med begrensningen at når du har forbrukt en viss datamengde settes hastigheten ned til 3 mbit. Til sammenlikning er hastighetene breiband.no har operert med i Fiplingdalen mellom 1 og 5 mbit.

Bedriftsnett: For de som kan få fibernett til bedriftsbetingelser fra Telenor vurderes dette som et svært godt produkt, dog til en høyere pris enn tilsvarende privatabonnement. Det må også nevnes at etableringskostnaden kan bli meget høy for en del, avhengig av hvor langt de bor fra Telenors tilkoblingspunkter.

Kommunal involvering

Et spørsmål man kan stille seg er hvorvidt fiberutbygging bør være en kommunal oppgave. På Trofors er utbyggingen 100% kommersiell, uten noe bidrag fra Grane kommune. Hvis vi sammenlikner med Hattfjelldal, så er hver eneste meter fibernett der bygd direkte av kommunen, til en pris av mange titalls millioner kroner. Dette fordi det ikke er kommersielt lønnsomt å bygge ut der. Dermed må det offentlige midler inn dersom det skal bli noe av slik utbygging. Dette er også tilfelle for alle steder i Grane kommune utenom Trofors.

Dersom man kun skal legge bedriftsøkonomiske betraktninger til grunn er slik utbygginger rene tapsprosjekt. Dermed handler det mer om samfunnsutvikling, særlig knyttet til næringsutvikling og bosetting.

Driftsmodell

Dersom en kommersiell leverandør er interessert i utbyggingen trenger ikke Grane kommune å forholde seg til videre drift. Det tar leverandøren seg av.

Men hvis kommunen må bygge ut tilsvarende som i Susendal, dvs. vha. den såkalte «Västerbottenmodellen» må vi ha en driftsmodell på plass.

Västerbottens län og noen kommuner på svensk side (f. eks. Storuman) har vært pionerer når det gjelder fiberbredbånd i distriktskommuner. Denne modellen går ut på at kommunen/länet prosjekterer og stiller opp med alt nødvendig materiell (rør, fiber, noder etc.) og innbyggerne som vil ha fiber stiller opp med anleggsarbeidet på dugnad. Denne modellen har resultert i et imponerende fibernett siden ca. årtusenskiftet. Det ferdige nettet eies i sin helhet av kommunen (eller et driftsselskap, avhengig av organiseringen).

I dag har Hattfjelldal og Hemnes en interkommunal driftsenhet kalt Villmarksnett som består driften av fibernettene i disse kommunene. Grane kommune har mulighet til å slutte seg til denne. Det vil uansett bli behov for bistand til slik drift, da det ikke finnes intern kapasitet i kommunen til å ivareta dette.

Rådmannens innstilling:

Rådmannen gir to alternativer:

Alternativ 1: Grane kommune bygger ut bredbånd i Fiplingdal. Anbudet på dette legges ut på Doffin.

Utbyggingen finansieres med tilskudd fra NKOM på kr. 3.000.000 NOK, i tillegg til et kommunalt bidrag fra Vefsnafondet på kr. 3.050.000 NOK.

Dette gis slik kontering:

1020.14700.325 3.050.000 D

1020.19500.880 3.050.000 K

Alternativ 2: Grane kommune bygger ikke ut bredbånd i Fiplingdal med begrunnelse i kommunens økonomiske situasjon, og at det finnes alternativer for innbyggere og næringsliv i form av mobilt bredbånd (4G) og fiber fra Telenor til bedriftskunder.

Saksnummer	Utvalg	Møtedato
012/19	Nærings- og naturforvaltningskomite	20.02.2019
007/19	Kommunestyret	27.02.2019

Jfr. Delegeringsreglement for Grane kommune, vedtatt i kommunestyret 14.12.16.

Bekymring vedr. nødnett og kostnadsutvikling

Trykte vedlegg:

29.01.2019 65549 Salten Brann IKS bekymring vedr. kostnadsutvikling

Sammendrag:

Bakgrunn

Stortinget vedtok enstemmig 9. juni 2011 at Nødnett skal bygges ut i hele Fastlands-Norge, jfr. Prop. 100 S (2010-2011) og Innst. 371 S (2010-2011). 10. september 2015 var nødnettet klart til bruk i hele Fastlands-Norge.

Nødnett er i dag finansiert gjennom abonnementsinntekter og rammeoverføringer. Ved utgangen av 2017 hadde Nødnett 49 500 betalende abonnenter, men driftskostnadene for Nødnett infrastruktur dekkes ikke fullt ut av abonnementsinntektene. Prognosene viser at det også i 2018 er et inntektsgap som må dekkes.

Sakens faktum

Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap (DSB) mottok i desember 2017 et brev fra Justis og Beredskapsdepartementet (JD) som gir DSB eierskapet til brann sitt brukerutstyr koblet til Nødnett. Med Nødnett brukerutstyr forstås her utstyr koblet opp til Nødnett som radioterminaler, kontrollroms utstyr (ICCS) og Vision (oppdragshåndteringssystem).

DSB har i løpet av 2017 og 1. halvår 2018 gjennomgått en intern omorganisering. I denne sammenhengen har det nå blitt besluttet at eierskap og forvaltningsansvaret for Nødnett brukerutstyr for brann skal ligge i avdeling for Nød og Beredskapskommunikasjon (NBK).

I forbindelse med beslutning om eierskapet vil DSB ved avdeling NBK i løpet av høsten 2018 igangsette arbeid på tre områder:

Radioterminaler.

Det vil bli etablert nye rammeavtaler for anskaffelse av radioterminaler til brannvesener / 110-sentraler.

Vision.

Vision er oppdragshåndteringssystemet som brukes av 110-sentralene for ressursalarmering og flåtestyring. Den versjonen av Vision som benyttes av 110-sentralene i dag er nå i «end of life» modus. Det vil si at det kun gis support av leverandøren i de neste to årene. DSB vil derfor igangsette en offentlig anskaffelse for et nytt oppdragshåndteringssystem.

ICCS – supportavtale.

Ny avtale om 3. linjesupport er inngått med virkning fra 1. juli 2018. Avtalepart er endret fra Motorola til henholdsvis Frequentis (ICCS) og Capita (Vision).

Finansiering

Når det gjelder finansiering har DSB fått føringer fra Justisdepartementet at kostnader relatert til drift og brukerutstyr i Nødnett skal brukerfinansieres.

Dagens løsning gir DSB rett til å levere driftstjenester mot et kostnadsbasert vederlag, jfr. Forskrift om driftsstøttetjenester til nødnett § 3.

Det er planlagt at kostnadene ved et nytt oppdragshåndteringssystem skal fordeles på 110-sentralene. Kostnadene vil bli betydelig. Nytt oppdragshåndteringssystem kan, ifølge informasjonsbrev fra DSB, beløpe seg opp til kr. 10-15 mill. pr. 110-nødsentral. Tallstørrelsene framstår som usikre.

Kostnadene for 1. og 2. support, vil reforderes ved årsskiftet, som går over til en ny finansieringsmodell for 110-sentralene. I løpet av høsten 2018 vil DSB i samarbeid med 110-miljøene utarbeide et estimat for investeringsbehovet. Det synes forutsatt at også denne delen skal dekkes av 110-sentralene.

Det pågår et arbeid for å fremskaffe en enhetlig og oversiktlig modell for betaling av alle «Nødnett-tjenester», men for å skape forutsigbarhet for den kostnaden som er regulert gjennom forskrift, iverksettes denne modellen fra 01.01.2019.

I notatet utarbeidet av DSB den 07.03.2018 om brukerbetaling og abonnementsordning i Nødnett er det foreslått en kombinasjonsmodell med inndekning av driftskostnader via abonnementsordningen og en sektorfordeling på departementsnivå for forvaltningskostnader. Det er imidlertid ikke avklart om denne modellen velges.

Vurdering:

Det har ikke vært en kontrollert, helhetlig og forutsigbar finansieringsmodell for Nødnett basert på en pålagt abonnementsordning fra DSB.

Brannvesenet betaler i snitt 4 900 kr. pr. abonnement (håndholdt radioterminal), og 110-sentralen i Bodø og kommunene i Nordland har et betydelig antall abonnement.

Stortinget har forutsatt at inntektene fra abonnementsordningen skal dekke driftskostnadene til Nødnett, noe som ikke er tilfellet i dag. I 2017 var inntekter fra abonnementsordningen på 316,5 millioner kroner. Tilsvarende var kostnadene for drift av Nødnett på 335,5 millioner kroner. I 2018 er det forventet en forskjell på i underkant av 18 millioner kroner, ref. Prop. 1 S (2017-2018). Det negative gapet mellom inntekter og kostnader er på kort sikt godkjent av Justis- og beredskapsdepartementet, men med en klar intensjon om at gapet skal dekkes inn ved abonnementsordningen.

Driftskostnadene har økt fra opprinnelig anslag, samtidig som abonnementsinntektene har blitt lavere enn antatt. Abonnementsinntektene har ikke nådd de prognoser som ble utarbeidet i 2007 pga. at nødnettene, med unntak av politiet, totalt sett har tatt ut færre radioterminaler enn først antatt. Fordelingen av radioterminaler i abonnementskategoriene har samtidig hatt en vridning mot billigere abonnementskategorier. Kategorien Beredskap er for eksempel benyttet i mye større utstrekning enn antatt i 2007.

Investeringskostnadene, så vel som brukerkostnadene har også blitt betydelig dyrere de senere årene. Før etableringen av nødnett var kostnadene på kr. 677 000 for 110-nødsentralen i Bodø knyttet til sambandsutstyr mv. Dagens lisens- og driftskostnader er på kr. 3 145 500. Den antas å øke betraktelig dersom nytt oppdragshåndteringssystem vil beløpe seg opp til 10-15 millioner pr. 110-nødsentral. 3. linjesupport på 110-nødsentralene har gjennom avtalen med Motorola også blitt betydelig dyrere.

110-nødsentralen i Bodø har uttrykt og uttrykker sterk bekymring for at alle kostnadene til etablering av nødnett og nytt utstyr i det vesentligste skal dekkes av brukerne som i dette tilfellet betyr alle kommunene i Nordland. Dette er bekymringsfullt, og finansieringen av Nødnett bør derfor gjøres til en ren nasjonal og statlig oppgave.

Nødnett – en statlig oppgave

Dagens investeringsmodell er hverken forsvarlig eller korrekt. Det støttes også av brev av 15. september 2018 fra den administrative ledelsen i 110 Øst IKS, 110 Oslo, 110 Sør øst IKS, 110 Agder, 110 Rogaland, 110 Haugaland og Sunnhordland, 110 Hordaland, Sogn og Fjordane 110 IKS, 110 Møre og Romsdal KF, 110 Midt-Norge IKS, 110 Nord-Trøndelag, 110 Salten, 110 Troms og 110 Finnmark.

Sentral tilsynsmyndighet kan pålegge kommunen å etablere en nødalarmingsentral for mottak av meldinger om branner og andre ulykker innen en fastsatt region som kan omfatte flere kommuner, jfr. brannloven § 16.

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap har også enerett til å levere driftsstøttetjenester for Nødnettutstyret ved brannvesenets nødalarmingsentraler. Enerett til å levere driftsstøttetjenester kan kun omfatte teknisk drift, applikasjonsdrift, servicedesk og brukerstøtte samt oppfølging mot driftsoperatøren av Nødnett, jfr. Forskrift om driftsstøttetjenester til nødnett § 2. Dette er regulert gjennom en tjenesteavtale som har 6 måneders oppsigelsesfrist.

De øvrige delene av nødalarmingsentralen, herunder levering av utstyr til kommunikasjonsentraler i Nødnett, tilhører den enkelte kommune og 110-nødsentralens myndighet. 110-sentralene har pr. i dag en avtale for levering og bruk av utstyr til kommunikasjonsentraler i Nødnett med en 6 måneders oppsigelsesfrist.

Nødnett er en nasjonal og statlig beredskapsoppgave og bør derfor finansieres av Staten. Nødnett er en fellestjeneste for alle aktører med beredskapsansvar. Det er store og viktige brukerorganisasjoner med beredskapsoppgaver i mange sektorer. En rammefordeling gir også brukervirksomhetene en forutsigbarhet i økonomien fra år til år, og gir en mulighet til intern fordeling av kostnadene.

Det synes også å være i samsvar med forutsetning for etablering av nødnett som skulle sikre en stabil og sikker drift gjennom å etablere en enerett til å levere driftsstøttetjenester til Nødnettutstyret ved brannvesenets nødalarmingsentraler og brannvesenet for øvrig, jfr. Forskrift om driftsstøttetjenester til nødnett § 1.

Beredskapsmessig vil en sektormodell åpne for insentiver til at flere virksomheter tar Nødnett i bruk, enten ved pålegg eller ved at abonnementsprisen justeres slik at de offentlige virksomhetene ser at det er regningssvarende å ta Nødnett i bruk for å styrke beredskapen og ikke blir en salderingspost. Målet må være økt utbredelse og samvirke i Nødnett slik at aktører i Totalforsvaret og andre samvirkeaktører skal kunne kommunisere sømløst i daglig oppgaveløsning og i kriser.

Økonomiske, administrative hensyn og beredskapshensyn sikres også best gjennom en slik løsning. Dagens abonnementsløsning synes å være særlig tungvint og krevende. Den er også lite rettferdig. Den rammer særlig Nordland spesielt hardt, da nødetatene har behov for svært mange beredskapsabonnement som blir lite brukt. Det gir en skjevfordeling av kostnadene.

Det er også en lite heldig løsning at Staten som eier gis rett til å gjennomføre en anskaffelse, for så å pålegge kommunene å betale disse kostnadene. Kommunene gis ikke mulighet til å påvirke kostnaden. Dette faktum presser fram innsparinger på andre områder i kommunen. Brukerne har ikke styringsrett over nødnettet. Brukermedvirkningen har vært særdeles svak. Brukernes kostnader har i tillegg økt vesentlig uten at de respektive brukerne har hatt mulighet til å kontrollere kostnadsøkningen, som har blitt overraskende høy. Det har heller ikke vært mulig å kontrollere eller vurdere nødvendig kostnadsreduksjon av tjenesten. Dagens løsning er lite forutsigbar for kommunene og 110-nødsentralen da tjenesteavtalen har kort oppsigelsesfrist. Begge de nevnte avtaler kan sies opp med 6 måneders virkning og partene må i så tilfelle komme til enighet om nye avtaler. Dersom partene så ikke gjør er ingen av partene bundet av avtalene. Kommunene og 110-nødsentralene står da fritt til å anskaffe utstyret til Nødnettet.

Regjeringen og DSB bør dekke merkostnadene knyttet til Nødnettet som finansieres av Staten ved at sektordepartementene betaler årlig for egen sektors bruk av Nødnett.

Dersom det ikke blir en ren statlig finansiering bør kommunene be om en egen bevilgning over statsbudsjettet for å støtte opp under nødnettets framtid og ikke minst daglig drift.

Dersom det ikke gis en ekstra bevilgning er det overveiende sannsynlig at Nødnettet vil få redusert bruk, noe som kan svekke Norges beredskap. Bruk av Nødnett er frivillig. Kommunene og 110-nødsentralene står fritt til å anskaffe utstyret til Nødnettet. Det finnes alternative lokale, rimeligere og mindre sikre kommunikasjonsløsninger i markedet som enkelte brukere vil vurdere.

Konklusjon.

Kommunene i Nordland kjøper nødmeldetjenesten for brann (110) av 110-nødsentralen som er en avdeling i Salten Brann IKS, med hovedkontor i Bodø.

Dagens investeringsmodell for Nødnett er hverken forsvarlig eller korrekt. Kostnadene for kommunene er betydelige. Dagens oppdragshåndteringssystem som ble implementert i 2016 er utdatert. Det nye systemet kan ifølge DSB beløpe seg opp til 10-15 millioner pr. 110-nødsentral. Driftskostnadene for 110-nødsentralen i Bodø har økt fra kr. 677 000,- til kr. 3 145 500,- for sambandsutstyr, og dette er brudd på forutsetningene som lå til grunn for anskaffelsen av nødnettet.

Nødnettet er en nasjonal og statlig beredskapsoppgave som primært bør finansieres av Staten.

Dagens modell hvor kommunene og 110-nødsentralene pålegges brukerfinansiering fra Staten er uheldig. Den er også urettferdig. Den rammer særlig Nordland spesielt hardt, da nødetatene har behov for svært mange beredskapsabonnement som blir lite brukt. Det gir en skjevfordeling av kostnadene og er uheldig.

Kommunene og 110-nødsentralene har heller ikke styringsrett over nødnettet. Det er også grunn til å påpeke at dagens løsning er lite forutsigbar da avtalene med Staten har 6 måneders oppsigelsesfrist

Rådmannens innstilling:

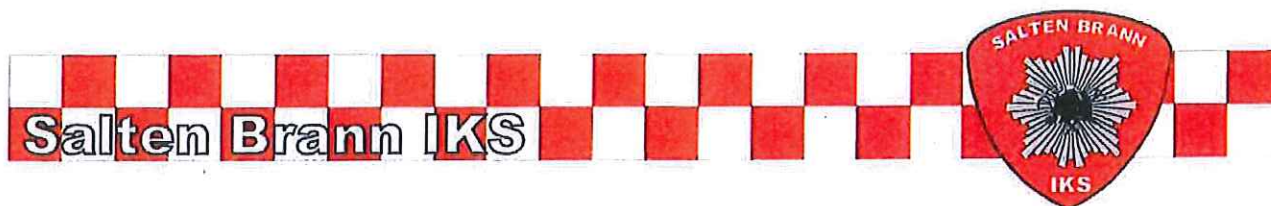
Dagens investeringsmodell for Nødnett er hverken forsvarlig eller korrekt. Kostnadene for kommunene er betydelig og kostnadene er ute av kontroll.

Nødnett er en nasjonal og statlig beredskapsoppgave og bør finansieres av Staten ved at sektordepartementene betaler årlig for egen sektors bruk av Nødnett.

Oppsigelse av tjenesteavtale og avtale om levering og bruk av utstyr til kommunikasjonsentraler i Nødnett med DSB bør vurderes.

Det bes om at vertskommunen for 110-sentralen, Bodø kommune v/ordfører bringer saken inn til politisk behandling for statlige myndigheter.

Saken bør bringes inn som referatsak til regionrådene i Nordland.

Saksbehandler: Per Gunnar Pedersen

Til
Alle kommuner i Nordland

6. desember 2018

BEKYMRING VEDRØRENDE ØKENDE KOSTNADSUTVIKLING FOR NØDNETT FOR KOMMUNER I NORDLAND – VEDTAK OM BEKYMRING

Oppsummering

Bakgrunnen for dette brevet er det ansvaret som Salten Brann IKS har for å levere 110-nødmeldetjenesten til alle kommuner i Nordland og de bekymringer selskapet gjør seg vedrørende kostnadsutviklingen for bruk av nødnett¹ for brannvesenet i Nordland og på 110-nødsentralen i Bodø. I dette brevet henstiller selskapet til at alle kommunene i Nordland fatter et bekymringsvedtak vedrørende denne kostnadsutviklingen og at disse vedtakene danner grunnlag for en fortsatt tydelig dialog mot staten i regi av vertskommunen, Bodø kommune. Forslag til kommunalt saksfremlegg (vedlegg B).

Problemstillingen

Selskapet mener at dagens investeringsmodell for Nødnett hverken er forsvarlig eller korrekt. Kostnadene for kommunene er betydelige. Leverandøren til dagens oppdragshåndterings-system, som ble implementert i år 2016 og som brukes av 110-nødsentralen, melder om at systemet allerede er utdatert og må byttes ut. Anskaffelseskostnaden for et nytt system kan ifølge DSB² beløpe seg opp til 10-15 millioner kroner pr. 110-nødsentral og som må dekkes av 110-nødsentralene selv iht. DSB. Driftskostnadene for 110-nødsentralen i Bodø har økt fra kr. 677 000 til kr. 3 145 500 for sambandsutstyr. Dette er brudd på forutsetningene som lå til grunn for anskaffelsen av nødnettet og som ble vedtatt av Stortinget. Selskapet mener at nødnettet er en nasjonal og statlig beredskapsoppgave som primært bør finansieres av Staten.

Selskapet mener videre at dagens modell hvor kommunene/110-nødsentralene pålegges brukerfinansiering fra staten er uheldig. Den er også urettferdig. Den rammer særlig Nordland spesielt hardt, da nødnettene har behov for svært mange beredskapsabonnementer for sine deltidsstyrker, og som blir lite brukt sett opp mot større befolkningsområder i Sør Norge. Det gir en skjevfordeling av kostnadene og er uheldig.

¹ Direktoratet for samfunnssikkerhet- og beredskap har pekt ut Bodø kommune som vertskommune for 110-nødmeldetjenesten for brann i Nordland jfr. brannloven. Bodø kommune har delegert denne oppgaven til Salten Brann IKS

² DSB – Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap

Kommunene/110-nødsentralene har heller ikke styringsrett over nødnettet. Det er også grunn til å påpeke at dagens løsning er lite forutsigbar da avtalene med staten har 6 måneders oppsigelsesfrist.

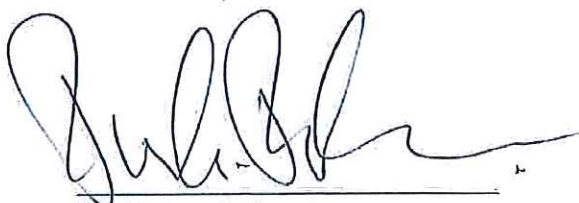
Det er selskapets forståelse at det ikke foreligger noen kontrollmekanismer eller grenser, fra statens side, på hvor høy kostnad staten skal kunne fakturere kommunene både på kort og lang sikt. Det finnes heller ikke, slik selskapet ser det, noen reelle sanksjonsmuligheter eller klageadgang.

Selskapet mener at det er særdeles kritikkverdig at staten har planer om å bytte ut oppdrags-håndteringssystemet, som brukes av 110-nødsentralene, bare 2-3 år etter at det er tatt i bruk samt det faktum at nødsentralene skal finansiere dette selv. Slike systemer bør ha en helt annen levetid. Selskapet registrerer at ingen holdes ansvarlig for akkurat denne beslutningen, men at merkostnadene veltes over på kommunene. Dette bryter med god forvaltningskikk og forutsetningene i stortingsvedtaket om etablering av nødnett. Selskapet påpeker at denne situasjonen kan utvikle seg til å bli enda verre med tanke på kostnadsutviklingen gitt de erfaringer selskapet har opparbeidet seg.

Med bakgrunn i dette så ser selskapet det som helt nødvendig at samtlige kommuner som kjøper tjeneste fra 110-nødsentralen i Bodø aktivt engasjerer seg i denne prosessen slik at den ukontrollerte kostnadsutviklingen kan stanses ved at de vedtar en bekymring om denne utviklingen. Bekymringsvedtakene skal benyttes som grunnlag for ytterligere påvirkning. Se vedlegg A for saksfremlegg til eierne av Salten Brann IKS og vedlegg B vedrørende mal til saksfremlegg for kommunene i Nordland.

Konklusjon

- Selskapet henstiller til at alle kommunene i Nordland behandler denne saken i respektive kommunestyre og fatter et vedtak om bekymring (vedlegg B) innen 1. mars 2019.
- Etter gjennomført vedtak meddeles Salten Brann IKS om dette ved at kommunenes vedtak sendes til e-postadresse: post@saltenbrann.no innen 1. april 2019.
- Kommunene i Nordland vil bli holdt orientert om utviklingen når det foreligger nye momenter i saken.

Per Gunnar Pedersen
Daglig leder/Brann- og redningssjef
Salten Brann IKS

Svein Blix
Styreleder
Salten Brann IKS

Grane kommune

ArkivKode: FA - K00
Arkivsak: 17/166
JournalpostID: 19/444
Saksbehandler: Arne-Martin Husby
Dato: 05.02.2019

Saksnummer	Utvalg	Møtedato
010/19	Nærings- og naturforvaltningskomite	20.02.2019
008/19	Kommunestyret	27.02.2019

Jfr. Delegeringsreglement for Grane kommune, vedtatt i kommunestyret 14.12.16.

Høring vedr. ny Fjellov

Trykte vedlegg:

08.02.2019	65749	Høring NOU 201811 Ny fjellov(1)
08.02.2019	65750	Statsallmenning - Wikipedia
08.02.2019	65751	Fjellogen - Lovdata
08.02.2019	65752	USS utkast til høringsuttalelse til NOU om ny fjellov - USS 06.02.2019
08.02.2019	65753	USS Fjellstyrets rettslige status 04.02.2019
22.06.2017	55502	Vedtaksbrev

Sammendrag:

Landbruks- og matdepartementet har sendt NOU 2018: 11 Ny Fjellov på høring. Høringsfrist er 28.02.2019.

Statsallmenningslovutvalget har i NOU 2018: 11 foreslått «Ny fjellov» til erstatning for de to lovene som i dag regulerer bruken og forvaltningen av statsallmenningene. Dette gjelder Lov 6.juni 1975 om rettar og lunnende m.m i statsallmenningane og Lov 19.juni 1992 om skogsdrift i statsallmenningane.

Formålet med lovforslaget er å fremme en bærekraftig forvaltning av ressursene i statsallmenningene.

Statens grunn i Sør-Norge forvaltes som statsallmenning iht. Fjellogen. Loven gjelder dermed for Sør-Norge men ikke for Nord-Norge, dvs. for fylkene Nordland, Troms og Finnmark. Dette til tross for at Nord-Norge har et betydelig areal med statsgrunn. Finnmark har etablert Finnmarkseiendommen som er et grunneierorgan som eier og forvalter Statskog SFs tidligere eiendommer i Finnmark. I Nordland og Troms er det fortsatt Statskog SF som i hovedsak er eier og forvalter av statens grunn.

I Grane kommune er Statskog SF eier av ca. 70 % av totalarealet i kommunen. Statskog SF er derfor en betydelig grunneier og skogeier i Grane. Statskog SFs eiendommer i kommunen er innkjøpt grunn, dvs. dette var eiendommer som opprinnelig var i privat eie. Statsallmenningene i Sør-Norge var opprinnelig Kongens eiendom som nå eies av staten ved Statskog SF. I statsallmenningene kan private grunneiere ha bruksrett til beite, tømmer, ved, seter og nydyrkingsareal med mer.

Kommuner med statsallmenninger har et Allmenningsstyre og et Fjellstyre. Fjellstyret forvalter bla. utmarksrettighetene som jakt og fiske og har inntekter av dette. Styrene velges lokalt av kommunestyret.

Forslaget til lovendring er i hovedsak forenklinger i eksisterende lovverk og etablering av ett styre i stedet for to, men for Grane kommune vil lovendringen ikke ha noen betydning så lenge statens grunn i kommunen ikke forvaltes som statsallmenning.

Iht. til gjeldende lovtekst i Fjelloven og i forslag til ny lovtekst kan Fjelloven også gjøres gjeldende for andre områder enn statsallmenningene i Sør-Norge. Lovendringen medfører derfor ingen automatikk i at statens grunn i Nord-Norge også blir regnet som statsallmenning.

Spørsmålet om statens grunn i Nordland og Troms bør få status som statsallmenning er ikke behandlet av lovutvalget. Det er likevel viktig at kommunene i denne landsdelen fremmer sitt syn på om det er ønskelig at statens grunn i fremtiden skal forvaltes som statsallmenning etter Fjelloven.

Grane kommune er medlem av Utmarkskommunenes Sammenslutning (USS) som har gjennomgått NOU'en og laget utkast til høringsuttalelse på vegne av sine medlemskommuner. USS har i utkast til uttalelse datert 07.02.19 i hovedsak støttet lovutvalget i de fleste endringene i lovforslaget. Jfr. vedlegg USS utkast til høringsuttalelse til NOU om ny fjellov.

Høringsuttalelsen er basert på innspill fra medlemskommuner, som trolig også har erfaring med forvaltning av statsallmenninger etter Fjelloven. Det er derfor grunn til å tru at høringsuttalelsen har ivaretatt medlemskommunenes interesser i saken.

Sammendrag av USS sin uttalelse med særlig fokus på flg. punkter som er av stor betydning for kommunene:

- **Forenkling (sammenslåing styrer (fjellstyrer/allmenningsstyrer og lover)**
USS er enig i at det bør etableres en felles lov for fjellstyrene og for statsallmenningstyrene (dvs at fjelloven og statsallmenningsloven slås sammen), og at Statskogs rolle som grunneier bør rendyrkes.
- **Styrking av den lokale forvaltningen / kommunenes myndighet i utmarka**
USS er uenig med utvalget i at fjellstyret skal være å anse som privat rettssubjekt, jf. innstillingen side 97. Dette sentrale temaet ser ikke ut til å ha vært gjort til gjenstand for noen videre analyser. Som det fremgår av Innstillingen punkt 9.1.1.1 fremgår det av forarbeidene til fjelloven at fjellstyret har vært ansett som forvaltningsorgan. Dette er også lagt til grunn av justisdepartementets lovavdeling i en uttalelse i 1983. USS mener alt taler for at fjellstyrene skal være å anse for offentligrettslige subjekter. Videre er USS uenig med utvalget når det legger til grunn at det ikke finner grunn til å styrke kommunenes rolle i forvaltningen av statsallmenningene jf. Innstillingen punkt 3.1. USS mener at utvalget ikke har oppfylt mandatet når det ikke er foretatt noen gjennomgang av hvordan kommunenes rolle kan styrkes, se de klare forutsetningene i mandatets punkt 2.1.5.
- **Formålsparagraf:**
USS foreslår ny formålsparagraf som er en forenklet sammenslåing av flertallet og mindretallet sine forslag:

§ 1-1 Formål

Denne lova har til formål å fremje næringslivet i bygdene gjennom å legge til rette for berekraftig styring og bruk av statsallmenningane, til beste for dei med allmenningsrett, for samisk reindrift, for allmenningsbygdene og for allmenta. Bruk og styring av statsallmenningane skal skje slik at allmenningsbruk, medrekna jakt og fiske for innanbygdsbuande, og samisk reindrift kan utøvast slik bruksrettshavarane og reindriffta har

rett til. Statsallmenningane skal også brukast slik at tilgangen til jakt, fiske og friluftsliv blir sikra for allmenta.

- **Sammensetning av fjellstyret:**

USS støtter mindretallet som mener det alltid skal være to representanter med jordbrukstilknyttede bruksrettigheter, og viser særlig til hensynet til balanse mellom de ulike interessene i allmenningene og vektlegger særlig at «*statsallmenningane er eit fellesgode, og at fjellstyret tek vare på interesser langt ut over bruksrettane*». (Flertallet mener det skal være minst to representanter med jordbrukstilknyttede bruksrettigheter hvilket betyr at de private brukerinteresser kan ende opp med flertall i styret – det henger ikke sammen med å skulle være et forvaltningsorgan.

- **Kommunenes rolle ved oppnevning av fjellstyrene:**

Denne bør være som i dag der kommunen oppnevner på fritt grunnlag, slik mindretallet foreslår. Flertallet vil at årsmøtene for de bruksberettigede skal spille inn navn på representanter for disse, og at kommunestyret er bundet av disse innspillene. Dette vil i tilfelle svekke kommunenes rolle, ikke styrke kommunenes rolle jfr. mandatet 2.1.5.

- **Det dynamiske elementet:** Det dynamiske elementet åpner for nye bruksmåter i tilfeller der andre ikke lenger blir brukt, og uttaler at «*nye bruksmåtar kan vere tillatne som del av allmenningsretten, så lenge dei skjer i samband med jordbruksdrifta og er avgrensa til det garden har behov for*». Viser særlig til at utviklingen i jordbruket nødvendiggjør det «*å opne for nytt innhald i bruksrettane for at statsallmenningane fortsatt skal kunne vera ein god ressurs for landbruket i allmenningsbygdene*».

- **Tilleggsjord i produktiv skog:**

Et samlet utvalg mener fjellstyre bare kan vise ut tilleggsjord dersom det ikke er til vesentlig skade eller ulempe for andre bruksrettshavere i allmenningen eller for samisk reindrift, og at det ikke bør utvises tilleggsjord i produktiv skog. USS mener det i noen områder vil være svært begrenset grunnlag for nydyrking/tilleggsjord dersom det ikke kan utvises tilleggsjord i produktiv skog og USS mener det bør være anledning til å utvise tilleggsjord også der det er produktiv skog.

- **Avhending/feste**

Når det gjelder spørsmålet om avhendingsforbud har USS basert sin uttalelse på hva landsstyret og landsmøtet la til grunn ved behandlingen av tilsvarende spørsmål i forbindelse med SRU II. De støtter her videreføring av unntaket fra innløsningsretten etter tomtfesteloven, på bakgrunn av at bortfeste sikrer stabile inntekter for allmenningene.

- **Selvfinansiert/statlig finansiering**

USS er også enige i flertallets forslag om å styrke finanseringen av fjellstyrene, og det lokale oppsynet.

- **Skog/virkesrett**

USS støtter flertallet i utvalget som mener at forslaget om at all styring og alle inntekter og utgifter ved skog med virkesrett blir ført til fjellstyrene. Dette er i samsvar med overordnet mål i mandatet. USS mener det er positivt at forvaltningen av skog med virkesrett forvaltes lokalt.

- **Oppsyn**

USS viser til at medlemskommunene har gode erfaringer med dagens fjelloppsyn, og støtter derfor flertallets forslag, her under også finanseringen som vil videreføre ordningen med statlig grunnfinansiering av fjellstyrene, og at refusjonsordningen fortsatt skal dekke oppsyn, skjøtsel og saksbehandling. USS mener også at fjellstyrets oppsynsmyndighet tilsier at fjellstyret skal anses som et offentligrettslig forvaltningsorgan.

Fjellogen i Nordland og Troms

Mandatet for utvalget ble begrenset til områdene som allerede er underlagt fjellogen og statsallmenningsloven. Spørsmålet om å gi fjellogen anvendelse i Nordland og Troms er ikke behandlet av utvalget. USS viser til sitt mangeårige arbeid for å få innført fjellogen og lokal forvaltning i Nordland og Troms på lik linje med områdene sør for disse fylkene.

Vurdering:

Grane kommunestyre har tidligere drøftet og fattet vedtak om innføring av Fjellogen i kommunen. Jfr. vedlegg KS-sak nr. 22/17.

Det viktigste i denne saken for Grane kommune er å gi nytt innspill om at Statskog SFs eiendommer i Grane ønskes forvaltet som statsallmenning iht. Fjellogen.

Rådmannens innstilling:

Grane kommune legger til grunn at Statskog SFs eiendommer i kommunen kan forvaltes som statsallmenning etter ny Fjellov, og slutter seg til høringsuttalelsen fra Utmarkskommunenes Sammenslutning (USS) om NOU 2018: Ny Fjellov.

**DET KONGELIGE
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT**

Adresseliste

Deres ref

Vår ref

Dato

18/875-1

28. august 2018

Høringsbrev NOU 2018:11 Ny fjellov

Landbruks- og matdepartementet sender med dette NOU 2018:11 Ny fjellov på høring.

Utredningen fra Statsallmeningslovutvalget ble overlevert til departementet 22. juni 2018. Statsallmeningslovutvalget har i NOU 2018:11 foreslått en ny lov til erstatning for lov 6. juni 1975 om rettar og lunnende m.m i statsallmenningane og lov 19. juni 1992 om skogsdrift i statsallmenningene. NOU 2018:11 kan leses her:

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2018-11/id2605120/>

Vi ber om høringsinstansenes synspunkter på forslagene i NOU 2018:11 Ny fjellov. Høringsfristen settes til torsdag 28. februar 2019.

Høringen er åpen, og enhver kan avgi høringsuttalelse. Vi ber om at høringsuttalelser sendes elektronisk i den digitale løsningen for høringsuttalelser:

<https://www.regjeringen.no/no/dep/lmd/id2608828/>. Alle høringsuttalelser vil bli publisert her.

Med hilsen

Pål Vidar Sollie (e.f.)
ekspedisjonssjef

Frode Lyssandtræ
avdelingsdirektør

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Postadresse
Postboks 8007 Dep
0030 Oslo
postmottak@lmd.dep.no

Kontoradresse
Teatergata 9
www.lmd.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
972 417 874

Avdeling
Avdeling for skog- og
ressurspolitikk

Saksbehandler
Silje Trollstøl
22 24 92 72

WIKIPEDIA

Statsallmenning

Statsallmenning er område som Statskog SF har grunnbokhjæmmel til, men der bygdefolk har sterk bruksrett.

Jordbrukseiendommer i bygdelag som fra gammelt har utøvd hogstrett i en statsallmenning, har rett til skogsvirke som eiendommen trenger ved jordbruksdrifta. Slike bruksretter er regulerte i statsallmenningslova.

Andre bruksretter, som rett til jakt, innlandsfiske, beite og seterbruk er regulerte gjennom fjellova. Etter fjellova skal hver kommune der det er statsallmenning ha et fjellstyre. Fjellstyret skal administrere bruken og utnyttinga av retter og lunnene i statsallmenningen.

Røssjøkolltjernet i Torpa Statsallmenning

Historie

De første skrevne lovregler om allmenningsbruk finner vi i landskapslovene, især i Gulatingsloven og Frostatingsloven. Seinere ble rettsreglene tatt med i Magnus Lagabøtes landslov av 1284, Kristian den fjerdes norske lov av 1604 og Kristian den femtes norske lov av 1684.

På 1600-tallet solgte Kongen ut allmenninger til privatpersoner og til bygder med bruksretter, og det oppstod bygdeallmenning. Allmenninger som ikke ble solgt, ble kalt kongeallmenninger, som i moderne tid gikk over til statsallmenninger.

På 1800-tallet ble skogdrifta i statsallmenningene lovregulert. I 1920 kom den første fjellova som regulerte annen bruk av allmenningene og som samtidig innførte fjellstyra.

Statens grunn i Nordland og Troms består dels av innkjøpte eiendommer og dels av såkalt opprinnelig statsgrunn. Den opprinnelige statsgrunnen er statsallmenning, men har ikke vært forvaltet etter fjelloven. Forslaget om å etablere «Hålogalandsallmenningen» i Nordland og Troms har tatt opp trekk av lovgivinga som gjelder for statsallmenningene.

Eksterne lenker

- Jan Borgnes: Statsallmenninger og fjellstyreforvaltning (https://web.archive.org/web/20080725062025/http://www.utmark.org/utgivelser/pub/2003-3/art/Borgnes_utmark_3_2003.htm)
- Statsallmenningslova (<http://www.lovdatab.no/all/hl-19920619-060.html>)
- Fjellova (<http://www.lovdatab.no/all/hl-19750606-031.html>)

Hentet fra «<https://no.wikipedia.org/w/index.php?title=Statsallmenning&oldid=17688621>»

Denne siden ble sist redigert 4. aug. 2017 kl. 19:08.

Innholdet er tilgjengelig under Creative Commons-lisensen Navngivelse-Del på samme vilkår, men ytterligere betingelser kan gjelde. Se bruksvilkårene for detaljer.

Lov om utnytting av rettar og lunnende m.m. i statsallmenningane (fjellova)

Dato	LOV-1975-06-06-31
Departement	Landbruks- og matdepartementet
Sist endret	LOV-2013-06-21-100 fra 01.01.2016, LOV-2015-06-19-67
Publisert	ISBN 82-504-1256-7
Rettet	28.11.2005 (§ 13 tredje ledd annet punktum)
Korttittel	Fjellova – fjell

Kapitteloversikt:

- Kap. I. – Kva lova gjeld. (§1)
- Kap. II. – Retten til allmenningsbruk. (§2)
- Kap. III. – Fjellstyre. (§§ 3 - 7)
- Kap. IV. – Sakshandsaming. (§§ 8 - 10)
- Kap V. – Fjellkasse. (§11)
- Kap. VI. – Grunn disponering. (§12)
- Kap. VII. – Avhending. (§13)
- Kap. VIII. – Vedtekter. (§14)
- Kap. IX. – Beite. (§§ 15 - 17)
- Kap. X. – Seter og tilleggsjord. (§§ 18 - 22)
- Kap. XI. – Jakt og fangst. (§§ 23 - 27)
- Kap. XII. – Fiske. (§§ 28 - 32)
- Kap. XIII. – Skjøn (§§ 33 - 34)
- Kap. XIV. – Ymse føresegner. (§§ 35 - 39)

Jf. lover 19 juni 1992 nr. 59, 19 juni 1992 nr. 60. – Jf. *tidlegare* lov 12 mars 1920 nr. 5.

Kap. I. – Kva lova gjeld.

§ 1. Føresegnene i lova her gjeld for statsallmenningane.

Kongen kan ta avgjerd om at lova heilt eller delvis skal gjelde også for andre område som tilhøyrer staten.

For skogsdrift og hogstrettar i skog gjeld lova ikkje.

Rettar i statsallmenningane i kraft av særleg heimel går ikkje inn under lova.

Kap. II. – Retten til allmenningsbruk.

§ 2. Rett til allmenningsbruk ligg til bygd eller grend som frå gamal tid har hatt slik rett. Retten skal kunne nyttast på ein måte som til kvar tid er i samsvar med rasjonell bruk, og som er naturleg etter tida og tilhøva.

Rett som er knytta til jordbrukseigedom kan berre utnyttast så langt det skjer i tilknytning til drifta av eigedomen som jordbruk, og så lenge eigedomen vert driven som jordbruk. Med dei unntak som går fram av lova her, kan slik rett ikkje avhendast, leigast bort eller krevjast avløyst mot vederlag. Vert gardsdrifta nedlagd og jorda teken i bruk til føremål utanom jordbruksnæringa, fell retten bort. Det same gjeld om ein eigedom ved sal eller oreigning misser så mykje av jorda at den ikkje lenger er å rekna som ei jordbruksmessig eining, eller vert delt på ein slik måte at ingen av jordpartane etter delinga er å rekna som jordbruk.

Tvist etter siste punktum i andre stykket vert avgjort ved skjøn.

Kap. III. – Fjellstyre.

§ 3. I kvar kommune der det er statsallmenning skal det være fjellstyre.

Fjellstyret skal administrere bruken og utnyttinga av rettar og lunnende i statsallmenningen så langt ikkje anna er fastsett i eller i medhald av lov. Det skal arbeide for å sikre at allmenningen vert brukt på ein måte som fremjar næringslivet i bygda og tek vare på naturvern- og friluftsiinteressene.

Fjellstyret skal ha fem medlemmer med personlege varamedlemmer. Dei vert valde av kommunestyret, eitt medlem som leiar og eitt som nestleiar.

Fleirtalet av medlemmene med varamedlemmer skal veljast blant personar som siste året har vore og framleis er fast busette i området der allmenningen ligg – og som Kongen fastset grensene for – eller i bygd eller grend der innbuarane frå gamal tid har utøvd allmenningsbruk i allmenningen.

Funksjonstida er fire år og følger kommunevalperioden.

Kommunestyret skal syte for at jakt-, fiske- og friluftsiinteressene vert representerte i fjellstyret og at minst to medlemmer med varamedlemmer vert valde blant dei som har rett til allmenningsbruk i allmenningen som jordbrukarar. Kongen kan, for område som er eller vert lagt under lova, fastsetje at reindriftsnæringa skal vere representert i fjellstyret og at den eine eller begge av dei to som skal ha allmenningsrett som jordbrukarar i staden skal vere reineigarar. Elles gjeld reglane i kommunelova om kven som kan veljast som medlem av kommunale nemnder tilsvarende ved val av fjellstyre.

0 Endra med lov 5 juni 1987 nr. 25.

§ 4. Er det fleire statsallmenningar innan ein kommune, fastset Kongen – etter at kommunestyret har gjeve fråsegn i saka – om det skal veljast eitt eller fleire fjellstyre. Elles gjeld § 3 tilsvarende også når det skal veljast eitt fjellstyre for fleire allmenningar.

§ 5. Ligg ein statsallmenning i fleire kommunar, slik at det for same allmenningen skal veljast to eller fleire fjellstyre etter § 3, kan Kongen ta avgjerd om at det skal vere eit felles fjellstyre for allmenningen, anten i staden for eller i tillegg til særskilde fjellstyre som nemnt i § 3. Medlemmene med personlege varamedlemmer vert valde av kommunestyra i dei kommunane det gjeld.

Før Kongen tek avgjerd etter første stykket, skal fjellstyra og kommunestyra i dei kommunane det gjeld gjevast høve til å uttale seg. I avgjerda skal det fastsetjast kor mange medlemmer frå kvar kommune det skal vere i fellesstyret, og korleis det skal ordnast med val av leiar og nestleiar.

Fjellstyre etter paragrafen her kan ha fem eller sju medlemmer. Vert det valt meir enn fem, skal minst fire av medlemmene og varamedlemmene ha rett til allmenningsbruk i allmenningen som jordbrukarar.

Kongen kan i visse høve gjere unntak når det gjeld talet på medlemmer i fellesstyret etter tredje stykket i paragrafen her. Elles gjeld § 3 tilsvarande.

0 Endra med lov 5 juni 1987 nr. 25.

§ 6. Ligg retten til allmenningsbruk til bygd eller grend i ein eller fleire andre kommunar enn den allmenningen ligg i, kan Kongen ta avgjerd om skiping av forsterka fjellstyre med representantar også frå den eller dei kommunane som berre har rett til allmenningsbruk.

Andre og tredje stykket i § 5 gjeld tilsvarande.

Føresegnene i denne paragrafen gjeld tilsvarande når rettar i allmenningen i kraft av særleg heimel ligg til gardar eller grender i andre kommunar enn den allmenningen ligg i.

§ 7. Fjellstyremedlemene skal ha ei rimeleg godtgjersle for arbeidet. Godtgjersla vert fastsett av kommunestyret etter framlegg frå fjellstyret, og vert utgreia av fjellkassa, jfr. § 11. Er det ikkje tilstrekkelege midlar i fjellkassa, vert godtgjersla utgreia av kommunekassa.

Kap. IV. – Sakshandsaming.

§ 8. Fjellstyre med fem medlemmer er vedtaksført når minst tre av medlemene møter. Fjellstyre med meir enn fem medlemmer er vedtaksført når minst fire av medlemene møter. Står røystene likt, gjer leiaren si røyst utslaget.

0 Endra med lov 5 juni 1987 nr. 25.

§ 9. Kjem det opp tvist mellom fjellstyret og allmenningsstyret (jfr. lov av 19. juni 1992 nr. 60 om skogsdrift m.v. i statsallmenningene § 1-2 og § 1-3) om ordninga av allmenningsbruken, skal leiaren i fjellstyret kalla inn dei to styra til eit fellesmøte. Kjem ein ikkje fram til semje kan kvart av styra leggje tvisten fram for departementet, som kan avgjere den eller vise den til avgjerd ved skjøn.

0 Endra med lover 5 juni 1987 nr. 25, 19 juni 1992 nr. 61.

§ 10. For saksførehavinga i fjellstyret gjeld føresegnene om einskildvedtak i forvaltningslova 10 februar 1967, også når vedtaket gjeld alle bruksrettshavarane. Kongen fastset nærare reglar om m.a. formene for førehandsvarsling og kunngjering av eller melding om fjellstyrevedtak.

Fjellstyrevedtak kan påklagast til og omgjeras av departementet etter reglane i kap. VI i forvaltningslova. Vedtak etter §§ 12 og 16 kan ikkje påklagast til departementet. Det same gjeld vedtak etter §§ 2, 15, 18 og 21 så langt tvistar etter desse paragrafane etter lova skal avgjerast ved skjøn. I staden for å stadfeste eller gjere om fjellstyrevedtak som det er klaga over, kan departementet vise saka til avgjerd ved skjøn etter tiltak av fjellstyret.

Fjellstyrevedtak tek til å gjelde 4 veker etter at det er kunngjort eller det er gjevne melding etter reglane i første stykket, om Kongen ikkje fastset noko anna.

0 Endret ved lov 19 juni 2015 nr. 67.

Kap V. – Fjellkasse.

§ 11. For kvart fjellstyre skal det vere ei fjellkasse. Når ikkje anna er fastsett, skal inntekter som følgjer av lova her gå inn i fjellkassa, medan utgiftene som fjellstyret skal svare vert utgreia av denne.

Fjellstyret skal kvart år leggje fram rekneskap gjennom skogforvaltaren i distriktet til departementet. Kopi av rekneskapet skal sendast kommunestyret. Kongen fastset nærare reglar om rekneskapsføringa og om revisjonen.

Fjellstyret avgjer ved vedtak korleis overskot i fjellkassa skal nyttast. Er overskotet større enn det som trengst til tiltak innan allmenningen, kan det av det overskytande løyvast midlar til føremål som tek sikte på å styrkje næringsgrunnlaget i dei bygdene som har rett til allmenningsbruk. Med samtykke frå departementet kan det òg løyvast midlar til allmenntilgjeldende føremål i desse bygdene.

0 Endra med lov 19 des 1980 nr. 66.

Kap. VI. – GrunnDisponering.

§ 12. Iverksetjing av grunnDisponeringstiltak – herunder tiltak som gjeld vassdrag – i statsallmenning kan berre skje når det ikkje medfører vesentleg skade for nokon som har bruksrett, og under omsyn til prinsippa for naturvern. Om eit tiltak vil medføre vesentleg skade for bruksrettar vert avgjort ved skjøn.

GrunnDisponeringstiltak kan berre føretakast av departementet eller med løyve frå departementet, med mindre anna er særskilt fastsett. Før departementet tek avgjerd skal fjellstyret og i tilfelle allmenningsstyret ha hatt høve til å kome med fråsegn i saka.

Rett til å forby eller redusere motorferdsel i statsallmenning for andre enn Statskog SF ligg til fjellstyret. Før fjellstyret tek avgjerd, skal Statskog SF, og i tilfelle allmenningsstyret, ha hatt høve til å kome med fråsegn i saka.

Av dei inntekter som staten har av tomtefeste for hytter og hotell skal vedkomande fjellkasse ha halvparten. Blles høyrer bruken av statens grunneigarinntekter under departementet. Desse midlane skal departementet bruke til dekning av utgifter i samband med administrasjonen av statsallmenningane, stønad til ein fellesorganisasjon for fjellstyra, og etter samråd med denne til tiltak i statsallmenningane. Dessutan kan midlane brukast til innløyseing av private særrettar til fiske i statsallmenning, jfr. § 32.

0 Endret ved lov 19 juni 2015 nr. 67.

Kap. VII. – Avhending.

§ 13. Statsallmenningsgrunn kan til vanleg ikkje avhendast.

Allmenningsgrunn som er dyrka eller skal brukast som gardsbruk eller som tilleggsgjord til gardsbruk kan likevel avhendast.

I særlege tilfelle kan grunn til byggjetomter avhendast. Føresegna i første stykket er ikkje til hinder for at tomt som er festa bort til bustadhus, vert innløyst etter lov om tomtefeste kapittel VI.

Føresegna i § 12 andre stykket andre punktum gjeld tilsvarande.

0 Endra med lover 2 juli 2004 nr. 63 (ikr. 1 nov 2004 iflg. res. 15 okt 2004 nr. 1336), 30 juni 2006 nr. 52 (ikr. 1 juli 2006 iflg. res. 30 juni 2006 nr. 727. Sjå overgangsregler i forskr. 30 juni 2006 nr. 729).

Kap. VIII. – Vedtekter.

§ 14. Fjellstyret kan vedta allmenne vedtekter om bruken av allmenningen. Vedtekter må stadfestast av Kongen før dei vert sette i verk. Om saksførehavinga gjeld reglane i § 10. Endring i eller oppheving av eldre vedtekter skjer på same måten.

Kap. IX. – Beite.

§ 15. Jordbrukar med beiterett i statsallmenning har rett til å beite med så stor buskap som han kan vinterfø på eigeidomen.

Fjellstyret kan samtykkje i at det vert beita med større buskap enn nemnt i første stykket, når det kan skje utan skade for andre bruksrettshavarar.

Så langt det i allmenningen er beite som ikkje vert nytta av bruksrettshavarane, kan fjellstyret under tilsvarande føresetnader gjere vedtak om å gje andre – også utanbygdsbuande – rett til å nytte dette beitet, på vilkår som vert fastsette ved avtale.

Twist om beiting som nemnt i andre og tredje stykket vil vere til skade for nokon bruksrettshavar, vert avgjort ved skjøn.

§ 16. Fjellstyret fastset nærare reglar om ordninga av beitebruken innan statsallmenningen. Reglane kan mellom anna gå ut på inndeling av beitet i felt, fastsetjing av beitetider og avgrensingar i talet på beitedyr av dei ulike slag innan dei einskilde beitefelt. I reglane skal det seiast frå om det skal vere høve til beiting med lausfe og i tilfelle på kva vilkår.

Jordskifteretten kan ordne beitebruken når fjellstyret har gjort vedtak om beiteordning etter første ledd, og nokon beiterettshavar som denne ordninga vedkjem, har kravt saka inn for jordskifteretten innan 6 månader.

0 Endra med lover 19 juni 1992 nr. 61, 21 juni 2013 nr. 100 (ikt. i jan 2016 iflg. res. 21 juni 2013 nr. 736).

§ 17. Utanom dei reinbeiteområde som er eller vert fastsette i medhald av lov kan tamreindrift i statsallmenning berre føregå etter særskilt løyve frå fjellstyret. Slikt løyve kan gjevast for inntil 10 år om gongen, men berre så fram tamreindrift ikkje vil medføre vesentleg skade eller ulempe for bruksrettshavarane og heller ikkje andre omsyn gjer det utilrådeleg.

Fjellstyrevedtak etter paragrafen her må stadfestast av departementet for å være gyldig. Departementet kan vise spørsmålet om tamreindrift vil medføre vesentleg skade eller ulempe for bruksrettshavarane til avgjerd ved skjøn.

Kap. X. – Seter og tilleggsjord.

§ 18. Jordbrukar med beiterett i statsallmenning som godtgjer at det trengst seter til drift av garden hans, kan få utvist slik seter, anten åleine eller saman med andre beiterettshavarar.

Fjellstyret gjer vedtak om utvising som nemnt i første stykket. Det er eit vilkår at utvising kan skje utan vesentleg skade for anna bruksutnytting i allmenningen eller for skogen, og at det heller ikkje vil vere til hinder for ei føremålstenleg inndeling og utnytting av beitet.

Spørsmål om utvising i barskogområde vert avgjort av fjellstyret og allmenningsstyret i fellesskap.

Twist om vilkåra for utvising ligg føre vert avgjort ved skjøn.

Er det utviste ikkje innan 5 år teke i bruk i samsvar med opplysningar gjeve i søknaden, eller med vilkår som i tilfelle er sette for utvisinga, fell retten bort.

0 Endra med lov 19 juni 1992 nr. 61.

§ 19. Jordbrukarar med beiterett i statsallmenning kan – anten åleine eller saman med andre beiterettshavarar – få utvist grunn som er skikka til dyrking eller til kulturbeite som tilleggsjord.

Er det utviste ikkje teke i bruk innan 5 år, fell utvisinga bort.

§ 20. Seter i statsallmenning kan med samtykkje frå fjellstyret overførast til bruk for ein annan eigedom som har rett til seter i allmenningen.

Utvist tilleggsjord kan med samtykke frå departementet overførast til bruk for ein annan eigedom med beiterett i allmenningen.

§ 21. Seter i statsallmenning kan overførast til bruk for jordbrukar(ar) som ikkje har beiterett i allmenningen, når ingen av beiterettshavarane ønskjer å overta setra og fjellstyret samtykkjer. Det same gjeld utvist tilleggsjord, når både departementet og fjellstyret samtykkjer.

Vidare kan fjellstyret utvise seter til jordbrukar(ar) som ikkje har beiterett i allmenningen, når det er høveleg unytta beiteområde som ingen av beiterettshavarane er interesserte i å nytte.

Jord som er skikka til dyrking eller til kulturbeite, og som ingen av beiterettshavarane søkjer om å få utvist, kan departementet med samtykkje frå fjellstyret leige bort til jordbrukar(ar) som ikkje har beiterett i allmenningen. Leigeinntektene tilfell fjellkassa.

Den nye bruken etter andre og tredje stykket i paragrafen må ikkje vere til vesentleg skade for bruksrettshavarane si utnytting av allmenningen eller for skogen. Tvist om dette vert avgjort ved skjøn. Dei nærare vilkår – herunder vederlag for bruken – vert fastsette ved avtale.

§ 22. Rett til oppteken seter med setervoll og tilliggjande kulturbeite fell bort:

1. Ved oppgjeving utan atterhald.
2. Når setra i eit samanhengande tidsrom av 20 år ikkje har vore i bruk som seter.

Bortfall av rett til seter etter første stykke nr. 2 får først verknad 5 år etter at lova har teke til å gjelde, med mindre retten etter § 20 i lov 12 mars 1920 ville ha falle bort før.

Rett til utvist tilleggsjord etter § 19, og som ikkje direkte er knytt til ei seter, fell bort:

1. Ved oppgjeving utan atterhald.
2. Når tilleggsjorda i 5 år samanhengande ikkje har vore i bruk.

Kap. XI. – Jakt og fangst.

§ 23. I statsallmenning skal dei som siste året har vore og framleis er fast busette i Norge ha rett til under like vilkår å oppnå høve til å drive jakt utan hund på småvilt.

Fjellstyret avgjer om det skal gjevast løyve til å drive fangst av småvilt og jakt med hund på småvilt. Like eins avgjer fjellstyret om løyve til slik jakt skal gjevast til personar som har jaktrett etter første stykket eller berre til personar som siste året har vore og framleis er fast busette i området der allmenningen ligg – og som Kongen fastset grensene for – eller i bygd eller grend der innbuarane frå gamal tid har utøvd allmenningsbruk i allmenningen.

Fjellstyret kan avgrense talet på vilt av ulike slag som nokon kan felle eller fange, og innskrenke tida, måten og området for jakta og fangsten. Fjellstyret kan og avgrense talet på dei som kan få høve til å drive fangst av småvilt, på dei som kan få høve til å drive jakt utan hund på småvilt og på dei som kan få løyve til å drive jakt med hund på slikt vilt. Ved eventuell avgrensing av talet på dei som kan få høve til slik jakt som nemnt i første stykket, må fjellstyret sjå til at det vert rimeleg balanse mellom innan- og utanbygdsbuande.

Før fjellstyret gjer noko vedtak etter andre og tredje stykket, skal kommunen uttale seg. Er det usemje mellom fjellstyret og kommunen, må fjellstyrevedtaket leggjast fram for departementet som tek avgjerd i saka.

0 Endra med lov 3 juli 1992 nr. 95.

§ 24. Fjellstyret gjev i samsvar med allmenne føresegner og tildelte kvoter løyve til jakt på villrein i statsallmenning. Elles gjeld § 23 andre stykket, tredje stykket første og andre punktum og fjerde stykket tilsvarande for fjellstyrevedtak etter paragrafen her så langt dei høver.

§ 25. Jakt og fangst i statsallmenning kan berre drivast mot løysing av jaktkort og betaling av avgift. Avgifta, som vert fastsett av fjellstyret, må godkjennast av departementet. Fjellstyret har høve til å setja ulik avgift for dei som er busette i område, bygd eller grend slik som nemnt i § 23 andre stykket og for andre jegrar. Avgifta kan og setjast ulik for jakt utan hund på småvilt og for slik jakt med hund.

Innehavaren skal ha jaktkortet med seg under jakta, og pliktar å vise det fram når dette vert kravt av jaktoppsynet, politiet eller nokon frå fjellstyret.

Fjellstyret kan nekte å skrive ut jaktkort til den som i dei 3 siste åra rettskraftig er dømd til straff, eller har vedteke førelegg om straff, for brot mot nokor føresegn om jakt.

Kongen fastset nærare forskrifter om jaktkort og om kontroll med jakt og fangst i statsallmenning.

§ 26. Kongen fastset forskrifter for jakt på elg, hjort, dådyr, rådyr og bever og jakt på rovvilt.

§ 27. Fjellstyret kan gjere vedtak om at statsallmenning eller del av statsallmenning skal vere med i eit større jaktområde, når dette er føremålstenleg av omsyn til den jaktmessige utnyttinga av allmenningen.

Under same vilkår kan fjellstyret gjere vedtak om bortleige av småviltjakta i allmenningen eller deler av denne til ein organisasjon som har fremje av jakt og viltstell som føremål.

Før det vert gjort vedtak som nemnt i første og andre stykket, skal kommunen gje fråsegn. Vedtaket må stadfestast av departementet. Avtale om skiping av sams jaktområde eller om bortleige må ikkje føre til at dei som er nemnt i § 23 første stykket vert stelt vesentleg dårlegare enn før med omsyn til å kunne oppnå høve til jakt.

0 Endra med lov 3 juli 1992 nr. 95.

Kap. XII. – Fiske.

§ 28. I statsallmenning skal dei som siste året har vore og framleis er fast busette i Norge ha rett til under like vilkår å oppnå høve til å drive fiske med krok utan fastståande redskap, likevel ikkje fiske med oter.

Før fiske etter anadrome laksefisk gjeld § 4 i lov om laksefisk og innlandsfisk m.v.

Fjellstyret kan gje løyve til å drive også anna slag fiske for dei som siste året har vore og framleis er fast busette i området der allmenningen ligg – og som Kongen fastset grensene for – eller i bygd eller grend der innbuarane frå gamal tid har utøvd allmenningsbruk i allmenningen. Like eins kan fjellstyret gje slikt løyve også for andre som har fiskerett etter første stykket, når det kan skje utan at det går ut over fiskerettshavarane elles og det ikkje kan reknast å vere til skade for fisken i vassdraget. Dei gardar og bygdelag som har drive fiske med fastståande reiskap frå gamal tid, skal ha førerett til slikt fiske framom andre.

Fjellstyret kan gje også utlendingar – som ikkje fyller kravet til busetnad etter første stykket – løyve til å drive slikt fiske som nemnt i første stykket.

Før fjellstyret gjer vedtak etter tredje stykket, andre punktum og fjerde stykket skal det lokale fiskeorgan gje fråsegn. Er det usemje mellom fjellstyret og det lokale fiskeorgan, må fjellstyrevedtaket leggjast fram for departementet som tek avgjerd i saka.

0 Endra med lov 15 mai 1992 nr. 47.

§ 29. Fiske i statsallmenning kan berre drivast mot løysing av fiskekort og betaling av avgift. Avgifta, som vert fastsett av fjellstyret, må godkjennast av departementet. For dei som siste året har vore og framleis er fast busette i Norge, skal det vere lik avgift for fiske etter § 28 første stykket. Elles kan avgifta setjast ulik for dei som får løyve til fiske etter § 28 andre stykket, første punktum, eller andre stykket andre punktum, og etter tredje stykket. Den kan og setjast ulik for fiske med krok utan fastståande reiskap, for fiske med oter og for fiske med fastståande reiskap. Barn under 16 år treng ikkje å løyse fiskekort eller betala avgift for fiske med krok utan fastståande reiskap.

Innehavaren skal ha fiskekort med seg under fisket, og når han oppheld seg på eller ferdast til eller frå fiskeplassane med fiskereiskap. Han pliktar å vise det fram når dette vert kravt av fiskeoppsynet, politiet eller nokon frå fjellstyret.

Kongen fastset nærare forskrifter om fiskekort og om kontroll med utøving av fisket.

§ 30. Fjellstyret kan avgrense talet på fiskekort og elles setje i verk slike innskrenkingar med omsyn til fiske og reiskapsbruk som det finn naudsynleg. Fjellstyret kan likevel ikkje gjere innskrenkingar i fiske etter § 28 første stykket på annan måte enn ved å avgrense talet på fiskekort, og avgrensinga må i tilfelle skje slik at det vert rimeleg balanse mellom innan- og utanbygdsbuande.

Før det vert gjort vedtak om innskrenkingar i fisket etter første stykket, skal det lokale fiskeorgan gje fråsegn. Er det usemje mellom fjellstyret og det lokale fiskeorgan, må fjellstyrevedtaket leggjast fram for departementet som tek avgjerd i saka.

Fjellstyret kan med godkjenning av departementet gjere vedtak om at einskilde område av allmenningen skal fredast for alt fiske for eit tidsrom av inntil 10 år om gongen. Godkjent vedtak om dette skal kunngjerast i pressa, ved oppslag eller på annan måte minst 4 veker før det tek til å gjelde.

0 Endra med lov 15 mai 1992 nr. 47.

§ 31. Fjellstyret kan gjere vedtak om at statsallmenning eller del av statsallmenning skal vere med i eit større fiskeområde, når dette er føremålstenleg av omsyn til utnytting av fisket i allmenningen.

Under same vilkår kan fjellstyret gjere vedtak om at fisket i statsallmenning eller del av statsallmenning skal leigast bort til ein organisasjon som har fremje av fiske som føremål.

Før det vert gjort vedtak etter første og andre stykket, skal det lokale fiskeorgan gje fråsegn. Avtale etter paragrafen her må godkjennast av departementet, og må ikkje føre til at dei som er nemnt i § 28 første stykket, vert stilt vesentleg dårlegare enn før med omsyn til å kunne få høve til å fiske.

0 Endra med lov 15 mai 1992 nr. 47.

§ 32. Kongen kan etter krav frå fjellstyret gje samtykke til oreigning av private særrettar (jfr. § 1 fjerde stykket) til fiske i statsallmenning, til bate for dei som vil kunne få høve til fiske etter denne lova.

Kap. XIII. — Skjøn

§ 33. Skjøn etter lova her er rettsleg skjøn. Stemning og forkynning m.v. kan skje etter reglane i lov av 19. juni 1992 nr. 59 om bygdeallmenningar §§ 1-7 og 1-8.

0 Endra med lov 19 juni 1992 nr. 61.

§ 34. Krav om skjøn etter § 2 tredje stykket, § 15 fjerde stykket, § 18 fjerde stykket, og like eins etter § 21 fjerde stykket for avgjerd av tvist om seterutvising etter andre stykket, må vere sett fram innan 3 uker etter at fjellstyrevedtaket er kunngjort eller det er gjeve melding om det etter reglane i § 10. Fjellstyret kan krevje skjøn etter desse paragrafane før det vert gjort vedtak.

Skjøn etter § 12 første stykket, og like eins etter § 21 fjerde stykket for avgjerd av tvist om bortleige av jord etter tredje stykket, må krevjast innan 3 veker etter at den som krev skjøn fekk kunnskap om tiltaket eller leigeavtala. Departementet kan krevje skjøn etter desse paragrafane før det vert teke avgjerd.

Kap. XIV. — Ymse føresegner.

§ 35. Fjellstyret kan føre opp naudsynlege jakt- og fiskehytter og naust i statsallmenning, etter at tomt er utvist av skogforvaltaren. Vilkåra etter lovgjevinga elles må liggje føre.

§ 36. Fjellstyret kan tilsetje oppsynsmenn til å føre tilsyn med statsallmenninga. Oppsynsmenn kan gjevast politifullmakt etter § 15 i lov 13 mars 1936 nr. 3¹ om politiet.

Oppsynsmenn vert løna av fjellkassa. Når tilsetjinga er skjedd i samsvar med oppsynsordning som departementet har godkjent, har fjellstyret krav på å få refundert halvparten av lønnsutgiftene av statskassa.

Fjellstyret gjev instruks for oppsynstenesta. Instruksa skal godkjennast av departementet.

1 Lova er opphevd. Sjå no lov 4 aug 1995 nr. 53 § 20.

§ 37. Brot mot påbod eller forbod i denne lova, mot vedtekter fastsette i medhald av § 14 eller reglar og forskrifter fastsette med heimel i §§ 11 andre stykket, 16, 23 tredje stykket, 25 fjerde stykket, 26, 29 tredje stykket og 30 første og tredje stykket vert straffa med bøter eller med fengsel i inntil 3 månader, om ikkje tilhøvet går inn under strengare straffeføresegner. Medverknad blir ikkje straffa.

Med mindre det gjeld brot mot føresegn om jakt, fangst eller fiske vert påtale ikkje reist av det offentlege utan at det vert kravt av fjellstyret eller nokon som er krenkt. Fjellstyret kan gje formannen allmenn fullmakt til å krevje påtale.

0 Endra med lov 19 juni 2015 nr. 65 (ikr. 1 okt 2015).

§ 38. Kongen kan fastsette nærare forskrifter til gjennomføring av lova, herunder og overgangsføresegner i samband med iverksetjinga av lova. Føresegnene i § 37 gjeld tilsvarande så langt det i forskrifter etter paragrafen her vert fastsett at brot mot dei skal kunne straffast.

§ 39. Lova tek til å gjelde frå den tid Kongen fastset. Frå same tid vert det gjort slike brigde i etternemnde lover:

— — —

Landbruks- og matdepartementet
Levert elektronisk på departementets nettsider

Deres ref: 18/875

Vår ref: 118562 - 89

Oslo, 12. februar 2019

(REVIDERT UTKAST) HØRINGSUTTALELSE FRA UTMARKSKOMMUNENES SAMMENSLUTNING – USS - TIL NOU 2018: 11 NY FJELLOV

1 USS HØRINGSUTTALELSE

1.1 Innledning

Det vises til høringsbrev av 29. august 2018 fra Landbruks- og matdepartementet (LMD) om Statsallmenningslovutvalgets utredning *NOU 2018:11 Ny fjellov*. Høringsfristen er 28. februar.

Utmarkskommunenes sammenslutning (USS) har 95 medlemskommuner i 15 fylker fra Agder i sør til Finnmark i nord. Medlemskommunene i USS kjennetegnes ved sine store utmarksområder, om lag 40 % av fastlandsarealet i Norge ligger innenfor kommunegrensene i en USS-kommune. Formålet til organisasjonen er å fremme medlemskommunenes interesser i utmarksspørsmål av enhver art, herunder å styrke det lokale selvstyret i saker om forvaltning av utmark og å bedre samspillet mellom hensynet til natur- og miljøvern og lokal næringsutvikling.

53 av USS medlemskommuner i Sør-Norge har en eller flere statsallmenninger. 96 statsallmenninger ligger i en USS kommune. USS har også deltatt i SRU II-utvalget (NOU 2007:13), hvor USS også representerte NFS. USS mener derfor å ha, både som organisasjon og gjennom sine medlemskommuner, en betydelig interesse, kompetanse og erfaring med de spørsmål og problemstillinger som utvalget har behandlet.

Nedenfor i punkt 1.2 og 1.3 følger USS merknader til mandatet og hvilke spørsmål som er av særlig interesse for USS medlemskommuner. USS overordnede syn på statsallmenningslovutvalgets forslag fremgår av punkt 2, mens punkt 2 til 16 er kommentarer til de ulike kapitlene i statsallmenningsutvalgets innstilling.

1.2 Mandatet – styrking av det lokale selvstyret og kommunenes rolle i forvaltningen av statsallmenningene

I utvalgets mandat punkt 2.1.5 fremgår blant annet at *«Handlingsrommet til det lokale selvstyret bør videreføres, og helst styrkes. Lovutvalget skal også vurdere om det er formålstjenlig å bringe kommunene sterkere inn i forvaltningen av statsallmenningene, samt hvordan lovverket kan bidra til å fremme verdiskaping og effektiv, bærekraftig ressursutnyttelse.»*

Utmarkskommunenes Sammenslutning - USS

Akersgaten 30 | Pb 1148 Sentrum, NO-0104 Oslo | Tel: (+47) 99 11 99 00 | Fax: (+47) 947 47 000
Org. nr : 97648712 | Bankgiro: 5005 05 73742 | www.utmark.no

I lys av det klare mandatet hadde USS store forventninger til at utvalget ville foreta grundige, begrunnede drøftinger og på det grunnlag foreslå at kommunene blir gitt en større plass i forvaltningen av statsallmenningene. USS registrerer imidlertid, jf. «Alminnelige merknader» kap 3.1 s 30 om mandatet, at et samlet utvalg uttaler at det *«ikkje [har] funne grunnlag for å trekke kommunane inn i forvaltninga av statsallmenningane.»* I stedet foreslår utvalget nye regler for oppnevning av fjellstyret som innebærer at kommunenes rolle i oppnevningen av fjellstyrene svekkes. De eneste grep i favør av kommunene er flertallets forslag om at kommunene skal kunne bestemme om det skal være ett eller flere fjellstyret i en kommune og om statsallmenningene skal forvaltes etter bygdeallmenningsloven. – Det innebærer ingen styrking av det lokale selvstyret.

Det er ingen drøftelser av hvilke oppgaver eller myndighet som kunne tenkes lagt til kommunene. Det er heller ingen drøftelser for hvorfor utvalget konkluderer med at det ikke er formålstjenlig å trekke kommunene sterkere inn i forvaltningen. Det er USS sitt syn at utvalget ikke har besvart denne delen av mandatet.

Som det fremgår innledningsvis har 53 av USS medlemskommuner i Sør-Norge en eller flere statsallmenninger. USS har siden stiftelsen i 1996 fremhevet verdien av lokal forvaltning i alle sine møtepunkter med representanter for de sentrale myndigheter. Gjennom USS deltakelse i SRU II (NOU 2007:13), og senere i møter med Landbruksdepartementet samt i anmodningen om å få et medlem i statsallmenningsutvalget, har USS påpekt behovet for at kommunene kunne bringes sterkere inn i forvaltningen også av statsallmenningene. Likevel, og på tross av at et enstemmig landsmøte ba om at USS fikk delta i utvalget, fikk USS ingen representant i utvalget. USS har heller ikke vært invitert til noen av de møtene som utvalget har hatt med andre aktører. Så vidt vites gjelder dette også KS. Slik USS ser det bærer innstillingen preg av dette ved at kommuneperspektivet nærmest er fraværende i innstillingen. USS' omfattende høringsuttalelse må leses i lys av dette.

1.3 Utvalgets forslag – Spørsmål av særlig interesse for USS medlemmer

Statsallmenningsutvalet er enig i en mange spørsmål, men er delt i flere av spørsmålene som etter USS mening også er av sentral prinsipiell betydning. Selv om det er det samme flertallet og mindretallet i mange spørsmål, er dette ikke konsekvent. I punkt 3 til 16 fremgår USS syn på forslagene fra hhv flertallet og mindretallet.

Følgende temaer er av særlig betydning for kommunene:

- Forenkling (sammenslåing styret (fjellstyrer/allmenningsstyrer og lover).
- Styrking av den lokale forvaltningen / kommunenes myndighet i utmarka.
- Fjellstyrets rettslige status.
- Kommunenes rolle ved oppnevning av fjellstyrene, sammensetning.
- Allmenningsrettighetenes dynamiske karakter.
- Avhending/feste.
- Selvfinansiert/statlig finansiering.
- Skog/virkesrett.
- Oppsyn.
- Geografisk virkeområde.

2 OVERORDNEDE SYNSPUNKTER

2.1 Forslag som støttes av USS

USS overordnede syn er at fjelloven må sikre *reell lokal forvaltning* og at verdien av utmarksressursene i *størst mulig grad blir igjen i de lokalsamfunnene hvor verdiene skapes*.

USS er positiv til og støtter utvalgets forslag til hovedgrep. USS er følgelig enig med utvalget i at

- Det bør etableres en felles lov for fjellstyrene og for statsallmenningstyrene (dvs at fjelloven og statsallmenningsloven slås sammen),
- Statskogs rolle som grunneier bør rendyrkes.

2.2 Forslag og uttalelser som USS er uenig i

Som det fremgår ovenfor i punkt 1.2, mener USS at flere av utvalgets forslag (både flertallet og mindretallet) medfører en *svekkelse* av kommunenes stilling i forvaltningen av allmenningene. Dette gjelder særlig forslagene om at:

- Fjellstyret skal, i motsetning til situasjonen i dag, være et privat rettssubjekt (se straks nedenfor, samt punkt 3.1, 6.1 og 6.3)
- Kommunestyret skal være bundet ved sin oppnevning av fjellstyremedlemmer (se nedenfor i punkt 3.1 og 6.6)
- Kommunene ikke skal gis noen rolle i forvaltningen av statsallmenningene (se ovenfor punkt 1.2 og nedenfor punkt 3.1)

USS mener at bare ved det å bringe kommunene sterkere inn i forvaltningen av statsallmenningene vil den lokaldemokratiske forankring styrkes. Styrket lokal forvaltning som alternativ til statlig forvaltning, krever at det lokale organet er et offentligrettslig objekt. En omdefinering av fjellstyrene til et *privat rettssubjekt*, innebærer ingen styrking av det lokale selvstyre. Å definere fjellstyrene som private rettssubjekter vil dessuten vanskeliggjøre en innføring av fjelloven i Nordland og Troms. Skal fjellstyrene opprettholde sin legitimitet som et organ for lokal forvaltning og lokalt selvstyre må det skje gjennom demokratiske prosesser på lokalt forvaltningsnivå, dvs. i kommunene. Forankringen til kommunene vil være avgjørende for å sikre at den nødvendige tillit til at forvaltningen av fellesskapsressursene som ligger i allmenningene nå og i fremtiden skjer etter demokratiske prosesser. Bare på denne måte vil man skape tillit til at de kryssende hensynene og de ulike interessene i allmenningene ivaretas på en god måte. USS er også av den formening at det er gjennom fjellstyrenes lokalpolitiske forankring og politisk engasjement fra lokalt til sentralt nivå at fjellstyrenes posisjon og ivaretagelse av bruksrettene har vært sikret og vil sikres best for fremtiden.

2.3 Forslag fra flertallet om sentrale spørsmål som støttes av USS

Det er videre et grunnleggende hensyn i all arealforvaltning at man legger et langsiktig perspektiv og et føre-var-prinsipp til grunn, jf. plan- og bygningslovens formålsangivelse: «*Loven skal fremme bærekraftig utvikling til beste for den enkelte, samfunnet og framtidige generasjoner.*» Av denne grunn støtter USS flertallet i at

- Det lovfestede avhendingsforbudet som hovedregel bør videreføres i ny lov,

USS er også enige i flertallets forslag om å

- Styrke finanseringen av fjellstyrene (se likevel USS forslag til endret ordlyd nedenfor i punkt 6.9)
- Styrke det lokale oppsynet

Når det gjelder de øvrige forslagene vises til gjennomgangen nedenfor i punkt 3 følgende.

2.4 Forholdet til annen lovgivning

Utvalget har en gjennomgang i kap 6 om «Tilhøve til andre lover». Nederst i punkt 6.1, se innstillingen side 71, heter det at «Kommunene har fått delegert myndighet etter dei fleste av lovene som ligg til grunn for areal- og landbruksforvaltninga. Det er derfor særleg viktig å sikre samhandling mellom aktørane i statsallmenningen og kommunane».

Utvalget overser med dette et grunnleggende rettslig utgangspunkt: kommunene er *den primære planmyndighet* etter plan og bygningsloven, m.a.o. at den ikke kun er gitt delegert myndighet. Og selv om utvalget påpeker et behov for samhandling, foreslås det ingen regler for hvordan slik samhandling skal være.

3 TIL UTVALGETS KAPITTEL 3 – ALMINNELEGE MERKNADER

3.1 Til kapittel 3.1 - Mandatet

I mandatet punkt 2.1.1 fremgår at lovrevisjonen i første rekke skal ta sikte på *forenklinger* i lovverk og administrasjon. USS er enig i at dette er et viktig formål. Flere av forslagene som fremmes av utvalget, og særlig flertallsforslaget om oppnevning til fjellstyrene ivaretar imidlertid etter USS syn *ikke* dette hensynet.

I mandatet punkt 2.1.2 fremgår at siktemålet er å utarbeide en samlet lov for statsallmenningene. USS er enig i det bør vedtas en felles lov for fjellstyrene og statsallmenningstyrene. Virkesretten er i stor grad knyttet til eiendommer som også har jordbrukstilknyttede rettigheter i statsallmenningene. Slik USS ser det, tilsier dette at det kunne vært gjort ytterligere forenklinger, særlig hva gjelder oppnevning til fjellstyrene og fjellstyrenes ivaretagelse av de bruksberettigedes interesser.

I mandatet punkt 2.1.3 fremgår at utvalget skal ta utgangspunkt «i de grunnleggende rettslige forholdene som gjør seg gjeldende i statsallmenningene, der staten er grunneier, og der retten til jordbrukstilknyttet allmenningsbruk ligger til bygder som fra gammel tid har slik rett». Også USS legger dette utgangspunktet til grunn for sin høringsuttalelse.

USS støtter flertallet i utvalget som mener at forslaget om at all styring og alle inntekter og utgifter ved skog med virkesrett blir ført over til fjellstyrene er i samsvar med overordnet mål i mandatet. På samme måte som i SRU II, støtter USS forslaget om at loven skal ha en regulering av forholdet til folkeretten og at samisk reindrift skal ha to representanter i fjellstyrene.

Etter mandatet punkt 2.1.4 skal de «sentrale rettigheter og prinsipper i allmenningsretten ... videreføres, herunder prinsippene for tilkjennelse og bortfall av bruksretter». Et flertall i utvalget mener at dette åpner for at det også, under visse forutsetninger og med vurdering hvert tiende år,

kan gis tillatelse til tidligere bruker til å bruke seterhus, i tilfelle der eiendommen ikke lenger har allmenningsrett. Et mindretall mener at dette er et markert brudd med prinsippene i allmenningsretten, og at det ikke er i samsvar med det som er overordnet mål. USS mener at tidligere bruker kan gis tillatelse til å bruke seterhus om andre ikke har behov, men at det i så fall bør inngås festeforhold om dette.

Når det gjelder spørsmålet om at bruksrettene skal kunne utøves på en måte som er i samsvar med rasjonell bruk og som er naturlig etter «*tida og tilhøva*», er USS enig med flertallet, se innstillingen kapittel 7.2 og nedenfor i punkt 5.1.

Mandatet punkt 2.1.5 fastsetter som nevnt innledningsvis at handlingsrommet for det lokale selvstyret skal videreføres og helst styrkes. Utvalget uttaler at det har lagt vekt på at fjellstyra skal være selvstendige, og at de ikke skal kunne styres eller overprøves av statlige organ, likevel slik at departementet som i dag på nærmere vilkår kan styre utøvelsen av jakt og fiske. Bruksregler for de jordbrukstilknyttede bruksrettene skal gis lokalt.

USS er enig i målsetningen om at det lokale selvstyret skal videreføres og styrkes. Videre er USS enig i at bruksreglene for de jordbrukstilknyttede bruksrettene skal gis lokalt. Utvalgets forslag om at fjellstyrene skal være *private rettssubjekter* innebærer imidlertid etter USS syn ikke en *videreføring* av det lokale selvstyret. Tvert imot innebærer forslaget en *endring* i forhold til fjellstyrenes rettslige status i dag, jf. utvalgets innstilling side 111 (med videre henvisning til forarbeidene til fjelloven, komiteinnstillingen (1969) s. 48, og Justisdepartementets lovavdeling uttalelse i 1983) at lovgiver har ansett fjellstyret som et forvaltningsorgan.

Etter USS oppfatning trekker utvalget videre en uriktig slutning når det legger til grunn at et privat rettssubjekt innebærer en styrking av det lokale selvstyret. *Lokal forvaltning og lokalt selvstyre* er begreper som benyttes om det lokale *forvaltningsnivået*, dvs. *kommunene*, ikke om private rettssubjekter.

Utvalget fremhever at fjellstyrene ikke skal kunne styres eller overprøves av statlige organ. USS er enig i at dette er et viktig hensyn, men mener at dersom fjellstyret skulle anses som *forvaltningsorgan*, innebærer ikke det nødvendigvis at statlige eller kommunale organ kan instruere eller overprøve fjellstyrene, slik utvalget synes å forutsette. Det finnes mange eksempler på særskilt oppnevnte offentlige utvalg som ikke kan overprøves eller instrueres av andre offentlige organer¹.

En omdefinering av fjellstyrenes rettslige status fra forvaltningsorgan til privat rettssubjekt harmonerer videre også dårlig med flertallets forslag om at det lokale oppsynet i regi av fjellstyret skal styrkes.

At fjellstyrene omdefineres til private rettssubjekt, sammenholdt med at kommunenes rolle i oppnevningen av fjellstyrene svekkes, vil etter USS syn være en ulempe for fjellstyrene, både når det gjelder legitimitet og gjennomslagskraft. Det samme gjelder utvalgets uttalelse om at det ikke ser det formålstjenlig å trekke kommunene nærmere inn i forvaltningen.

¹ Eksempelvis eiendomsskattetakstnemndene som oppnevnes av kommunestyrene etter eiendomsskatteloven av 1975.

I lys av det klare mandatet i punkt 2.1.5 hadde USS store forventninger til utvalget når det gjaldt å styrke kommunens rolle i statsallmenningene. Det er beklagelig at utredningen i relasjon til sammensetning og oppnevning av fjellstyrene peker i motsatt retning av det regjeringen har forutsatt.

3.2 Til punkt 3.2 – Virkeområde

Utvalget legger til grunn at loven gjelder for statsallmenningene, men presiser at dersom Kongen vedtar det, kan loven også gjøres gjeldende på andre område som staten eier. Dette er i samsvar med gjeldende rett. USS støtter derfor utvalget på dette punkt. Det vil etter USS syn være aktuelt å legge fjelloven til grunn både der det kjøpes inn erstatningsarealer og på tidligere innkjøpt statsgrunn.

Mandatet for utvalget ble begrenset til områdene som allerede er underlagt fjelloven og statsallmenningsloven. Spørsmålet om å gi fjelloven anvendelse i Nordland og Troms er ikke behandlet av utvalget.

USS mener at fjelloven allerede gjelder på den såkalte opprinnelige statsgrunnen i Nordland og Troms. USS viser her til at det er fastslått av Utmarkskommisjonen og senere lagt til grunn av Høyesterett² at det finnes statsallmenninger også i Nordland. USS viser videre til Stortingets anmodningsvedtak nr. 837, 8. juni 2017, hvor Stortinget ba regjeringen «*utrede å gi fjelloven samme anvendelse i Nordland og Troms som sør for Nordland grense.*» Landbruks- og matdepartementet har så langt ikke fulgt opp vedtaket. USS mener departementet i det videre arbeidet med den nye fjelloven bør påskynde dette arbeidet. Det er en klar oppfordring og i tråd med siktemålet om forenkling og mest mulig ens forvaltning at også utmarksområdene eid av Statskog i Nordland og Troms blir omfattet av prinsippene i fjelloven, og slik underlagt lokalt forvaltning og medvirkning.

3.3 Til punkt 3.3 – Formål

Et samlet utvalg foreslår at fjelloven får en egen formålsbestemmelse, men er delt i spørsmålet om hvordan den skal utformes. - Flertallet foreslår at formålet med loven skal være «*å legge til rette for ein berekraftig bruk av statsallmenningane, til beste for dei med allmenningsrett, for samisk rein drift, for allmenningsbygdene og for allmenta*». - Mindretall mener formålet skal være «*å fremje næringslivet i bygdene gjennom å legge til rette for berekraftig styring og bruk av statsallmenningane.*»

USS mener begge forslagene har elementer som bør være med i den endelige utformingen av formålsbestemmelse. Forslaget fra flertallet inneholder et dynamisk element, noe som klart fremgår av deres henvisning til at «*[d]et må leggest til rette for at statsallmenningane både skal dekke behova brukarane har i dag og vere i stand til å gjere det i framtida*», og favner slik prinsippet om at allmenningsbruken skal være rasjonell og naturlig etter «*tida og tilhøva*», jf. mandatet 2.1.4. Mindretallet viser til at flertallsforslaget «*ikkje [femnar] grunneigar og kommunen*» hva gjelder næringsutvikling og at det må fremgå at loven skal «*fremje næringslivet i allmenningsbygdene.*», og ivaretar slik mandatet punkt 2.1.5 om vektlegging av det lokale selvstyret.

² Utmarkskommisjonens dom 26 april 1990: «*Etter Utmarkskommisjonens mening må det være riktig å si at statsgrunn i Nordland og Troms fortsatt er statsallmenning så langt slik grunn ikke ved eller via andre rettsendrede omstendigheter har mistet sin karakter av allmenning.*», jf. Rt 1991-1311

USS foreslår at lovteksten kan formuleres slik (USS forslag bygger på flertallets med tillegg av det som er med uthevet skrift):

§ 1-1 Formål

*Denne lova har til formål å fremje næringslivet i bygdene gjennom å legge til rette for **berekraftig styring og bruk av statsallmenningane**, til beste for dei med allmenningsrett, for samisk reindrift, for allmenningsbygdene og for allmenta. **Bruk og styring av statsallmenningane skal skje slik at allmenningsbruk, medrekna jakt og fiske for innanbygdsbuande, og samisk reindrift kan utøvast slik bruksrettshavarane og reindriften har rett til. Statsallmenningane skal også brukast slik at tilgangen til jakt, fiske og friluftsliv blir sikra for allmenta.***

4 TIL KAPITLENE 4, 5 OG 6 – SÆRLIG OM «SAMHANDLING MED KOMMUNENE»

Kapitlene 4 og 5 redegjør for henholdsvis allmenningsretten og allmenningene i dag. Kapittel 6 omhandler forholdet til andre lover. USS vil påpeke at utvalget synes å ha uteglemt friluftsløven, hvor kommunene i lovens § 21 er gitt en sentral rolle som «friluftsmyndighet».

Som nevnt innledningsvis skriver utvalget at kommunene «*har fått delegert myndighet etter dei fleste av lovene som ligg til grunn for areal- og Landbruksforvaltninga*». USS finner grunn til å presisere at kommunene ikke kun har fått delegert myndighet. Det følger eksempelvis av plan og bygningsloven at kommunene er den *primære arealmyndighet*.

Utvalget skriver videre at kommunenes rolle etter lovgivningen innebærer det er «*særleg viktig å sikre samhandling mellom aktørane i statsallmenningane og kommunane*». USS mener dette er et godt utgangspunkt, men påpeker at utvalget i liten grad kommer med forslag til når og hvordan slik samhandling bør skje. Det bør følges opp i det videre lovarbeidet, etter en særskilt utredning.

Når det gjelder utvalgets forslag til endringer i de aktuelle lovene som er nevnt³, har USS ingen merknader.

5 TIL KAPITTEL 7 – HOVEDSPØRSMÅL OM JORDBRUKSTILKNYTTETE BRUKSRETTIGHETER

5.1 Til punkt 7.2 – Det dynamiske elementet i allmenningsretten

USS er enig med utvalget om at innholdet i bruksrettene som er etablerte gjennom lang tids bruk, kan ikke oppheves ved lov uten erstatning.

Et samlet utvalg foreslår allmenningsretten fortsatt skal kunne «*utøvast på ein måte ... som er naturleg etter tida og tilhøva*», jf. lovforslaget § 2-2 første ledd, andre punktum, jf. NOU 2018:11 s. 270. Det dynamiske elementet etter gjeldende fjelloven § 2 og statsallmennings-loven § 2-2 skal videreføres, jf. utredningen s. 241. Utvalget har imidlertid delt seg i et flertall og to mindretall om det nærmere innholdet i begrepet «*tida og tilhøva*».

Flertallet mener det dynamiske elementet åpner for nye bruksmåter i tilfeller der andre ikke lenger blir brukt, og uttaler at «*nye bruksmåtar kan vere tillatne som del av allmenningsretten, så lenge*

³ Se NOU 2018:11 s 285 flg.

dei skjer i samband med jordbruksdrifta og er avgrensa til det garden har behov for». Medlemmene viser særlig til at utviklingen i jordbruket nødvendiggjør det «å opne for nytt innhald i bruksrettane for at statsallmenningane fortsatt skal kunne vera ein god ressurs for landbruket i allmenningsbygdene.»

Mindretallet, medlemmet Smistad, mener nye rettigheter bør «tildelast i lovs form» og at «nye former for utnytting av allmenningene bør baserast på avtale», og uttaler at flertallets syn innebærer at en gruppe blir tildelt «kostnadsfri tilgang på ressursane til fellesskapet» og også at «[u]kritisk utvising av rettane medfører at eigedomsretten til staten blir uthola». Mindretallet, medlemmet Utgård, uttaler at han «ikkje ser grunn til å gå inn på ei teoretisk vurdering av innhaldet i tida og tilhøva», men tilføyer samtidig at innføringen av adgang til utleie av allmenningsrett vil være «ei grunnleggande uheldig nyskaping».

USS er enig i flertallets forståelse av begrepet «tida og tilhøva».

5.2 Til punkt 7.3 – Innholdet i bruksretten

Under dette punktet omtaler utvalget det som er omtalt som en *prinsipiell endring* av innholdet i den jordbrukstilknyttede bruksretten. Utvalget foreslår å *lovfeste* reguleringen av bruksrettighetene til erstatning for regulering i forskrifts form (den såkalte seterforskriften fra 22. juni 1984 mnr 1302, med tilhørende rundskriv M-1/2016). Utvalget foreslår videre at det skal utarbeides bruksregler for allmenningene, som skal være gjenstand for legalitetskontroll hos fellesorganisasjonen (i dag Norges fjellstyresamband) og forslaget om at det ikke skal være noen form for forvaltningsklage for bruksrettighetene, men at de som skulle mene at bruksreglene er i strid med loven kan få prøvet spørsmålet for domstolene.

USS er langt på vei enig i forslaget, og støtter utvalgets understrekning av at fjellstyret skal ha «ei avgjerande rolle når det gjeld forvaltninga av bruksrettane».

USS mener likevel det er problematisk at avgjørelser om bruksrettigheter ikke kan være gjenstand for klage, og foreslår derfor at det vurderes en adgang til å klage til kommunen.

5.3 Til punkt 7.4 – Registrering av allmenningsrettigheter

Utvalget foreslår at det for hver statsallmenning skal føres et register over alle eiendommer med allmenningsrettigheter. Registeret skal føres av fjellstyret, og skal danne grunnlag for innkalling til årsmøte (se nedenfor) og for hvem som er valgbare som representanter for dem med jordbrukstilknyttede bruksrettigheter. Det vil også erstatte registeret Statskog SF har over setre og tilleggsjord i statsallmenningene.

USS viser til det dynamiske elementet i allmenningsretten, og mener det må presiseres at manglende registrering *ikke under noen omstendighet skal føre til tap av allmenningsrettigheter*. USS mener også det må utredes nærmere om registrering av alle allmenningsrettigheter er praktisk mulig og økonomisk forsvarlig. Etter USS' syn bør det også vurderes om forslaget er forenlig med at fjellstyret etter utvalgets syn skal være et privatrettslig rettssubjekt. En registrering av rettigheter knyttet til eiendommene i en bygd har karakter av offentlig forvaltning og det bør vurderes om dette bør være en kommunal oppgave.

5.4 Til punkt 7.5 – Årsmøte

Utvalget foreslår en ordning med årsmøter som organ også for de med jordbrukstilknyttede rettigheter, etter modell fra den gjeldende statsallmenningensloven. Etter utvalgets forslag vil både de med jordbrukstilknyttede bruksrettigheter og de virkesberettigede kunne delta i årsmøtet, til forskjell fra dagens ordning som bare omfatter de virkesberettigede.

USS støtter forslaget om et årsmøte, men mener at kommunen *ikke* kan være bundet av årsmøtet ved oppnevning av medlemmer til fjellstyret (se straks nedenfor).

6 TIL KAPITTEL 8 - ADMINISTRASJON OG ORGANISATORISKE REGLER

6.1 USS overordnede syn på nye regler om fjellstyrene

USS mener at kommunestyret også i fremtiden må stå fritt i oppnevningen av fjellstyrene, se nedenfor i punkt 6.6. Dette har dels sammenheng med at USS, i motsetning til hva utvalget legger til grunn, mener at må fjellstyrene vurderes som *forvaltningsorganer*.

USS viser særlig til at en lokaldemokratisk forankring vil sikre en bærekraftig forvaltning av verdiene i statsallmenningene, hensynet til de kryssende interessene i allmenningene og allmenningsbygdene. USS vil særlig understreke at lokaldemokratisk forankring er vesentlig for å ivareta hensynet til allmennhetens tillit til fjellstyrene, og at dette er av avgjørende betydning all tid fjellstyrene forvalter store verdier også på vegne av innbyggerne i allmenningsbygdene. USS begrunnelse for at fjellstyret må anses som forvaltningsorgan utdypes i punkt 6.3 nedenfor.

6.2 Til punkt 8.2.1 – Det nye fjellstyret

Et samlet utvalg foreslår at det skal opprettes et nytt felles fjellstyre til erstatning for dagens ordning med separate fjellstyrer og allmenningsstyrer. USS er enig i dette forslaget.

Utvalget forutsetter at det nye fjellstyret får ansvaret forvaltningen av de jordbrukstilknyttede bruksrettighetene og rettighetene til jakt, fangst og fiske. Fjellstyret har videre ansvaret for utleie av overskudd av fornybare ressurser til andre enn dem som har allmenningsrett. USS er enig også i dette forslaget.

Fjellstyrets oppgave om å tilrettelegge for friluftslivet

Utvalget mener tilrettelegging for friluftsliv skal være en sentral oppgave for fjellstyrene. Flertallet foreslår at fjellstyret «*må ha hovedansvaret for å legge til rette for friluftsliv i allmenningane*», men presiserer samtidig at dette «*må gjerast i samarbeid med Statskog SF og andre aktørar*», se utredningen s. 96. Mindretallet, medlemmet Østerås, mener likevel det skal være en begrensning ved at tilrettelegging skal skje «*når ressursar og økonomi i allmenningen gjer dette mogleg*».

USS kan ikke se at utvalget har vurdert forholdet til friluftsløven, og dermed heller ikke fjellstyrets rolle i sammenheng med rollen til de andre friluftslivorganene, jf. friluftsløven § 21. Som det fremgår av § 21 i friluftsløven er *kommunen* angitt som en av fem friluftslivorganer, og kommunenes roller er omtalt i en rekke av lovens bestemmelser⁴. USS mener utvalgets forslag og omtale av fjellstyrets oppgaver når det gjelder friluftsliv kan gi rom for uklarhet, og foreslår at det i loven presiseres at

⁴ Se friluftsløven §§ 2, 3, 14, 15, 16, 18, 20, 22, 24, 35 og 40.

fjellstyret må forholde seg til friluftorganene og at fjellstyrets kompetanse gjelder innenfor rammene av friluftsløven.

Motorferdse

Utvalget foreslår at fjellstyrene skal kunne forby og redusere motorferdse i statsallmenning.

Flertallet mener fjellstyret også skal avgjøre søknader om motorferdse, og selv fastsette vilkår.

Mindretallet, Utgård, Jåma, Omma og Smistad mener fjellstyret bare skal kunne «*tillate motorferdse som ikkje krev tilrettelegging over lengre tid*», og presiserer at etableringer som krever disponering av grunnen krever avtaler med Statskog SF.

USS støtter flertallets forslag om at fjellstyret skal samtykke til motorferdse i allmenningene, forutsatt at fjellstyrets kompetanse er på vegne av de bruksberettigede. I lov om motorferdse § 4 a kan departementet gi kommunestyret myndighet til å fastsette løyper for kjøring med snøscooter på vinterføre. USS forutsetter m.a.o. at fjellstyrets kompetanse ikke er ment å komme i stedet for kommunestyrets myndighet til å gi forskrift om scooterløyper, men at fjellstyrets rolle blir tilsvarende grunneieres kompetanse til «*å forby eller begrense motorferdse på sin eiendom*», jf. motorferdselloven § 10.. USS mener at dette må presiseres i det videre arbeidet med ny fjellov.

Hundetrening

Utvalget er videre enige om å regulere spørsmål om hundetrening, og flertallet foreslår at fjellstyret skal gi tillatelse til hundetrening i statsallmenningene og fastsette vilkår for dette, samt at eventuelle inntekter skal gå til fjellkassen. Mindretallet, medlemmene Utgård, Jåma, Omma og Smistad, mener fjellstyret skal ha kompetanse til å gi enkeltstående tillatelser som ikke krever tilrettelegging, og at tilfeller hvor treningen krever tilrettelegging skal behandles som grunndisponeringer. Dersom treningen skal vurderes som grunndisponering tilfeller inntektene grunneierfondet, for øvrig inngår de i fjellkassen.

USS støtter forslaget fra flertallet.

6.3 Nærmere om punkt 8.2.1.3 – Status for fjellstyret

Utvalget legger som nevnt til grunn – uten nærmere drøftelser – at fjellstyret skal være et «*privatrettsleg rettssubjekt*» med oppgaver av både privatrettslig og offentligrettslig karakter. Utvalget legger videre til grunn at forvaltningen av de jordbrukstilknnyttede bruksrettighetene skal administreres gjennom bruksregler, og tillatelser i enkeltsaker som utvisning av seter og tildeling av beiteareal som oppgaver av privatrettslig karakter. Administrasjonen av de alminnelige rettighetene til jakt og fiske vil være oppgaver av offentligrettslig karakter.

Som påpekt i punkt 3.1 og 6.1 mener USS, i motsetning til hva utvalget legger til grunn, at fjellstyret må anses som et *forvaltningsorgan*. USS kan ikke se at utvalget har foretatt noen drøftelse av fjellstyrenes rettslige status. I og med at fjellstyret så langt har vært ansett som forvaltningsorgan, jf. beskrivelsen av gjeldende ordning i NOU 2018:11 kap 9.1.1.1 s. 111, mener USS at det burde ha vært foretatt en grundig utredning av konsekvensene av å *endre* statusen for fjellstyret til et privat rettssubjekt. USS viser videre til at for så vidt gjelder Finnmarkseiendommen FEFO – uttaler

Sivilombudsmannen 19. oktober 2009 i sak 2007/2041 at «*Finnmarkseiendommen er en del av den offentlige forvaltningen, og dermed i utgangspunktet omfattet av ombudsmannsloven § 4*».

Sentralt for vurderingen av spørsmålet om rettslig status er, etter USS syn, at statsallmenningene samlet dekker om lag 26 millioner dekar i Sør- og Midt-Norge, og at fjellstyrenes oppgaver med oppsyn etter flertallets forslag skal styrkes. Dette alene tilsier, etter USS syn, at fjellstyret bør anses som forvaltningsorgan. Utvalget foreslår selv at så vel forvaltningsloven som offentlighetsloven skal komme til anvendelse på saker om jakt, fiske og friluftsliv. Det samme bør selvsagt gjelde for oppsynet. Videre foreslår utvalget at de nevnte lovene skal komme til anvendelse «*så langt dei høver*» ved beslutninger av privatrettslig karakter, jf. lovforslaget §§ 10-1 og 10-2 og utredningen punkt 9. 2. USS mener det vil gi et mer enhetlig regelverk om de samme forvaltningsrettslige rammene som utgangspunkt blir gjeldende for fjellstyrets virksomhet. Det vil være en bedre lovteknisk løsning, og i samsvar med systemet i offentlighetsloven, hvor reglene gjelder for all virksomhet i rettssubjekter som er omfattet av loven. Skillet mellom allmenne og brukstilknyttede rettigheter i allmenningene kan være flytende, og beslutninger knyttet til de privatrettslige rettighetene kan ha betydning for andre rettigheter. En bør også ta hensyn til at innholdet av de rettighetene som nå er vurdert som henholdsvis privatrettslige og offentligrettslige kan endre seg over tid.

USS understreker at allmenningene som fellesgode bør forvaltes på en måte som sikrer tilliten til forvaltningen av verdiene, og mener sikring av fjellstyrene som offentligrettslige rettssubjekter vil være et viktig grep for å sikre en forvaltning som allmenheten i allmenningsbygdene og ellers fortsetter å ha tillit til.

USS viser også til at rollen som offentligrettslig rettssubjekt vil være en styrke med hensyn til fjellstyrets foreslåtte ansvar for utøvelse av bestemmelsene i samsvar med folkeretten om urfolk og minoriteter som senere omtalt i punkt 12 nedenfor.

Det er således etter USS syn mer korrekt å legge til grunn som utgangspunkt at fjellstyret er et forvaltningsorgan, med unntak av saker av faktisk karakter om de private brukerrettighetene.

6.4 Nærmere om punkt 8.2.1.4 - 8.2.1.6 - Fjellstyrer som omfatter flere allmenninger eller flere kommuner

Utvalget er delt i et flertall og et mindretall i flere spørsmål om antall fjellstyrer og sammensetningen av fjellstyrene, og har utformet hvert sitt forslag til ny fjellov § 3-1 *Fjellstyret* og § 3-3 *Val av fjellstyre frå fleire kommunar*. Medlemmene Borgnes, Broch Hauge, Helmen, Hjelle, Parmann, Østerås og Øygard, utgjør flertallet, mens medlemmene Utgård, Jåma, Omma, Smistad og Velure utgjør mindretallet.

Flertallet foreslår for det første at hovedregelen skal være at det er *ett fjellstyre* i hver kommune, men åpner samtidig for at det kan være flere fjellstyrer i kommuner med flere allmenninger. Flertallet foreslår at det er *kommunestyret* som skal avgjøre spørsmålet om en eller flere allmenninger, men likevel slik at avgjørelsen skal tas etter forslag fra fellesorganisasjonen som igjen får forslag om dette fra fjellstyret eller andre berørte, som for eksempel kommunen. Flertallet mener fleksibiliteten som ligger i muligheten til å utnevne flere fjellstyrer er «*nødvendig for at ein*

skal kunne få ein styringsstruktur som er tenleg i dei mange ulike situasjonane ein kan ha innanfor ein kommune».

Mindretallet mener det skal være et fjellstyre for hver kommune. Mindretallet viser særlig til at det vil være en fordel å se større områder samlet i forvaltningen av jakt og fiske, og at det hverken i relasjon til disse rettighetene eller i relasjon til friluftslivet, er behov for flere fjellstyrer. Mindretallet mener også et samlet fjellstyre kan håndtere spørsmålene knyttet til bruksrettighetene til jordbruket og at et fjellstyre vil være en fordel for reindriftsnæringen.

USS er enig i at det bør være en målsetning om ett fjellstyre per kommune, men støtter likevel flertallet i at det bør åpnes for at det kan være flere fjellstyrer i en kommune med flere statsallmenninger der geografiske eller andre hensyn taler for det. USS legger vekt på at tilliten til lokaldemokratiets evne til å treffe korrekte og hensiktsmessige ordninger ivaretas gjennom en slik fleksible lovbestemmelse.

Utvalget er enige om at fjellstyrene i utgangspunktet skal ha fem medlemmer. For fjellstyrer som omfatter flere allmenninger, mener flertallet at fem medlemmer skal være hovedregelen, men at det samtidig skal kunne være mulig å utvide medlemstallet gjennom representasjon for de med jordbrukstilknyttede bruksrettigheter fra hver av allmenningene fjellstyret har ansvar for. Flertallet mener det er årsmøtet som avgjør om vedkommende allmenning skal ha en representant i fjellstyret. De foreslår også at kommunestyret «*sikrar ei balansert røysting*» i tilfeller hvor det blir flere medlemmer med jordbrukstilknyttede bruksrettigheter, og at dette skjer ved deling av stemmene slik at disse medlemmene samlet får ned til to stemmer i styret. Mindretallet mener fjellstyrene i disse tilfellene skal ha fem medlemmer, men at det samtidig «*skal leggest vekt på geografisk spreing av dei som blir valde til fjellstyret*», jf. mindretallets forslag til § 3-1 femte ledd.

USS støtter mindretallet når det gjelder antall medlemmer i fjellstyret. Prinsippet om representasjon sikrer at alle interesser ivaretas.

Et samlet utvalg foreslår at ordningen med felles fjellstyre skal videreføres som en fast regel i tilfeller hvor en statsallmenning ligger i flere kommuner eller har bruksrettighetshavere fra flere kommuner. Flertallet foreslår at medlemmene skal «*veljast etter ei ordning som kommunestyret fastset etter forslag frå fellesorganisasjonen*», men i forslaget til lovtekst, flertallets forslag til ny § 3-4 først ledd, er det bare vist uttrykkelig til medlemmer med jordbrukstilknyttede bruksrettigheter. Mindretallet foreslår at sammensetningen skal være den samme som ellers, altså etter forslaget fra disse medlemmene, og at det for øvrig «*bør vere opp til fellesorganisasjonen i samråd med kommunane å finne ei god løysing på korleis valet nærare skal ordnast*».

USS støtter mindretallets forslag.

6.5 Nærmere om punkt 8.1.8 - Sammensetning

Flertallet mener som nevnt i punkt 5.2 ovenfor, at det skal være «*minst*» to medlemmer med jordbrukstilknyttede bruksrettigheter i fjellstyret og at det vil være aktuelt med mer enn to representanter i tilfeller hvor fjellstyret omfatter flere allmenninger som nevnt ovenfor. Flertallet argumenterer for at mulig representasjon fra alle allmenningene fjellstyret omfatter vil kunne være en fordel ettersom representantene «*i større grad enn dei øvrige bundne til den allmenningen der*

dei utøver sine rettar» og at de også vil kunne sikre «verdfull kunnskap inn i fjellstyret om bruk og andre tilhøve i allmenningane». Mindretallet mener det alltid skal være to representanter med jordbrukstilknyttede bruksrettigheter, og viser særlig til hensynet til balanse mellom de ulike interessene i allmenningene og vektlegger særlig at «statsallmenningane er eit fellesgode, og at fjellstyret tek vare på interesser langt ut over bruksrettane».

USS støtter her mindretallet. (Mindretallets argumentasjon viser for øvrig også hvorfor fjellstyret bør anses som forvaltningsorgan).

Flertallet foreslår en videreføring av bestemmelsen i gjeldende fjellov om at jakt, fiske og friluftsliv og allmenne interesser skal være representert i fjellstyret. Mindretallet foreslår i stedet en tallfesting, og at det således skal være en representant for de innenbygdsboende med rett til jakt og fiske, en representant for friluftslivet medregnet jakt og fiske for andre og en representant for allmenne interesser.

USS støtter flertallet.

Et annet flertall, det samlede utvalget med unntak av medlemmene Utgård og Smistad, foreslår å videreføre bestemmelsen i den någjeldende fjellov om at reglene i kommuneloven om hvem som kan velges til kommunale nemnder skal gjelde tilsvarende for valg av fjellstyrer, likevel med unntak for representanter for samisk reindrift. Mindretallet mener denne bestemmelsen er overflødig, ettersom medlemmene etter deres forslag vil ha lokal tilknytning ved å være representanter for dem med jordbrukstilknyttede bruksrettigheter og for de som har kollektiv bruksrett til jakt.

USS støtter flertallet.

Dette mindretallet mener også at *kommunestyret* skal fastsette godtgjørelse for medlemmer av fjellstyret slik som i dag, jf. forslag til § 3-2 (7). Resten av utvalget mener denne avgjørelsen skal ligge til fjellstyret selv.

USS støtter mindretallet.

Et samlet utvalg foreslår at det i fjellstyrene for allmenninger som ligger helt eller delvis innenfor det samiske reinbeiteområdet skal være to representanter for samisk reindrift. USS er enig i dette forslaget.

6.6 Nærmere om punkt 8.2.1.9 – Oppnevning

Et samlet utvalg foreslår at de *bruksberettigede* skal oppnevne sine representanter gjennom *årsmøtet* og at *distriktsstyret* skal oppnevne representantene for *reindriften*. Representantene for jakt og fiske, friluftsliv og allmenne interesser skal oppnevnes av *kommunestyret* på samme måte som etter gjeldende fjellov. *Kommunestyret* skal på samme måte som i dag velge leder og nestleder i fjellstyret, jf. lovforslaget § 3-2 første ledd. Utvalget foreslår også at det skal innføres krav om representasjon av begge kjønn i fjellstyrene ved at lov om likestilling og diskriminering § 28 skal gjelde ved oppnevningen.

I relasjon til reindriftnæringen og de bruksberettigede uttaler utvalget følgende:

«Kommunestyret er bunde til å nemne opp medlemmar for bruksrettshavarane og reindrifta i samsvar med framlegga frå årsmøtet og frå distriktsstyret. Kommunestyret må velje mellom dei som er foreslått, og følge prioriteringa så langt råd er.» (understreket her)

Når det gjelder de bruksberettigede er det foreslått at årsmøtet overfor kommunestyret fremmer «*minimum to representantar til kvar plass i fjellstyret*», jf. lovforslaget § 3-2 andre ledd, og at kommunestyret så kan velge mellom de foreslåtte. Kommunestyret har likevel plikt til å følge årsmøtets prioriteringer «*så langt råd er*», jf. lovforslaget § 3-2 fjerde ledd. I forslaget til tredje ledd i bestemmelsen skal representanter for samisk reindrift foreslås på samme måte av reinbeitedistriktet.

Etter utvalgets forslag står kommunestyret fritt til å oppnevne medlemmer blant dem som har jordbrukstilknyttet bruksrett, dersom det ikke er fremmet forslag fra bruksrettshaverne selv eller det er foreslått færre medlemmer enn det som er krevet.

Når det gjelder representanter for jakt, fiske og friluftsliv mener utvalget at kommunestyret skal stå «*fritt*», men det presiseres samtidig i forslaget at valget skal skje «*mellom anna etter forslag frå organisasjonar*», jf. forslaget § 3-2 femte ledd.

USS støtter forslagene om at de bruksberettigede og reindriften selv skal komme med forslag til oppnevning av medlemmer til fjellstyret, men mener at forslaget om at kommunestyret skal være bundet av forslagene vil være i strid med mandatet punkt 2.1.5, og i realiteten innebærer en svekkelse av kommunenes rolle i forvaltningen av allmenningene. Etter lovforslaget § 3-2 første ledd skal «*Kommunestyre nemne opp fjellstyret*», men bestemmelsen står ikke i sammenheng med tredje ledd hvor det fremgår at «*Kommunestyret skal nemne opp medlemmane mellom dei det er gjort framlegg om ... og følge prioriteringane så langt råd er*». Dersom kommunestyret får plikt til å velge representanter for de bruksberettigede bare blant dem årsmøtet har foreslått, og i tillegg har plikt til å følge årsmøtets prioriteringer, blir den kommunale oppnevningen av disse medlemmene i realiteten illusorisk.

6.7 Til punkt 8.2.2 – Kommunesammenslåing

Utvalget foreslår at fjellstyret kan fortsette ut valgperioden ved en kommunesammenslåing. Etter utløpet av valgperioden skal kommunestyret ta stilling til hvor vidt fjellstyrene skal bli slått sammen, eller om det alternativt skal være flere fjellstyret i den nye kommunen. USS støtter forslaget.

6.8 Til punkt 8.2.3 – Administrasjon

Utvalget foreslår at fjellstyrene kan ha en lokal administrasjon med ansvar for informasjon, veiledning og saksforberedelse. Flere fjellstyret kan også ha en felles administrasjon. USS støtter forslaget, men savner en nærmere grensegang mot kommunenes rolle som plan og friluftsmyndighet.

6.9 Til punkt 8.2.4 - Fjellkassa

Utvalget mener fjellstyrene skal ha en viss egenkapital, og forutsetter at en egenkapital på i overkant av ett års omsetning er i samsvar med kravene til forsvarlig forretningsdrift. Utvalget mener også at statsallmenningene ikke bør kunne ta opp lån. Utvalget mener videre eventuelt

overskudd i fjellkassa i første rekke skal benyttes til drift og tiltak i allmenningen, og dernest til tiltak for næringsdriften bruksrettshavere eller samiske reindriftsutøvere har i allmenningen og til tiltak som fremmer jakt og fiske i allmenningen og så til slike tiltak med tilknytning til allmenningen. Utvalget foreslår også at noe av overskuddet kan benyttes til allmenne formål i allmenningsbygdene, uten at dette krever tillatelse fra departementet. Medlemmet Østerås foreslår i tillegg at det i bestemmelsen skal fremgå at det før eventuelle utdelinger skal avsettes tilstrekkelige midler til sikring og forbedring av allmenningen.

USS støtter flertallet.

USS mener imidlertid, på samme måte som for *formålsbestemmelsen*, at det i lovens ordlyd bør fremgå at midlene i fjellkassen ikke utelukkende skal tjene de bruksberettigedes, utøvere av samisk reindrift og innenbygdsboendes interesser i jakt og fiske, men også å styrke næringsgrunnlaget i allmenningsbygdene. I kommentaren til paragrafen fremgår at ny ordlyd er ment å være en videreføring av dagens fjellov § 11. Likevel er ordlyden endret når det gjelder bruken av overskuddet. USS foreslår derfor at forslag til ny lovbestemmelsen eksempelvis endes slik (USS forslag til endring er med uthevet skrift):

§ 3-7 Fjellkasse

Kvart fjellstyre skal ha ei fjellkasse. Inntekter til fjellstyret går inn i fjellkassa.

*Fjellstyret disponerer midlar i fjellkassa til bruk til eiga drift og tiltak i allmenningen. Dernest kan fjellstyret tildele midlar til bruksrettshavarar, utøvarar av samisk reindrift, og til innanbygdsbuande for jakt og fiske. Slike midlar skal først tildelast tiltak innanfor allmenningen. **Er overskotet større enn det som trengst til tiltak innan allmenningen, kan det av det overskytande løyvast midlar til føremål som tek sikte på å styrkje næringsgrunnlaget i dei bygdene som har rett til allmenningsbruk.***

Fjellstyret skal kunngjere at det kan søkast om midlar til tiltak og til allmennyttige formål.

6.10 Til punkt 8.2.5 – Statskog SF' oppgaver

Utvalget foreslår en rendyrking av Statskog SF sin rolle som grunneier, og at selskapet således ikke lenger skal ha myndighetsutøvelse som oppgave i allmenningene. Utvalget mener Statskog sine oppgaver skal omfatte slik som utvikling av eiendommene, inngåelser av avtaler om utleie og feste, og eventuelt salg, samt andre grunndisposisjoner. USS er enig i forslaget.

6.11 Til punkt 8.2.6 – Fellesorganisasjon for fjellstyrene

Utvalget foreslår å lovfeste ordningen med en fellesorganisasjon for fjellstyrene, som til nå har vært Noregs Fjellstyresamband. USS reiser spørsmål om en lovfesting er nødvendig og hensiktsmessig.

Flertallet, medlemmene, Borgnes, Broch Hauge, Helmen, Hjelle, Omma, Parmann, Østerås og Øygard, mener fellesorganisasjonen skal fremme forslag til *kommunestyret* om at en allmenning skal kunne forvaltes etter bygdeallmenningsloven når det gjelder skog og virkesrett. Medlemmene Utgård, Jåma og Smistad, mener fellesorganisasjonen skal gjøre selve vedtaket, så fremt Statskog SF samtykker. USS støtter flertallet.

Utvalget foreslår også lovfesting av regler om landsmøte og styre som organer for fellesorganisasjonen. Når det gjelder styreoppnevningen er utvalget delt i tre, flertallet,

medlemmene Borgnes, Broch, Hauge, Helmen, Hjelle, Parmann, Velure og Øygaard, foreslår at styret skal bestå av representanter fra fjellstyrene, og at det skal ha to representanter for samisk reindrift og to representanter for de ansatte i fjellstyrene. Mindretallet, Utgård, Jåma, Omma og Smistad foreslår at styret skal være sammensatt på samme måte som et fjellstyre, og mindretallet Østerås mener styret skal bestå av medlemmer fra ulike fjellstyrene og at disse skal representere ulike brukergrupper. USS gir sin subsidiære tilslutning til flertallet.

Flertallet i utvalget, medlemmene Borgnes, BrochHauge, Helmen, Hjelle, Parmann, Velure, Østerås og Øygaard, foreslår at det skal lovfestes at *grunneierfondet* skal yte tilskudd til fellesorganisasjonen. Mindretallet, medlemmene, Utgård, Jåma, Omma og Smistad mener fellesorganisasjonen bare skal finansieres bare ved bidrag fra fjellstyrene. USS støtter flertallet.

6.12 Til punkt 8.2.7 – Oppgaver for kommunen

Flertallet foreslår at kommunestyret skal avgjøre om det skal være et eller flere fjellstyrene i kommunen, og om det skal være felles fjellstyre for allmenning som ligger i flere kommuner eller har bruksberettigede i flere kommuner, og videre om en statsallmenning skal forvaltes etter bygdeallmenningsloven når det gjelder skog og virkesrett.

USS viser til merknadene i punkt 3.1 om at fraværet av vurdering av nye oppgaver til kommunene er i strid med mandatet for statsallmenningslovutvalget.

Et mindretall i utvalget, medlemmene Utgård og Smistad, foreslår også en videreføring av dagens ordning hvor kommunestyret fastsetter godtgjørelse for fjellstyret. Flertallet mener fjellstyret skal gjøre dette selv.

USS mener det er problematisk at organer utnevnt av kommunestyret selv skal fastsette egen godtgjørelse, og støtter derfor mindretallets syn.

7 TIL KAPITTEL 9 – SAKSBEHANDLING

Utvalget forutsetter at fjellstyrets privatrettslige og offentligrettslige oppgaver begrunner ulike krav til saksbehandlingen. Oppgaver knyttet til administrasjonen av jakt, fangst, felling og fiske er etter utvalgets syn av offentligrettslig karakter, og fjellstyret skal ved slike avgjørelser følge saksbehandlingsreglene i forvaltningsloven og offentlighetsloven. Utvalget foreslår også at habilitetsreglene i forvaltningsloven skal gjelde ved all saksbehandling i fjellstyret. Utvalget foreslår videre at fjellstyrene skal følge prinsippene i forvaltningsloven og offentlighetsloven «*så langt dei høver*» i alle saker, jf. lovforslaget §§ 10-1 og 10-2. USS viser til sin merknad i punkt 6.3 om at fjellstyret fortsatt bør være forvaltningsorgan. Utvalgets begrunnelse for at habilitetsreglene i forvaltningsloven bør gjelde for all saksbehandling i fjellstyret, jf s. 114 hvor det vises til at medlemmer i fjellstyret er inhabile i saker som gjelder *egen* bruksrettsutøvelse, illustrerer etter USS syn at det blir feil å anse fjellstyret som privat rettssubjekt. Adgang til å delta i avgjørelsen om egne rettigheter og plikter er nettopp et kjennetegn på privatrettslige organer, i motsetning til offentlige organer hvor det vil foreligge inhabilitet i slike saker.

Henvisningen til at reglene i forvaltningsloven og offentlighetsloven skal gjelde «*så langt dei høver*» åpner etter USS syn for stor grad av usikkerhet for både fjellstyret og andre parter, herunder om hvilke prinsipper i de to lovene som skal gjelde og i hvilke saker prinsippene gjør seg gjeldende.

Dette tilsier at utgangspunktet bør snus, at de nevnte lovene kommer til anvendelse, med mindre det er tale om rene faktiske avgjørelser.

I lovforslaget § 10-4 foreslår utvalget en gjensidig uttalerett for fjellstyrene og Statskog SF, der den som ikke tar den aktuelle avgjørelsen har rett til å uttale seg dersom det er tale om større inngrep eller disposisjoner. USS mener at også *kommunene* bør være omfattet av uttaleretten etter bestemmelsen, og viser til at dette vil være i samsvar med mandatet punkt 2.1.5 og enkelt vil bringe kommunene tettere inn i forvaltningen av allmenningene. USS viser til at kommunens rolle som blant annet primær planmyndighet etter plan- og bygningsloven og friluftorgan etter friluftloven gjør det hensiktsmessig med adgang til å uttale seg overfor Statskog SF og fjellstyrene.

8 TIL KAPITTEL 10 – ØKONOMI, KONTROLL OG RAPPORTERING

Utvalget mener fellesorganisasjonen skal ha som oppgave å tilrettelegge for forsvarlig og god økonomistyring i fjellstyrene. Utvalget foreslår også å videreføre regnskapsplikten for fjellstyrene gjennom en lovfesting med henvisning til regnskapsloven. Fjellstyrene vil etter utvalgets forslag også få en rapporteringsplikt overfor fellesorganisasjonen, hvor sistnevnte kan be om årsrapporter om virksomheten i statsallmenningene.

USS støtter forslagene.

9 TIL KAPITTEL 11 – OPPSYN

Når det gjelder oppsyn i statsallmenningene har utvalget delt seg i et flertall og et mindretall.

Flertallet, medlemmene Borgnes, Broch Hauge, Helmen, Hjelle, Parmann, Velure, Østerås og Øygard ønsker en videreføring av ordningen med egne oppsyn i statsallmenningene. De mener denne ordningen sikrer et feltapparat med nær tilknytning til de aktuelle områdene, og med god lokalkunnskap og viser også til at det er ressurseffektivt at fjelloppsynet kan utføre naturoppsyn og privatrettslig oppsyn på samme tid. Om det nærmere innholdet i flertallets forslag vises til innstillingen kap 1.1. Flertallet vil også videreføre ordningen med statlig grunnfinansiering av fjellstyrene, og at refusjonsordningen fortsatt skal dekke oppsyn, skjøtsel og saksbehandling. For å sikre en langsiktig løsning mener de også det bør etableres egne poster knyttet til de ansvarlige departementene i statsbudsjettet for den lovpålagte refusjonsplikten. De foreslår at fellesorganisasjonen skal være mottaker av den statlige refusjonen, og de i samarbeid med fjellstyrene skal legge frem et samlet budsjett for oppsyn for det kommende året til departementet og så tildele midlene videre til fjellstyrene i samsvar med budsjettforslaget.

Mindretallet, medlemmene Utgård, Jåma, Omma og Smistad, ønsker en ny modell hvor SNO overtar ansvaret for offentligrettslig oppsyn i statsallmenningene. De mener det bør trekkes et klart skille mellom offentligrettslig oppsyn, regulert etter naturoppsynsloven, og tilsyn på privatrettslig grunnlag for bruksrettighetene og jakt, fangst og fiske. Mindretallet viser særlig til hensynet til uavhengighet og objektivitet, og er «*betenkte over rolleblandinga som ligg i at fjellstyra som har inntekter frå jakt og fiske med hytteutleige og anna, og som representerer bruksrettshavarane, også skal ha rolla på vegner av offentlege myndigheiter med å stå for eiobjektiv og uavhengig handheving av lovreglar.*» Mindretallet mener også en ordning med særlig grunnfinansiering er både prinsipielt og praktisk uheldig, og at dette vil gi staten som yter av tilskudd en problematisk styring over allmenningene.

USS viser til at medlemskommunene har gode erfaringer med dagens fjelloppsyn, og støtter derfor flertallets forslag, her under også finansieringen. USS mener at fjellstyrets oppsynsmyndighet tilsier at fjellstyret skal anses som forvaltningsorgan.

10 TIL KAPITTEL 12 – FORVALTNING OG UTVIKLING AV EIENDOMMENE

10.1 Til punkt 12.2. 1 – Grunndisponering

Et samlet utvalg vil videreføre kravene til involvering av bruksrettshaverne ved gjennomføring av grunndisposisjoner. De vil også at den nye loven viderefører prinsippet om at fjellstyret har myndighet til å administrere bruken av rettigheter og lunnende så langt ikke annet er fastsatt i lov eller i medhold av lov og prinsippet om at grunndisponeringstiltak bare kan gjøres av grunneier, med mindre annet er særskilt fastsatt. USS er enig i dette.

Utvalget er delt i spørsmålet om hva som utgjør en grunndisponering, og har foreslått hver sin definisjon til den nye loven.

Flertallet, medlemmene Borgnes, Broch Hauge, Helmen, Hjelle, Parmann, Velure, Østerås og Øygard, foreslår at følgende definisjon: «*[m]ed grunndisponering blir meint større, varige fysiske inngrep i grunnen som ikkje er ein konsekvens av bruksrettsutøving eller følger av anna særskilt rettsgrunnlag.*»

Mindretallet, medlemmene Utgård, Jåma, Omma og Smistad, mener grunndisponeringer derimot skal omfatte «*fysiske inngrep i grunnen og anna disponering som ikkje er konsekvens av bruksrettsutøving eller følger av anna særskilt rettsgrunnlag.*».

USS støtter flertallets definisjon.

10.2 Til punkt 12.2.2 - Avhending

Utvalget er delt i spørsmål knyttet til utvidelse av unntakene fra avhendingsforbudet.

Flertallet, medlemmene, Borgnes, Broch Hauge, Jåma, Helmen, Hjelle, Omma, Parmann, Østerås og Øygard, mener unntakene fra avhendingsforbudet i gjeldende lov skal videreføres. De viser generelt til at statsallmenningene skal dekke fellesbehov i et langsiktig perspektiv, og det derfor ikke er ønskelig med privatisering av områder i allmenningene.

Mindretallet, medlemmene Utgård, Smistad og Velure, mener det bør kunne åpnes for at grunneier kan vurdere om det er riktig å selge fremfor å feste bort, og at det bør åpnes for innløsning av festetomter for fritidsboliger. Mindretallet viser til at salg av bortfestede tomter ikke vil føre til mer oppstyking, og understreker at det ikke kan etableres nye tomter uten en bred prosess som involverer fjellstyret, og hvor kommunen har styringen etter plan- og bygningsloven.

Et annet mindretall, medlemmene, Utgård og Smistad, vil også åpne for salg av større kraftverk.

USS viser til sin merknad i punkt 2 om det grunnleggende hensynet til at arealforvaltningen må skje i et langsiktig perspektiv og at lovgivningen skal være underlagt et føre-var-prinsipp, og støtter

derfor videreføringen av avhendingsforbudet⁵. Det er en prinsipiell forskjell mellom avhending og bortfeste, se nedenfor i 10.4. Om større kraftverk vises til punkt 10.5.

10.3 Nærmere om punkt 12.2.2.2 – Tomtefeste og salg av hyttetomter

Et samlet utvalg mener muligheten til å etablere avtaler om feste av tomter i statsallmenningene bør videreføres. Det vises til at tomtefeste gir langsiktige inntekter, som vil kunne gjelde i mange generasjoner fremover. I spørsmålet om tomtefeste skal være den eneste muligheten for etablering av fritidsboliger i statsallmenningene er utvalget imidlertid delt.

Flertallet, medlemmene Borgnes, Broch Hauge, Jåma, Helmen, Hjelle, Omma, Parmann, Østerås og Øygard, mener at det ikke skal kunne åpnes for salg av tomter til fritidsboliger i statsallmenningene. Disse medlemmene viser særlig til betydningen statsallmenningene har som beiteområder for småfe, storfe, tamrein og villrein, og adgangen til å avtale at festetomter ikke skal gjerdes inn, jf. tomtefesteloven § 16.

Mindretallet, medlemmene Utgård, Smistad og Velure, mener det er grunn til å utvide unntaket fra forbudet mot avhending i loven til å gjelde byggetomter for fritidsboliger. Disse medlemmene mener den nye loven bør kunne åpne for at Statskog SF kan velge å selge tomter til fritidsboliger fremfor å feste dem bort. En absolutt forutsetning for å tillate salg, skal være at arealbruken ikke kommer de andre allmenningsinteressene for nære. Om den nærmere begrunnelsen vises til innstillingen

USS viser til sine merknader ovenfor og støtter flertallets syn.

10.4 Nærmere om punkt 12.2.2.3 – Innløsning etter tomtefesteloven

Utvalget er delt også i spørsmålet om det bør gjøres endringer av innløsningsforbudet for festetomter i allmenningene.

Flertallet, medlemmene Borgnes, Broch Hauge, Helmen, Hjelle, Jåma, Omma, Parmann, Øygard og Østerås, mener unntaket fra innløsningsretten etter tomtefesteloven skal videreføres i den nye loven. Flertallet viser blant annet til at festeinntektene gir fjellstyrene stabile inntekter, at en innløsningsrett vil føre til en fragmentering av allmenningene og at innløsningsretten vil kunne pådra grunneierfondet store saks kostnader ved eventuelle skjønn om tomteverdien.

Mindretallet, medlemmene Utgård, Smistad og Velure, mener det bør åpnes for innløsning av festetomter for fritidsboliger. De peker på at festeavtaler i dag er evigvarende, og derfor i realiteten er det samme som et salg. Med hensyn til økonomien, mener mindretallet også at en langsiktig plassering i varierte fondsløsninger vil gi høyere realavkastning enn festeinntektene. Mindretallet, medlemmet Smistad, mener også det er problematisk at halvparten av festeinntektene går til fjellstyrene, og da at dette er urimelig overfor grunneierfondet.

USS mener det er avgjørende forskjeller på feste og salg, herunder at bortfeste sikrer stabile inntekter for allmenningene, og støtter derfor flertallets syn.

⁵ Utkastet til høringsuttalelsen støtter seg her på tidligere vedtak i landsstyret og i på landsmøte i 2008 om tilsvarende problemstilling for SRU II. Landsstyret i USS har ikke tatt stilling til dette spørsmålet nå.

10.5 Nærmere om punkt 12.2.2.4 – Utbygging av større vannkraftverk

Utvalget er delt i spørsmålet om forbud mot avhending av fallrettigheter til utbygging av kraftverk i statsallmenningene.

Flertallet mener det ikke er behov for å gjøre unntak fra avhendingsforbudet for salg av fallrettigheter til utbygging av kraftverk i statsallmenningene. Flertallet viser til at spørsmålet ikke har vært godt nok drøftet i utvalget, og mener Statskog SF som grunneier bør kunne få konsesjon til selv å bygge ut slike kraftverk.

Mindretallet, medlemmene Utgård og Smistad, mener det bør gjøres unntak fra forbudet mot avhending for salg til utbygging av kraftverk i statsallmenningene. Medlemmene viser til kravet om offentlig eierskap etter vannfallsrettighetsloven, og at Statskog etter gjeldende rett hverken kan selge fallrettigheter eller selv bygge dem ut.. Mindretallet peker på hensynet til minnelige løsninger, og foreslår at det «*bør opnast for avhending av fall i tilfelle der det ikkje vil vere mogleg å få nytta eit fall på annan måte*».

USS er uenig både i flertallet og mindretallets forslag. Flertallets forslag om at Statskog SF skal ha mulighet til selv å bygge ut kraftverk i allmenningene er i strid med gjeldende eierskapspolitikk, jf. Meld. St. 27 (2013–2014) *Et mangfoldig og verdiskapende eierskap*:

«Regjeringens vurdering er at Statskog SFs investeringer i fornybar energi ikke er innenfor foretakets kjernevirksomhet og -kompetanse, og de innebærer økt risiko og usikker gevinst. Hoveddelene av inntektene fra kraftproduksjon vil komme fra utleie av fallrettigheter, og regjeringen mener derfor at Statskog SF bør begrense virksomheten til dette.»

USS viser til at flertallets forslag fremstår i strid med hva som ble lagt til grunn i Meld. St. 27 (2013–2014), men uten at dette er vurdert. Når det gjelder mindretallets forslag vil det kunne åpne for salg av kraftrettigheter i statsallmenningene til utbyggere fra andre kanter av landet utenfor de berørte lokalsamfunnene, i strid med lokalsamfunnets interesser.

USS kan ikke se at verken flertallet eller mindretallet har gjort reelle vurderinger av det konsesjonsrettslige regelverket som gjelder for vannkraftsektoren ⁶. Når det gjelder statens kraftrettigheter mener USS det må være opp til staten selv og konsesjonsmyndighetene om det skal foretas kraftutbygginger og i tilfelle av hvem.

10.6 Til punkt 12.2.3 – Forvaltning av skogen i statsallmenningene

Utvalget er delt i spørsmål om den fremtidige forvaltningen av skogen i statsallmenningen, og da særlig i spørsmålet om oppgavefordelingen mellom Statskog og fjellstyrene. Utvalget er enige om

⁶ Det følger av vannfallrettighetsloven § 5 at bare «Foretak som er organisert etter lov 30. august 1991 nr. 71 om statsforetak og norske kommuner og fylkeskommuner kan få konsesjon til å erverve eiendomsrett til vannfall på de nærmere vilkår Kongen fastsetter. Konsesjon kan også gis til et bestemt selskap, foretak eller lag eller en bestemt sammenslutning som direkte eller indirekte er eid av et statsforetak eller en av eller flere kommuner eller fylkeskommuner på en slik måte at statsforetaket, kommunen eller fylkeskommunen alene eller sammen direkte eller indirekte innehar minst to tredeler av kapitalen og stemmene, og organiseringen er slik at det åpenbart foreligger reelt offentlig eierskap.»

at forvaltningen av skog hvor det ikke er virkesrett fortsatt skal ligge hos Statskog, men er delt i spørsmålet om skogsforvaltningen i allmenninger hvor det er virkesrett.

Flertallet, medlemmene Borgnes, Broch Hauge, Helmen, Hjelle, Omma, Parmann, Velure, Østerås og Øygard, foreslår at fjellstyret skal overta forvaltningen av skogen i allmenningene som har virkesrett. Flertallet viser særlig til mandatet punkt 2.1.5 om videreføring og styrking av det lokale selvstyret, og mener det å gi fjellstyrene slik kompetanse vil innebære en styrking av det lokale selvstyret. Flertallet mener at kompetansen mange kommuner har som skogbruksmyndighet vil kunne bli tatt i bruk mer aktivt. De viser også til at fjellstyrene har gode forutsetninger for å tilpasse driften til lokalsamfunnene, og at overføring av forvaltningen av skogen vil gi en god samlet forvaltning i statsallmenningene.

Flertallet foreslår å lovfeste at fjellstyret har forvaltningsansvaret for skogen. Fjellstyret blir ikke skogeier etter skogbruksloven, men vil etter forslaget påta seg ansvaret som ellers ligger hos skogeier og bli ansvarlig for å overholdelse av reglene i skogbruksloven og annet lovverk knyttet til skogforvaltning. Flertallet foreslår også å lovfeste at fjellstyret må ha tilknyttet personer med skogfaglig kompetanse. For allmenninger med mindre skogsarealer forutsetter flertallet at det inngås avtaler om kompetanseinnhenting på annet vis enn ved ansettelse, og påpeker at det vil være nærliggende med et samarbeid med skogfaglig ansatte i kommunene eller lokale skogeierlag. Etter flertallets forslag skal fjellstyrene overta ansvaret for utarbeidelse skogbruksplan for allmenningene. Fjellstyret skal be om uttalelse fra Statskog som grunneier før endelig vedtagelse av planen.

Mindretallet, medlemmene Utgård, Jåma og Smistad, foreslår en videreføring av dagens ordning, med Statskog SF som skogforvalter i statsallmenningene. Mindretallet foreslår at forvaltningen skal skje i samråd med fjellstyrene, og mener eksempelvis at Statskog skal samarbeide med fjellstyret om skogbruksplan. Mindretallet mener dagens ordning vil være mest ressurseffektiv i et langsiktig perspektiv. Medlemmet Jåma understreker at det er viktig for reindriften at Statskog fortsatt her en viktig rolle i statsallmenningene.

USS mener det er positivt at forvaltningen av skog med virkesrett forvaltes lokalt, og støtter her flertallet.

10.7 Nærmere om punkt 12.2.3.5 – Forvaltning av statsallmenninger etter bygdeallmenningsloven

Et samlet utvalg mener ordningen med at skog og virkesrett i statsallmenninger er blitt forvaltet etter bygdeallmenningsloven har fungert godt for de statsallmenningene der dette har blitt gjort, og ønsker derfor at denne ordningen skal holde frem slik den er i dag. Utvalget foreslår at den nye fjelloven skal presisere hvilke deler av loven som skal gjelde for disse allmenningene, og at dette skal være delene om allmenningsretten generelt, om administrasjon og organisasjon, om jordbrukstilknyttede bruksrettigheter og om jakt, fangst, felling og fiske. Et samlet utvalg vil også videreføre muligheten for at flere statsallmenninger kan forvaltes etter denne ordningen, men er delt i spørsmålet om vedtagelse av forvaltningsmodellen. Flertallet foreslår at kommunestyret skal fatte slike vedtak etter forslag fra fellesorganisasjonen.

Mindretallet foreslår at Statskog må samtykke, og også at det er fellesorganisasjonen som skal ta den endelige avgjørelsen etter at kommunestyret har fått mulighet til å uttale seg.

USS mener hensynet til det lokale selvstyret tilsier at myndigheten til å ta den endelige avgjørelsen i spørsmålet om en allmenning skal forvaltes etter bygdeallmenningsloven bør tilligge kommunen. USS viser også til at mindretallets forslag betyr at fellesorganisasjonen som privatrettslig rettssubjekt får overført betydelig forvaltningsmyndighet, og mener dette er prinsipielt problematisk.

10.8 Til punkt 12.2.4 - Økonomi

Utvalget mener at *grunneierfondet*, som lukket ordning hvor midlene bare kan brukes i statsallmenningene, skal videreføres. Utvalget vil også videreføre ordningen med at Statskog skal administrere fondet, og legger til grunn at fondet skal dekke kostnader med utøvelsen av grunneierrollen. Utvalget er delt i spørsmål knyttet til fordelingen av inntektene.

Om de ulike forslagene vises til innstillingen kap 12.2.4.

USS støtter alle forslagene fra flertallet knyttet til økonomi.

10.9 Til kapittel 12.2.5 - Kapitalforvaltning

Utvalget foreslår at finanskapital – kapital som kommer i stedet for løpende inntekter, som eksempelvis erstatninger ved ekspropriasjon og salg av fast eiendom eller fallrettigheter, skal plasseres i et fond for den enkelte allmenning, og at det er fellesorganisasjonen for fjellstyrene som skal styre fondet. Etter forslaget skal hver allmenning med penger i fondet ha separate kontoer, og i tillegg må kontoen for hver allmenning splittes i to dersom kontoen både skal gjelde for erstatninger for vern av skog og for andre kilder. Utvalget foreslår videre at reglene i stiftelsesloven § 18 om forvaltning av kapital også skal gjelde for plassering av finanskapital i statsallmenningen, og legger til grunn at fellesorganisasjonen dermed regelmessig må vurdere hvordan finanskapitalen er forvaltet og gjøre endringer etter som det er nødvendig.

Forslaget om fremleggelse av kapitalplasseringsplan i forslaget til ny stiftelseslov, NOU 2016: 21, er lagt til grunn å gi fjellstyrene god informasjon om kapitalforvaltningen i deres allmenning.

USS støtter forslaget.

10.10 Til kapittel 12.2.6 - Vern av statsallmenning

I relasjon til områdevern i statsallmenningene, mener utvalget det er viktig at bruksrettshaverne og samiske reindriftsrettighetshavere blir involverte tidlig i prosessen i vurderingen av eventuelle vedtak, for å finne løsninger som er minst mulig til hinder for utøvelsen av bruksrettighetene og foreslår at Statskog SF etter avtale med vedkommende fjellstyre kan benytte midler fra erstatning for vern til å kjøpe ny skog som går inn i en allmenning som er vernet. Det nye arealet blir en del av statsallmenningen, og skal både være med å dekke virkesretten og kunne benyttes til alle bruksrettigheter.

USS støtter forslaget.

11 TIL KAPITTEL 13 – DE JORDBRUKSTILKNYTTETE BRUKSRETTIGHETENE

11.1 Til punkt 13.2.1 – Regulering av bruksrettighetene

Utvalget mener de mest sentrale rettighetene bør reguleres i loven, men tar ikke sikte på en uttømmende regulering.

Utvalget foreslår å videreføre de generelle reglene om de jordbrukstilknyttede bruksrettighetene, som lovfester prinsippene for hvordan bruksrettshaverne kan benytte bruksrettighetene, og ønsker at bruksrettighetene skal reguleres fullt ut gjennom den nye loven med tillegg av lokale bruksregler, og at de slik ikke skal være gjenstand for forskriftsregulering.

USS har ingen merknader til forslaget.

11.2 Til punkt 13.2.2 – Begrepene jordbrukseiendom og jordbruksdrift

Når det gjelder utvalgets forslag om tilkjøp av jord, leiejord og leie av ledig beite, støttes disse av USS.

Utvalget fastholder også utgangspunktene fra Rt-2011-390, Molordommen, om at det ikke er krav om husdyrhold for at det skal være tale om en jordbrukseiendom og at jordbruksaktiviteten ikke må ha direkte sammenheng med bruk av allmenningsrettighetene.

11.3 Til punkt 13.2.3 – Bortfall av allmenningsrett og bruksrett

Flertallet, alle utenom medlemmet Borgnes, mener at regelen i statsallmenningsloven om at jordbruksdriften må ha ligget nede i fem år før allmenningsretten fell bort også skal gjelde for de øvrige brukerrettighetene.

Mindretallet, medlemmet Borgnes, vil ikke videreføre regelen fra statsallmenningslova for de jordbrukstilknyttede bruksrettighetene fordi regelen etter hans syn ikke er i samsvar med gjeldende fjelloven § 2 om bortfall av allmenningsrett.

USS støtter flertallet.

11.4 Til punkt 13.2.4 – Beite

USS støtter utvalgets forslag om regler for beite i innstillingen kap 13.2.4.

I spørsmål knyttet til den enkelte bruksrettshavers adgang til *utleie* av arealer er utvalget delt.

Flertallet mener det ikke skal være mulig for beitebrukeren å leie ut inngjerdet beiteareal.

Mindretallet, medlemmene Borgnes og Broch Hauge, mener at det som en del av allmenningsretten bør kunne åpnes for utleie av inngjerdet beiteareal, etter samtykke fra fjellstyret, når bruksrettshaveren i korte eller lengre perioder ikke selv har behov for å benytte hele ressursen. USS støtter mindretallet.

Flertallet, medlemmene Borgnes, Broch Hauge, Helmen, Hjelle, Parmann, Velure, Østerås og Øygard mener det bør være mulig for beitebrukeren å leie ut gjeterbu i perioder av året hvor det ikke er aktuelt å ha dyr på beite.

USS støtter også dette forslaget.

11.5 Til punkt 13.2.5 – Tilleggsjord

Utvalget er delt i spørsmålet om tilleggsjord som allmenningsrett og utleie av tilleggsjord.

Flertallet, medlemmene Borgnes, Borch Hauge, Hjelle, Helmen, Parmann, Velure, Østerås, og Øygaard viser til det dynamiske elementet i allmenningsretten og mener tilleggsjord er en ressurs som må nå er å regne som en bruksrett. Flertallet legger også til grunn at oppdyrking av tilleggsjorden i tillegg krever kommunal tillatelse til nydyrking.

Mindretallet, medlemmene Utgård, Jåma, Omma og Smistad, mener derimot at tilleggsjord ikke kan regnes som en bruksrett, og at utvisning av tilleggsjord fremdeles vil være ressursutnyttelse som ikke er basert på allmenningsrett.

USS støtter her flertallet.

Et samlet utvalg mener fjellstyre bare kan vise ut tilleggsjord dersom det ikke er til vesentlig skade eller ulempe for andre bruksrettshavere i allmenningen eller for samisk reindrift, og at de ikke bør utvises tilleggsjord i produktiv skog. Utvalget mener også det skal være en frist for å ta tilleggsjorden i bruk, og at dersom så ikke har skjedd i løpet av fem år, kan fjellstyret kreve ny søknad og dokumentasjon for at behovet fortsatt eksisterer. Utvalgt vil også videreføre regelen om at retten til utvist tilleggsjord bortfaller dersom den ikke blir brukt, men foreslår å utvide tidsrommet før retten opphører til ti år.

Flertallet forutsetter at det ikke skal være mulig for den som har fått utvist tilleggsjord å leie ut denne jorden, likevel slik at tilleggsjorden følger med ved utleie av hele gården. Mindretallet, medlemmene Borgnes, Broch Hauge og Velure, mener derimot bruksrettshaveren kan leie ut tilleggsjorden i korte eller lengre perioder der vedkommende selv ikke har behov for å benytte hele ressursen. Etter forslaget kan utleie bare skje med samtykke fra fjellstyret, og retten til utleie vil bare gjelde for bruk som fortsatt har allmenningsrett.

USS mener fjellstyret bør ha adgang til å utvises tilleggsjord i produktiv skog. Videre mener USS at fjellstyret kunne avgjøre om det i visse tilfeller bør være adgang til bortleie av tilleggsjord, og støtter mindretallet i dette spørsmålet.

11.6 Til punkt 13.2.6 – Seter

Et samlet utvalg mener det fortsatt skal være mulig å etablere nye setrer og drive seterdrift i statsallmenningene som et bidrag til den øvrige gårdsdriften. Utvalget mener det er uheldig at setrer som går ut av drift over tid blir frittliggende fritidsboliger i allmenningene, og foreslår at det kan stilles krav til at det er en plan å om holde dyr på seteren om sommeren for å få utvist ny seter. Etter utvalgets syn bør fjellstyret ha hjemmel til å sette vilkår for utvisning av nye setre.

Utvalget mener også at fjellstyret bør vise ut eksisterende setrer som ikke er i drift til nye seterbrukere der det er mulig, og at etablering av en ny seter normalt bare bør skje i tilfeller hvor det ikke er aktuelt å overta en eksisterende seter. Utvalget presiserer også at fjellstyret ikke kan

utvise nye seter dersom etableringen er til vesentlig skade eller ulempe for bruksrettshavere i allmenningen eller for samisk reindrift.

Et samlet utvalg vil også videreføre kravet i gjeldende fjellov § 18 om at seteren må tas i bruk i løpet av fem år, og at retten til den utviste seteren bortfaller om kravet ikke oppfylles. Flertallet, medlemmene Utgård, Broch Hauge, Hjelle, Jåma, Omma, Parmann, Smistad og Øygard, foreslår at det i tillegg skal gjelde et krav om at seteren skal drives i samsvar med vedtaket om utvist seter i ti år. Plikten skal gjelde fra utvisingen, og dersom seteren ikke blir drevet i samsvar med utvisningen vil det etter flertallets syn være grunnlag for bortfall av retten. Mindretallet, medlemmene Borgnes, Helmen, Velure og Østerås støtter ikke forslaget til utvidet krav om å ta seteren i bruk, og mener gjeldende krav er tilstrekkelige.

USS støtter mindretallet.

Utvalget vil lovfeste kravet til drift, og vil videreføre dagens krav om at en seter regnes for å være i bruk dersom setervollen blir høstet, eller er inngjerdet til beitedyr. Videre foreslås det at visse former for utleie av seteren skal aksepteres uten at det blir regnet som avbrudd i driften. Utvalget mener seterbrukeren, med samtykke fra fjellstyret, skal få adgang til å leie ut seterhusene opp til ti år som ledd i gårdstilknyttet næring, og at seteren i disse tilfeller skal vurderes som å være i bruk.

Utvalget foreslår å videreføre regelen om at 20 år sammenhengende opphold i seterdriften fører til at retten til utvist seter bortfaller. Utvalget vil også videreføre hovedregelen om at fjellstyret tilby seteren til en annen bruksrettshaver med behov for seter ved bortfall av retten til utvist seter. Dersom retten til seteren har falt bort på grunn av manglende drift de siste 20 årene, og den heller ikke blir utvist til annen allmenningshaver, råder fjellstyret over setervollen, og utvalget foreslår at fjellstyret i slike tilfeller kan vurdere å leie ut seteren til allmenne formål. Utvalget vil i tillegg videreføre ordningen der den tidligere seterbrukeren kan få avgiftsfri tillatelse til å beholde seteren for en periode på inntil 10 år. Adgangen til å gi slik tillatelse skal ligge til fjellstyret, og det vil også være adgang til å gi tillatelse på nytt og til å knytte vilkår til slike tillatelser.

USS støtter utvalgets forslag

11.7 Nærmere om punkt 13.2.6.6 – Setre som ligger til eiendom der allmenningsretten har bortfalt

Utvalget foreslår å videreføre regelen om at retten til utvist seter bortfaller når en eiendom mister allmenningsretten, og at fjellstyret i slike tilfeller først skal tilby seteren til eiendom som har behov for seter.

Utvalget er imidlertid delt i spørsmålet om eventuell videreføring av adgang til feste av seterbygninger for tidligere seterbrukere.

Flertallet, medlemmene Borgnes, Broch Hauge, Helmen, Hjelle, Jåma, Omma, Parmann, Østerås og Øygard foreslår at det ikke lenger skal være mulig å få festetomt til seterhusene som tidligere seterbruker. Flertallet mener det ikke er ønskelig med fritt omsettelige fritidsboliger i seterområdene, og viser til adgangen til avgiftsfri tillatelse for 10 år av gangen for den tidligere

seterbrukeren dersom ingen har behov for seteren, og at denne ordningen muliggjør utvisning til landbrukseiendom med behov for seter i fremtiden.

Mindretallet, medlemmene Utgård, Smistad og Velure mener det ikke skal være mulighet for den som ikke lenger har allmenningsrett til å få vederlagsfri tillatelse til bruk av seteren, da en slik ordning etter deres syn vil være i strid med grunnleggende prinsipper i allmenningens rett. Slike tillatelser vil i praksis, spesielt ved fornyelse, skape en egen form for rettigheter i allmenningene – i praksis til fritidsboliger. Mindretallet foreslår i stedet at det bør være adgang til å feste bort tomt for seterhusene, når allmenningens rett til eiendommen som har setra har falt bort og at Statskog i slike tilfeller også må stå fritt til å tilby salg i stedet for festekontrakt. Mindretallet viser også til at kommunen som reguleringsmyndighet vil sikre lokal medvirkning.

USS støtter flertallets forslag, men viser samtidig til at forslaget medfører betydelig uklarhet om fremtidige forhold, herunder forholdet mellom eiendommen som har mistet allmenningens rett medregnet retten til utvist seter og den tidligere seterbrukeren. Flertallet omtaler ikke hva som skjer i tilfeller hvor det er gitt vederlagsfritt løyve til den tidligere seterbrukeren og eiendommen som tidligere hadde allmenningens rett deretter selges. Hvor vidt løyvet til den tidligere seterbrukeren kan fornyes også etter et salg av gården er heller ikke omtalt. En tolking av ordlyden i flertallsforslaget, «*fjellstyret kan gi løyve til at seterbrukeren kan ha seterhusa med nødvendig tomt vederlagsfritt i opptil ti år om gongen*», kan være at det er seterbrukeren *personlig* som får løyve til å bruke husene. En slik tolking vil innebære at loven i seg selv ikke er til hinder for fornyelse til en tidligere seterbruker som ikke lenger er eier av eiendommen som stølsretten har vært knyttet til.

11.8 Til punkt 13.2.7 – Virkesrett

Et vesentlig spørsmål når det gjelder virkesretten, er hvordan den skal utøves. I dag skjer denne på to ulike måter – enkeltpersondrift eller fellesdrift.

Flertallet i utvalget, medlemmene Borgnes, Broch Hauge, Helmen, Hjelle, Parmann, Velure, Østerås og Øygard, foreslår at valg av driftsform for utøvelse av virkesretten skal reguleres i bruksreglene for det enkelte fjellstyre, og ikke i loven. Flertallet mener likevel at loven bør regulere at virkesrettshaverne selv har rett til å hogge og drive frem utvist virke, og at kontantbeløp ikke kan erstatte retten til virke. Heller ikke muligheten til å dekke virkesretten gjennom virkestilskudd bør kunne erstatte retten til trevirke fra allmenningen. Flertallet forutsetter også at fjellstyret kan endre driftsform dersom forholdene i allmenningen endrer seg.

Mindretallet, medlemmene Utgård, Jåma, Omma og Smistad, foreslår en overgang til fellesdrift på samme måte som det er gjort i bygdeallmenningene, og viser til hensynet til ressurseffektiv drift av skogen i allmenningene og sparte driftskostnader. Mindretallet mener likevel det må være adgang til å velge enkeltpersondrift, og peker på at deres forslag i realiteten innebærer at man bytter hovedregel, men beholder fleksibiliteten.

USS støtter flertallets syn om driftsform ved utnyttelse av virkesrett.

11.9 Til punkt 13.2.8 – Om utbygging av mindre kraftverk/småkraftverk

Utvalget viser til *Vistra-dommen*, Rt. 1963 s.1263 hvor det ble fastslått at bruk av fallrettigheter til store kraftverk ikke er en bruksrett, men tilhører grunneier. I spørsmål knyttet til småkraftverk i den nye fjelloven har utvalget delt seg i tre.

Flertallet, medlemmene Borgnes, Broch Hauge, Helmen, Velure, Østerås og Øygard, mener at retten til å bruke fall til utbygging av mindre kraftverk må anses som en bruksrettighet. Bruksrettshaverne sin bruk av vann- og fallrettigheter i statsallmenningene har endret seg, og eldre bruksmåter er lite aktuelle.. Flertallet foreslår at grensen for små kraftverk bør følge vannfallrettighetsloven § 2, slik at fall som kan utbringe mindre enn 4000 naturhestekrefter blir regnet som småkraftverk. Flertallet mener også at det er fjellstyret som må bestemme hvorvidt slike utbygginger skal gjennomføres av en eller flere bruksrettshavere, eller av fjellstyret som fellestiltak. Om inntektene fra slike utbygginger foreslår flertallet at husbehovet skal være avgjørende og at overskytende inntekter tilfaller fjellstyret. Dersom utbyggingen blir gjennomført ved fellestiltak foreslås det at hele inntekten går til fjellstyret.

Mindretallet, medlemmene Utgård, Hjelle og Parmann, utelukker ikke at mikrokraftverk kan være allmenningsrett dersom det er tale en rett med formål å forsyne brukerne av en eller flere seter eller et gardsbruk som ligger i allmenningen med strøm, men understreker at dersom det er tale om flere involverte, som for eksempel flere i en setergrend, eller det blir aktuelt med tilknytning til nettet for salg, passeres grensen for allmenningsbruk.

Et annet mindretall, medlemmene Jåma, Omma og Smistad mener retten til å nytte vannfall til små kraftverk ikke er en del av allmenningsretten, og mener retten til å utnytte vannfall til kraftproduksjon er vesensforskjellig fra retten til å «*ta vann til drift av gårdskverner og almennings-sag, til jordvanning og til husholdnings- og husdyrbruk*», jf. Rt. 1963 s.1263. Mindretallet peker også på at inntektene fra slike evigvarende felles ressurser ikke bør tilfalle en enkelt bruksrettshaver, og at fall derfor bør bygges ut på vanlig måte etter kontrakt med grunneier og at utleie av fallrettigheter fremdeles må behandles som grunn disponering. Inntektene fra utleie av fallrettighetene foreslås delt mellom grunneierfondet og fjellstyret.

USS støtter flertallet i at utbygging av små kraftverk kan anses som en bruksrett, men mener at problemstillingen knyttet til småkraftutbygging og hvem som eventuelt skal forestå denne dersom utbyggingen vil gi en større produksjon enn de bruksberettigedes egne behov bør utredes nærmere. I slike tilfeller bør det vurderes om ikke dette er et område hvor kommunene vil være den som i tilfelle bør stå for utbyggingen.

11.10 Til punkt 13.2.9 – Bruksregler

Utvalget foreslår at det skal utarbeides lokale bruksregler for utøvelsen av de jordbrukstilknyttede bruksrettighetene, etter modell fra statsallmenningsloven og bygdeallmenningsloven. Bruksreglene skal bare gjelde for de jordbrukstilknyttede bruksrettighetene, ikke for jakt og fiske som blir regulert i loven og av eventuelle forskrifter. Bruksreglene er foreslått å være bindende for fjellstyret, og skal oppdateres minst hvert tiende år.

Utvalget er delt i spørsmålet om hvem som skal vedta bruksreglene.

USS støtter flertallets forslag om at fjellstyret skal vedta bruksregler, men slik at årsmøtet for de med jordbruksstilknyttet bruksrett skal fremme forslag til bruksregler for fjellstyret og at fellesorganisasjonen skal prøve om reglene er i strid med loven.

12 TIL KAPITEL 14 – SAMISK REINDRIFT OG SAMISK BRUK I STATSALLMENNINGENE

Som en oppfølging av SRU II foreslår utvalget både obligatorisk representasjon fra reindriftsnæringen i fjellstyret og krav om at det skal gjøres vurderinger av hvordan tiltak i statsallmenningene vil påvirke utøvelsen av reindrift. Utvalget viser til at det i SRU II er foreslått at bestemmelser i den gjeldende fjelloven om utøvelse av bruksrettigheter, grunn disponering og avhending, også skal inkludere hensynet til samisk reindrift. Utvalget foreslår i stedet å innføre en generell regel om dette, men har delt seg i et flertall og et mindretall i spørsmålet om utforming.

Forslaget fra flertallet, medlemmene Utgård, Borgnes, Broch Hauge, Helmen, Hjelle, Parmann, Smistad, Velure, Østerås og Øygaard, lyder:

«Fjellstyret eller Statskog SF kan ikkje ta avgjerd som er til vesentleg skade eller ulempe for bruksrettshavarar i allmenningen eller for samisk reindrift. Det skal særleg leggast vekt på omsynet til eksisterande bruk i området.»

Mindretallet, medlemmene Jåma og Omma, foreslår en formulering som ligger nærmere forslaget fra SRU II:

«Fjellstyret og Statskog SF kan ikkje ta avgjerder som er til urimeleg eller unødvendig skade eller ulempe for bruksrettshavarar i allmenningen eller for samisk reindrift. Det skal særleg leggast vekt på omsynet til eksisterande bruk i området.»

Utvalget foreslår også at denne generelle bestemmelsen skal vise til reindriftsloven § 63, slik at avgjørelser og tiltak til vesentlig skade for reindriften skal behandles etter reindriftsloven § 63 om eiendomsutnyttelse. Utvalget foreslår også at forholdet til folkeretten blir uttrykkelig regulert i den nye fjelloven og at dette bør gjøres på tilsvarende måte som i finnmarksloven § 3, og understreker samtidig at fjellstyrene, selv om de etter utvalgets syn er privatrettslige rettssubjekter, må bruke loven i samsvar med reglene i folkeretten om urfolk og minoriteter.

USS støtter flertallsforslaget.

13 TIL KAPITTEL 15 – RETT TIL JAKT, FANGST, FELLING OG FISKE

13.1 Til punkt 15.2.1 – Karakteren av retten til jakt og fiske

Utvalget velger å ikke ta stilling til om, eller i hvilken utstrekning, det er tale om en allmenningsrett til jakt og fiske for folk i allmenningsbygdene. Flertallet, alle utenom Smistad, legger likevel til grunn at mye talar for at det vil være rett å både jakt- og fiskeretten som en allmenningsrett for folket i bygda. Smistad mener det ikke er nødvendig å gå inn på disse spørsmålene.

13.2 Til punkt 15.2.2, 15.2.3 og 15.2.4 – Definisjonen av innenbygdsboende, fordeling av rettigheter og salg av pakker

Utvalget vil videreføre de to kategoriene for innenbygdsboende som følger av fjelloven i dag. Den ene kategorien er basert på tidligere kommunegrenser, og den andre kategorien gjelder bygd eller grend hvor innbyggerne fra gammel tid har utøvd allmenningsrett.

USS viser til de nærmere detaljene i utvalgets forslag, som må anses som en videreføring av dagens regler. Forslagene støttes.

13.3 Til punkt 15.2.5 – Administrering av jakt- og fiskeretten

Utvalget mener det bør presiseres i loven at fjellstyrene administrerer jakt-, fangst- og fiskerettighetene på vegne av alle med slik rett, og de som for tildelt jakt og fiske hos et fjellstyre ikke kan selge eller leie denne retten videre, med unntak for fordeling av jakt- og fiskekort til reiselivsbedrifter for videresalg.

USS støtter forslaget.

13.4 Til punkt 15.2.6 – Prisrammer og differensiering for jakt- og fiskekort

Utvalget er delt i spørsmål om prisrammer for jakt- og fiske.

Flertallet, medlemmene Borgnes, Broch Hauge, Helmen, Hjelle, Jåma, Smistad, Parmann, Velure, Østerås og Øygard, viser til at tilbudet om enkelte former for jakt er mindre enn etterspørselen. Flertallet foreslår derfor en prisramme fastsatt i forskrift, som vil utgjøre en maksimalpris på jaktkort, men likevel slik at fjellstyrene står fritt innenfor prisrammen, og at regelen i forskrift om jakt mv. i statsallmenning § 14 om at det skal være lik pris for innen- og utenbygdsboende for jakt på storvilt unntatt villrein bør videreføres i loven.

Mindretallet, Utgård og Omma mener det økonomiske potensialet som ligger i jakt og fiske bør utnyttes i større grad, og foreslår å åpne for at fjellstyret kan velge et prisnivå på linje med det nedre nivået av det private grunneiere krever. Mindretallet viser til at vedtak om pris kan klages inn til departementet som følge av klageretten over fjellstyrenes vedtak i saker om jakt og fiske, men understrekes likevel at det er prinsipielt riktig at også slike saker avgjøres lokalt og at det derfor må være en høy terskel for at departementet skal endre vedtak i fjellstyret her.

USS støtter flertallets forslag.

13.5 Til punkt 15.2.7 og 15.2.8 – Sanksjoner ved manglende rapportering og nektelse av jakt- og fiskekort

USS støtter utvalgets forslag om sanksjoner ved manglende rapportering og nektelse av jakt og fiskekort, og at terskelen for mulig utestengelse fra jakt og fiske som følge av regelbrudd bør senkes.

13.6 Til punkt 15.2.9 – Uttalelse fra kommunen

USS støtter utvalgets forslag om å videreføre kommunenes adgang til å uttale seg før det blir gjort vedtak i fjellstyret om småviltjakt, villreinjakt, større jakt- og fiskeområder, utleie og om fiske etter gjeldende fjellov, og at regelen også bør gjelde for vedtak fjellstyret fatter om jakt på storvilt utenom villrein.

USS mener at kommunen bør ha endelig avgjørelsesmyndighet dersom det er uenighet mellom fjellstyret og kommunen om saker om småviltjakt, villreinjakt og fiske, slik at disse ikke må fremlegges departementet for avgjørelse.

Utvalget legger til grunn at kommunen bør ha mulighet til å påvirke forvaltningen av jakt og fiske, og at kommunen har kompetanse til å uttale seg og viser her til at mange kommuner har villnemnder eller vilt og innlandsfisknemnder. Utvalget mener det er nødvendig å gi kommunen denne muligheten, men likevel slik at det ikke skal gå ut over fjellstyret sin rett til å legge opp forvaltningen slik det passer best i det enkelte område.

13.7 Til punkt 15.2.10, 15.2.11 og 15.2.12 – Storviltjakt

USS støtter utvalgets forslag og merknader om storviltjakt i NOU 2018:11 kap 15.2.10-12.

13.8 Til punkt 15.2.14 og 15.2.15 – Innenbygdsboende og bostedskrav

Utvalget legger til grunn at fortrinnsretten til jakt og fiske kan videreføres innenfor rammen av EØS-avtalen. Utvalget mener at heller ikke kravet til bosetning i Norge er i strid med EØS-avtalen, og at bosetningskravet slik kan videreføres i den nye loven. Samtidig foreslår utvalget at kravet om bosetning i Norge over en periode på et år ikke bør videreføres i den nye loven. USS er enig i dette.

14 TIL KAPITTEL 16 – BRUK SOM IKKE ER BASERT PÅ ALLMENNINGSRETT

Utvalget mener det er viktig å videreføre mulighetene for utleie av areal som ikke blir benyttet av de bruksberettigede får å sikre en rasjonell utnyttelse av arealene i statsallmenningene. Utvalget påpeker at utleie ikke er en del av allmenningsretten, men mener likevel utleie av arealer til beite, gjeterbuer, tilleggsjord og setre bør ligge til fjellstyret ettersom det er tale om virksomhet tett knyttet til forvaltningen av bruksrettene. Om det nærmere innholdet i forslaget vises til kap 16. Utvalget er delt i spørsmålet om utforming av utleiebestemmelsen.

Flertallet foreslår at det skal være adgang til utleie bare av «*areal til husdyrbeite, gjetarbu, seter eller tilleggsjord som bruksrettshavarane ikkje har behov for*» som en videreføring av gjeldende fjellov §§ 15 og 21.

Mindretallet, medlemmene Borgnes, Broch Hauge, Helmen, Velure og Østerås, foreslår at det skal være adgang til utleie av «*mellom anna areal til husdyrbeite, gjetarbu, seter eller tilleggsjord som bruksrettshavarane ikkje har behov for*», og begrunner forslaget med hensynet til «*tida og tilhøva*».

USS mener det dynamiske elementet i allmenningsretten og hensynet til det lokale selvstyret taler for mindretallets forslag til utforming av utleiebestemmelse.

15 TIL KAPITTEL 17 – ALLMENHETENS INTERESSER

Forholdet til friluftsloven

USS støtter utvalgets forslag og merknader om forholdet til allmenhetens tilgang til friluftsliv i statsallmenninger og at friluftslivet bør nevnes i formålsbestemmelsen.

Utvalget foreslår også at den nye loven bør tydeliggjøre ansvaret fjellstyrene har for å tilrettelegge for friluftslivet i allmenningene.

USS viser til at det er kommunene som etter frilufsloven § 21 er det lokale frilufsorganet, og at kommunene etter loven er gitt en rekke oppgaver etter loven. Fjellstyrene er ikke nevnt i lovens § 21 og heller ikke i loven for øvrig. USS mener det er uheldig at utvalget ikke klargjør rollene mellom kommunene og fjellstyret hva gjelder frilufsloven.

Begrensinger i utøvelsen av bruksrettighetene

Utvalget foreslår også å videreføre bestemmelsen i den gjeldende statsallmenningensloven § 4-1 om begrensninger i utøvelsen av bruksrettighetene når dette er nødvendig for å opprettholde allmenningens yteevne, og mener det er fjellstyret som kan vedta slike begrensninger. Utvalget vil derimot ikke videreføre den delen av bestemmelsen i statsallmenningensloven som gjelder fredning av enkelte områder mot bestemte typer bruk. Flertallet i utvalget, medlemmene Utgård, Borgnes, Broch Hauge, Hjelle, Jåma, Omma, Parmann, Smistad, Velure og Øygard, mener likevel at fjellstyret skal kunne vedta begrensninger i utøvelsen av bruksrettighetene som er nødvendige av hensynet til naturgrunnlag og frilufsliv. Mindretallet, medlemmene Helmen og Østerås, vil ikke at fjellstyrene skal kunne gjøre begrensninger i bruksrettighetene av hensyn til naturgrunnlag og frilufsliv.

USS støtter flertallet.

Fjellopsynets oppgaver

Utvalget er også delt i spørsmål om fjellopsynets rolle i tilrettelegging for frilufsliv i allmenningene. Flertallet, medlemmene Borgnes, Broch Hauge, Helmen, Hjelle, Parmann, Velure, Østerås og Øygard, mener oppsynet må spille en sentral rolle i tilrettelegging og informasjon i området. De mener oppsynet bør informere om bruken i et konkret område for at gamle og nye gjester i området skal ta hensyn til naturen i allmenningen, og den etablerte bruken. Mindretallet, medlemmene Utgård, Jåma, Omma uttaler at det også for et tilsyn er sentralt å ivareta interessene til de bruksberettigede og grunneier, og sikre at konflikter med disse unngås.

USS finner grunn til å påpeke at verken flertallet eller mindretallet har vurdert forholdet til frilufsloven § 21 og de organene som er nevnt der.

16 TIL KAPITTEL 18 – TVISTELØSNING

16.1 Til punkt 18.2.1 – Jordskifteretten som tvisteløsningsmekanisme

Utvalget ønsker et forenklet tvisteløsningsystem sammenlignet med slik det er i dag, og foreslår at jordskifteretten bør være tvisteløsningsmekanisme for konflikter om allmenningsrett og de jordbrukstilknyttede bruksrettighetene, likevel slik at jordskifterettene ikke får eksklusiv kompetanse til å avgjøre slike tvister, men at tvister fortsatt skal kunne føres inn for de ordinære domstolene.

Formålet med å gå til jordskiftedomstolen med saker etter fjelloven, er å sikre rettssikkerheten til de ulike bruksrettighetsberettigede i allmenningen. Utvalget foreslår samtidig to alternative modeller for behandling av konfliktsaker etter loven, og utvalget er delt i spørsmålet om sakene skal behandles som rettsutredningssaker eller som «*eiga sak*».

Flertallet, medlemmene Borgnes, Broch Hauge, Helmen, Hjelle, Jåma, Omma, Parmann, Velure, Østerås og Øygard, foreslår at avgjørelser etter den nye fjellova kan føres inn for jordskifteretten

som rettsutredning, jf. jordskifteloven § 4-1. Disse medlemmene mener denne ordningen sikrer en overprøvingsform som er rimeligere for partene enn den alternative løysinga.

Mindretallet, medlemmene Utgård og Smistad, foreslår at sakene behandles som «eiga sak», jf. jordskifteloven §§ 5-3 og 5-4. Mindretallet viser til at sakene med denne løsningen vil behandlet etter reglene i skjønnsloven, jf. jordskifteloven § 5-7, med mindre sakene skulle bli behandlet i sammenheng med jordskifte.

USS støtter flertallets forslag.

16.2 Til punkt 18.2.2 - Forvaltningsklage

For konflikter om utøvelse av jakt og fiske som administreres av fjellstyret, vil utvalget videreføre klageordningen som i dag. Disse vedtakene vil også kunne føres inn for de ordinære domstolene, men utvalget foreslår også en bestemmelse i loven om at klagemulighetene må være uttømt før det kan reises søksmål.

USS mener det bør utredes om kommunene bør være klageinstans for avgjørelser om jakt og fiske, og viser til at kommunal klagebehandling vil styrke det lokale selvstyret i samsvar med mandatet punkt 2.1.5.

16.3 Til punkt 18.2.4 – Straff

Utvalget mener det ikke er nødvendig å videreføre et allment straffebed for alle brudd på loven, men mener det er viktig å lovfeste at brudd på bestemmelser om jakt og fiske med hjemmel i fjelloven kan straffes.

USS støtter forslaget.

Med vennlig hilsen

Utmarkskommunenes Sammenslutning

Oslo, 12. februar 2019

NOTAT OM FJELLSTYRETS RETTSLIGE STATUS - FORSLAGET I NOU 2018: 11 NY FJELLOV

1 INNLEDNING

USS har hatt møter med Norges Fjellstyresamband, Norges Bondelag og KS om statsallmenningslovutvalgets forslag i NOU 2018:11. På møtene har spørsmålet om *fjellstyrets rettslige status* blitt viet en del tid, og det var det enighet om at spørsmålet om fjellstyrets rettslige status vil kunne få stor betydning for flere av de øvrige spørsmålene statsallmenningsutvalget har behandlet. Nedenfor følger en nærmere redegjørelse for betydningen og hvilke argumenter som taler for at fjellstyret skal være et forvaltningsorgan. Organisasjonene synes å være enige i hovedargumentene.

2 FJELLSTYRETS RETTSLIGE STATUS

2.1 Betydning

Fjellstyrets rettslige status vil kunne ha avgjørende eller stor betydning for behandlingen og den videre politiske oppfølging av flere av spørsmålene som utvalget har vurdert i NOU 2018:11. Spørsmålet om *fjellstyrets rettslige status* vil ha særlig betydning blant annet for følgende temaer:

- a. Om fjellstyret kan anses for å ivareta det *lokale selvstyre*.
- b. Om fjelloven skal gjelde også i *Nordland og Troms*, (for mest mulig lik forvaltningsmodell i hele landet).
- c. Om *hvilke saker* fjellstyret skal håndtere og ha ansvaret for, og
- d. *hvilke saksbehandlingsregler* som skal gjelde, herunder om det skal være regler om klage.
- e. Om *forholdet til kommunene* og deres oppgaver etter lovverket, herunder også friluftsløven.
- f. Om *det lokale fjellopsynet* bør styrkes.
- g. Om *finansieringen og bruken av fjellkassens midler*.

2.2 Utvalgets innstilling – fjellstyret skal være privat rettssubjekt.

I mandatet punkt 2.2.5 heter det at «*Utvalget bes også ta stilling til styrets rettslige status. I den sammenheng må det vurderes regler som forklarer tydelig hva som er privatrettslige og offentligrettslige oppgaver for allmenningsorganet*».

Utvalget har ikke fremmet forslag om lovbestemmelser som avklarer fjellstyrets rettslige status. På side 97 i NOU 2018:11 pkt 8.2.1.3 fremgår det imidlertid helt kort at

«*Fjellstyret skal vere eit privatrettsleg rettssubjekt som har både privatrettslige oppgåver og oppgåver av offentlegrettsleg karakter.*»

Utmarkskommunenenes Sammenslutning - USS

Akersgaten 30 | Pb 1148 Sentrum, NO-0104 Oslo | Tel: (+47) 99 11 99 00 | Fax: (+47) 947 47 000
Org. nr : 97648712 | Bankgiro: 5005 05 73742 | www.utmark.no

Videre heter det at det at

«Dei jordbrukstilknytte bruksrettane skal bli administrert gjennom bruksreglar. Innanfor ramma av lova og bruksreglane vil fjellstyret kunne gi løyve i enkeltsaker, som til dømes utvising av seter og tildeling av beiteareal. Denne delen av oppgåvene til fjellstyret vil vere privatrettsleg. Dei allmenne rettane jakt, fangst og fiske kan bli administrert etter dei prinsippa som gjeld i dag, og som i stor grad blir vidareført i ny lov. Administrasjonen av jakt og fiske vil ha offentlegrettsleg karakter, og forvaltningslova vil gjelde her.»

Det er *ingen* nærmere drøftelser av spørsmålet om fjellstyrets rettslige status i innstillingen, ut over at utvalget legger til grunn som et utgangspunkt at verken forvaltningsloven eller offentlighetsloven kommer til anvendelse for fjellstyret, med unntak for jakt og fiske. Det er følgelig heller ingen nærmere utredninger av hvilke konsekvenser det vil få om fjellstyret anses som privatrettslig subjekt.

2.3 Gjeldende rett

I mandatet er utvalget i bedt om å avklare styrets rettslige status. Utvalget foretar i og for seg en slik «avklaring» når utvalget i punkt 8.2.1.3 legger til grunn at fjellstyret skal anses som et *privatrettslig subjekt*. «Avklaringen» synes imidlertid å være gjort uten noen nærmere drøftelser eller vurderinger. Det er også uklart om utvalgsmedlemmene har vært oppmerksom på at konklusjonen (som står i punkt 8.2.1.3.) innebærer en endring av fjellstyrets status etter gjeldende rett (som er omtalt i kapittel 9.1.1.1).

På side 111 i NOU 2018:11 under kapittel 9.1.1.1 om «Saksbehandlninga i fjellstyret» fremgår følgende om fjellstyrets status etter fjelloven av 1920 og 1975:

«Det går ikkje fram av fjellova om fjellstyret er eit privatrettsleg organ eller eit forvaltningsorgan. I forarbeida til fjellova er det vist til at lovgivar har meint at fjellstyret er eit forvaltningsorgan.¹ Denne oppfatninga vart understreka av Lovavdelinga i Justisdepartementet i ei uttale frå 16. august 1983:

«Det framgår av forarbeidene til fjelloven, særlig til § 10, fjellstyrenes saksbehandling, at lovgiver har ansett fjellstyret for å være et «forvaltningsorgan » etter forvaltningsloven § 1, jf f.eks. Innstilling fra Fjellovkomitéen av 1964 (sic) s 48 og utkastet § 6. Av den historiske redegjørelse s 40 flg framgår at man allerede ved opprettelsen av fjellstyrene ved fjelloven av 1920 forestilte seg fjellstyrene som særskilte myndigheter forskjellige fra almenningsstyrene og integrert i den alminnelige forvaltning.

Vi peker videre på: Fjellstyremedlemmer oppnevnes av kommunestyret, fjelloven § 3 annet ledd. Det skal ikke bare ivareta de bruksberettigedes interesser men også almene interesser, § 3 annet ledd annet punktum. Fjellstyrets vedtak kan påklages til departementet som også kan omgjøre fjellstyrevedtak av eget tiltak, § 10. Fjellstyret administrerer også utnytting av almenningen som ikke forutsetter særskilt almenningsrett, § 23 og § 26. Fjellstyrets utgifter dekkes delvis av stat og kommune, § 36 annet ledd og § 7 annet ledd.

Justisdepartementet er av den oppfatning av fjellstyrene er forvaltningsorganer i forhold til offentlighetsloven § 1, og for såvidt også i forhold til forvaltningsloven § 1.»»

Det som sies i første setning i sitatet er en ren konstatering av at det ikke finnes noen uttrykkelig bestemmelse i fjelloven som angir fjellstyrets rettslige status¹. Av sitatet ellers fremgår det imidlertid helt klart at *lovgiver har ment at fjellstyret er et forvaltningsorgan*. Lovgiver uttrykte syn på et rettsspørsmål har stor vekt som rettskilde når loven selv er taus.

At fjellstyret må eller bør anses som forvaltningsorgan, underbygges videre av argumentasjonen og hensynene som Justisdepartementets lovavdeling viser til i uttalelsen fra 1983, som stikkordmessig kan oppsummeres slik:

- Fjellstyret oppnevnes av kommunestyrene.
- Fjellstyret skal ikke bare ivareta de bruksberettigedes interesser, men også almene interesser.
- Fjellstyrets vedtak kan påklages til departementet.
- Fjellstyret administrerer også utnytting av allmenningen som ikke forutsetter særskilt allmenningsrett.
- Fjellstyrets utgifter dekkes delvis av stat og kommune.

USS kan ikke se at de hensynene som her trekkes frem her står i en annen stilling nå - enn hva som var situasjonen ved vedtakelsen av fjelloven fra 1920 og 1975:

- Utvalget har lagt til grunn at kommunestyrene fortsatt skal oppnevne fjellstyret og at fjellstyret fortsatt skal ivareta - ikke bare de bruksberettigedes rettigheter, men også allmenningens interesser.
- Den omstendighet at fjellstyret også skal administrere utnyttingen av allmenningen som ikke forutsetter særskilt allmenningsrett tilsier at fjellstyret bør anses som forvaltningsorgan.

2.4 Argumenter for at fjellstyret må anses som et forvaltningsorgan

Argumentene som taler for at fjellstyret må anses som forvaltningsorgan er behandlet under ulike punkter i høringsuttalelsen. Nedenfor oppsummeres USS syn for hvorfor mandatet og flere av utvalgets forslag tilsier at fjellstyret fortsatt bør defineres som forvaltningsorgan, og ikke som et privat rettssubjekt:

- 1. Det lokale selvstyret bør styrkes: I mandatet fremgår at det lokale selvstyret bør videreføres og helst styrkes. Å styrke et fjellstyre som anses som privat rettssubjekt innebærer ingen styrking av det lokale selvstyret. Lokalt selvstyre er et begrep som i denne sammenheng og etter en vanlig språklig forståelse er forbeholdt lokalt forvaltningsorgan som velges etter demokratiske prosesser.
- 2. Statsallmenningene bør ikke «privatiseres»: Å definere fjellstyret som privat rettssubjekt, samtidig som innsyn og klageretten til de berørte bruksberettigede begrenses, vil gi grunnlag for diskusjoner og argumenter om at utvalgets forslag innebærer en privatisering av statsallmenningene. Det vil igjen være et argument mot overføring av flere oppgaver til fjellstyret, se nedenfor.
- 3. Overføring av myndighet fra Statskog og SNO til lokal forvaltning og lokalt oppsyn: Å definere fjellstyret som private rettssubjekt vil kunne brukes som et argument mot å

¹ Heller ikke statsallmenningsutvalget har foreslått en egen bestemmelse om fjellstyrets rettslige status.

overføre statlig forvaltning og oppsyn til fjellstyret og det lokale oppsynet. Det kan reises betenkeligheter mot å overføre oppsynsmyndighet til et privatrettslig organ.

- 4. Demokrati og rettsikkerhetsgarantier: Å definere fjellstyret som et privat rettssubjekt med en begrunnelse om å begrense dagens mulighet for klage, vil kunne anføres å være i strid med grunnleggende demokrati og rettsikkerhetsgarantier. Det vil igjen kunne svekke fjellstyrets legitimitet i samfunnet.
- 5. Sammensetningen av fjellstyret: Ved sammensetningen av fjellstyret er det vist til at de jordbruksberettigede ikke bør ha flertall. Utvalgets begrunnelse, både flertallets og mindretallets, er at fjellstyret også skal ivareta jakt og fiskeinteressene samt allmenhetens interesser.
- 6. Habilitet: Utvalget legger også til grunn at de bruksberettigede er inhabile ved fjellstyrets behandling av saker som gjelder egne rettigheter. Dette hensynet taler for at det ikke er naturlig å anse fjellstyret som privat rettssubjekt. Et privat rettssubjekt kjennetegnes vanligvis ved at det kan ta stilling til egne rettigheter.
- 7. Fjellstyrets oppgaver: Utvalget foreslår å overføre oppgaver fra Statskog samt å legge flere oppgaver til fjellstyret. I formålet er det foreslått at fjellstyret også skal ha i oppgave å legge til rette for allmennhetens interesser og friluftslivet. Dette tilsier at fjellstyret bør anses som et forvaltningsorgan, og ikke som et privat rettssubjekt.
- 8. Praktiske forhold - saksbehandlingen: Demokrati og rettsikkerhetshensyn taler for at så vel allmennheten som de bruksberettigede bør ha varsel og innsyn i fjellstyrets dokumenter. Dette tilsier at dokumenter bør journalføres og at forvaltningsloven og offentlighetsloven kommer til anvendelse med mindre annet er bestemt. Dette innebærer at det utgangspunktet utvalget legger til grunn om disse to lovene snus, slik at det er *unntak* fra forvaltningsloven og offentlighetsloven som bør lovreguleres og begrunnes, ikke omvendt.
- 9. Finansieringen: Utvalget foreslår å styrke fjellstyrets inntekter til fjellkassen, ved blant annet å endre finansieringen fra grunneierfondet. Inntektene skal gå til dekning av fjellstyrets utgifter. Å definere fjellstyret som et privat rettssubjekt som har som den fremste oppgave å administrere rettighetshavernes private rettigheter, vil kunne svekke muligheten til å få styrket finansieringen av fjellstyret.
- 10. Innføring av fjelloven i Nordland og Troms: Å definere fjelloven som et privat rettssubjekt vil kunne gjøre det vanskelig å få innført fjelloven i Nordland og Troms. Argumentene mot en innføring av fjelloven i disse fylkene har nettopp vært at det vil svekke *den offentlige forvaltningen og allmennhetens interesser* på statens grunn i Nordland og Troms.

2.5 Innvendinger mot argumentene for at fjellstyret bør anses som privat rettssubjekt.

Nedenfor følger noen innvendinger mot argumentene som har vært anført til støtte for at fjellstyret bør være et privat rettssubjekt:

- 1. Fjellstyrene har selv ansett seg som et privat rettssubjekt: Det er usikker om fjellstyret har hatt en oppfatning av den rettslige status. Uansett er det av underordnet betydning hva fjellstyret selv har ansett seg som, når lovgiver uttrykkelig har lagt til grunn at fjellstyret er et forvaltningsorgan. At fjellstyrene selv har hatt en oppfatning av at de er privatrettslige organ, harmonerer forøvrig dårlig med at forvaltningsloven har vært lagt til grunn for saksbehandlingen.
- 2. Fjellstyrets skal først og fremst å administrere private brukerrettigheter: Det er ikke riktig at fjellstyres oppgave primært er å administrere private brukerrettigheter. Fjellstyret administrerer ulike rettigheter uten at disse nødvendigvis er en allmenningsrettighet. Allmenningsrettighetene er for øvrig av en særlig karakter, hvor de ulike allmenningsberettigedes interesser må avveies mot hverandre. Og videre, som utvalget selv argumenterer med når det gjelder sammensetningen av fjellstyret, skal fjellstyret også ivareta allmenhetens interesser.
- 3. Fjellstyret bør være selvstendig, uten instruksjonsmyndighet fra andre: Det er enighet om at hensynet til lokalt selvstyre tilsier at fjellstyret ikke bør kunne instrueres verken av statlig myndigheter, men det kan ikke dermed slutes at fjellstyret derfor bør være et privat rettssubjekt. Det finnes flere eksempler på at utvalg, styrer og nemnder oppnevnt av statlige og kommunale myndigheter anses som selvstendige organ som ikke kan instrueres uten at disse ansett som et privat rettssubjekt. Det er også mulig å regulere klagemyndigheten over selvstendige forvaltningsorgans avgjørelser.
- 4. Det er en fordel at fjellstyrets avgjørelser ikke er gjenstand for klage: Utvalget legger til grunn som et utgangspunkt at fjellstyrets avgjørelser om de bruksberettigedes rettigheter ikke skal kunne påklages til departementet. Dersom man er uenig i fjellstyrets vedtak, er man henvist til å gå til domstolene, eventuelt begjære rettsutgreiing for jordskifteretten. USS har reist spørsmål om det er i samsvar med grunnleggende demokratiske og rettssikkerhetshensyn at fjellstyrets vedtak ikke skal kunne påklages. Som også utvalget skriver, kan kommunene fortsatt gå til søksmål. Det vil være naturlig at den som har søksmålskompetanse også skal ha klagerett. Å bli henvist til saksutredning i jordskifteretten eller til eget søksmål, uten forutgående klagebehandling, vil være prosessdrivende og gi grunnlag for økte prosesskostnader.
- 5. Fjellstyret følger reglene i forvaltningsloven: Det er vist til at fjellstyret etter dagens praksis følger forvaltningslovens regler selv om fjellstyrene angivelig anser seg som privat rettssubjekt. Utvalget foreslår i NOU 2018:11 en endring, hvor utgangspunkt skal være at verken forvaltningsloven eller offentlighetsloven skal komme til anvendelse på fjellstyret saksbehandling, med unntak for saker om jakt og fiske. Dette er uheldig da det vil kunne skape usikkerhet om hvilke saksbehandlingsregler som gjelder. Det vil gi en økt rettssikkerhet for brukerne av statsallmenningen om forvaltningsloven og offentlighetslovens regler gjelder som utgangspunkt for alle fjellstyrets avgjørelser.

Grane kommune

Sentraladministrasjon

Deres ref.:

Vår ref.:
2017002139

Arkiv:
FA - K00

Dato:
22.06.2017

Melding om vedtak

Jfr. Delegeringsreglement for Grane kommune,
vedtatt i kommunestyret 14.12.16

USS

Postboks 1148, Sentrum
0104 OSLO

Innføring av fjelloven i Grane kommune.

Kommunestyret har i møte 21.06.2017, sak 022/17 gjort følgende vedtak:

1. Grane kommune vedtar å iverksette fjelloven ved å oppnevne et fjellstyre i henhold til fjellova § 3 første ledd. Fjellstyret skal administrere bruken av allmenningsrettighetene på statsgrunn i kommunen i henhold til fjellova § 3 annet ledd.
2. Fjellstyret skal i henhold til fjellova § 11 disponere en fjellkasse der de inntekter som følger av fjellova skal inngå.
3. Grane kommunestyre mener at det bør opprettes et regionalt fjellstyre for statens grunn hvor kommunene Grane, Vefsn og Hattfjelldal kommuner inngår.
4. Grane kommunestyre ber om at Landbruk- og matminister innstiller alt salg av Statskog sine arealer og innløsning av festetomter med mer i Grane. Dette inntil saksforholdet med lokal forvaltning og eventuell innføring av fjelloven er avklart.
5. Grane kommunestyre går inn for at Statskog fortsatt skal være grunneier på statens grunn i Grane ved iverksettelse av fjelloven.
6. Grane kommune vil gjennom dette vedtaket styrke det lokale selvstyre med lokal forvaltning og styring over utmarksressursene i kommunen. Det er en målsetting at de inntekter som staten gjennom Statskog SF i dag mottar fra bruk av disse utmarksressursene, tilfaller fjellstyret til lokalbefolkningens beste i tråd med det regelverk som innføring av fjelloven tilsier.

Saksbehandler i saken: Rådmann Tone Larsen, tlf. 75182222

Postadresse:
Industriveien 2
8680 Trofors

Besøksadresse:
Industriveien 2
8680 Trofors

Telefon: 75 18 22 00
Telefaks: 75 18 12 63
E-post: post@grane.kommune.no

Bank: 4530 05 00491
Org.nr.: 940 643 112
Internett: www.grane.kommune.no

Med hilsen

Inger Lise Fløtnes
Konsulent

Kopi til

Landbruks- og Matdepartementet
Statskog

Postboks 8007 Dep.
Postboks 63, Sentrum

0030
7801

OSLO
NAMSOS

Grane kommune

ArkivKode: FA - K00
Arkivsak: 17/166
JournalpostID: 17/1633
Saksbehandler: Tone Larsen
Dato: 12.05.2017

Saksnummer	Utvalg	Møtedato
021/17	Nærings- og naturforvaltningskomite	23.05.2017
040/17	Formannskapet	07.06.2017
022/17	Kommunestyret	21.06.2017

Jfr. Delegeringsreglement for Grane kommune, vedtatt i kommunestyret 14.12.16.

Innføring av fjelloven i Grane kommune.

Trykte vedlegg:

11.05.2017 54817 170314_uttalelse troms fylkesting om ny
forvaltningsordning_35 for 5 mot

Bakgrunn og USS sin vurdering:

Kommunene i Troms og Nordland som er tilsluttet USS (Utmarkskommunenes sammenslutning) har gått i prosess med innføring av fjellova. Saksgrunnlaget er utarbeidet av sekretariatet for USS. Fylkestinget i Nordland har gitt uttalelse fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Miljøpartiet De Grønne, Venstre og Kristelig Folkeparti - Forvaltningen av statens grunn i Nordland må gjennomgås. Denne ligger vedlagt.

USS skriver:

Store deler av statsgrunnen i Nordland og Troms forvaltes i dag av Statskog SF, som grunneier. Statskog SF eier om lag 59 000 km² av landarealet i Norge og ca. 13 000 km² ligger i Troms fylke og 17 000 km² i Nordland fylke. Innenfor dette eiendomskomplekset er det statsgrunn, der gårdbrukere i Nordland og Troms har rettigheter på allmeningsrettslig grunnlag. Det er blant annet slått fast i Utmarkskommisjonens dommer. [dersom det er avgjørelser som berører kommunen, innta følgende: se nedenfor i punkt 4.3.]

Fjellova § 1 regulerer hva og hvor loven gjelder. I § 1 heter det:

«Føresegnene i lova her gjeld for statsallmenningane.

Kongen kan ta avgjerd om at lova heilt eller delvis skal gjelde også for andre område som tilhøyrrer staten.

For skogsdrift og hogstrettar i skog gjeld lova ikkje.

Rettar i statsallmenningane i kraft av særleg heimel går ikkje inn under lova.»

Det fremgår av første ledd i bestemmelsen at loven gjelder «statsallmenningane». I Ot.prp. nr. 32 (1973–74) heter det om dette:

«Spørsmålet om avgrensinga av området for lova har også ei anna side, nemleg den geografiske: Kva for eigedomar skal lova gjelde for? Det som er sagt i utkastet, og som også står i lova frå 1920 § 1, er at lova gjeld for statsallmenningane. Med dette meinest den umatrikulerte statsgrunn i Sør-Norge til og med Nord-Trøndelag fylke (jfr. stortingsvedtak 11. mars 1926). Elles gjeld lova ikkje, med mindre det måtte verte særskilt fastsett at den skal gjere det. Men skulle det bli rettsleg fastslått at noko av den umatrikulerte statsgrunn i Nord-Norge er statsallmenning, følgjer det av seg sjølv at lova dermed også gjeld for slike område. (...).» (Understreket her.)

For det tilfelle at det er statsgrunn i kommunen, vil uttalelsen over medføre at fjellova allerede gjelder. Denne rettsoppfatningen ble også lagt til grunn av Samerettsutvalget II (SRU II), som vurderte den rettslige status av statens grunn i Nordland og Troms i utredningens punkt 14.5.2.2:

«Etter Samerettsutvalgets syn kan det i dag legges til grunn at i den utstrekning statens eiendomsrett kan opprettholdes, må deler av statens grunn i Nordland og Troms anses som statsallmenninger i rettslig forstand fordi grunnen har de karakteristika som kjennetegner statsallmenningsgrunn.»

I fjellova § 1 annet ledd fremgår det at «Kongen» kan bestemme at fjellova skal gjelde også for andre områder som tilhører staten. Det innebærer at fjellova kan innføres for statsgrunn i Nordland og Troms ved vedtak som treffes av regjeringen.

I det følgende gjør vi kort rede for Lov om utmarkskommisjon for Nordland og Troms. Deretter, i punkt 4.3, omtaler vi kort de avgjørelser fra Utmarkskommisjonen som slår fast at det er allmenningsrettigheter i de aktuelle områdene med statsgrunn i Grane kommune. I punkt 4.4 går vi gjennom hvilken betydning avgjørelsene har for kommunen.

Ved Lov om utmarkskommisjon for Nordland og Troms av 1985, ble det opprettet en dømmende kommisjon med myndighet til å ordne rettsforhold, herunder fastsette grenser, mellom staten og andre for høyfjell og utmark i de to fylkene. I § 1 i loven het det:

«Det opprettes en dømmende kommisjon (utmarkskommisjonen) for å ordne rettsforholdene mellom staten og andre vedrørende høyfjellsområder og andre utmarksområder i Nordland og Troms fylker. Som staten regnes i denne lov også andre som forvalter eiendom på statens vegne.»

Kommisjonen bestod av fem faste medlemmer og to varamedlemmer (§ 3). I henhold til § 2 hadde kommisjonen følgende mandat:

«Kommisjonen har myndighet til ved dom med bindende virkning for alle vedkommende:

- 1. å fastslå om staten er eier av grunnarealer eller ikke,*
- 2. å fastsette grenser mellom statens grunnarealer og tilstøtende grunnarealer,*
- 3. å fastslå om bruksretter, herunder allmenningsretter, er til eller ikke på statens grunnarealer, og i tilfelle hvem som har bruksrett.»*

Det sentrale i denne sammenheng er at Utmarkskommisjonen hadde rettslig myndighet til å avgjøre om det på statsgrunn var opparbeidet allmenningsretter, nr. 3, altså om det også i Nordland og Troms er statsallmenning.

Fjellova § 1 annet ledd gir en adgang for å be Kongen – Regjeringen – om å treffe en beslutning om å godkjenne kommunes vedtak om at fjellova skal gjelde i kommunen, uten at det reises sak om hvorvidt statsgrunnen er statsallmenning. Selv om departementet skulle være uenig i kommunens prinsipale syn, kan det etter bestemmelsens annet ledd treffes vedtak om at fjellova skal gjelde. Slikt vedtak kan også treffes for eventuell statsgrunn i kommunen der Utmarkskommisjonen ikke har slått fast at det er allmenningsrettigheter.

Dersom det skulle være statsgrunn i kommunen der det ikke er slått fast at det er allmenningsrettigheter, vil kommunen be om at Regjeringen treffer etterfølgende vedtak om å godkjenne oppnevning av fjellstyre også for disse områdene, slik at *fjellova innføres* for disse områdene. En følge av at fjellova gjelder i kommunen og at kommunen oppnevner fjellstyrer, er at inntekter som

følger av loven skal gå inn i en fjellkasse som administreres av fjellstyret, jf. fjellova § 11 første ledd. Hovedregelen er at fjellkassen skal brukes til å styrke allmenningen, jf. § 11 tredje ledd. Dersom overskuddet i fjellkassen er større enn det som trengs til tiltak i allmenningen, kan overskuddet benyttes til å styrke næringsgrunnlaget i de bygdene som har rett til allmenningsbruk. Inntekter til fjellkassen er regulert i §§ 12, 21, 25 og 29 i fjellova.

I henhold til § 12 skal fjellkassen tilføres halvparten av tomtefesteinntektene fra hytter og hotell som staten har på allmenningsgrunnen. Videre skal inntekter ved bortleie av kulturbeite eller dyrkingsjord til andre jordbrukere enn de som er allmenningsberettiget, gå til fjellkassen, jf. § 21. Inntekter ved salg av jaktkort går også til fjellkassen, jf. § 25 og det samme gjelder ved løsning av fiskekort, jf. § 29. Reguleringen av inntekter til fjellkassen og hvordan inntektene kan disponeres, sikrer at inntektene som genereres på statsgrunnen tilbakeføres til allmenningen og lokalt næringsliv. Inntektene blir dermed værende lokalt og det vil bli en klarere sammenheng mellom inntektene som skapes lokalt og styrking av allmenningen(e) og lokalsamfunnene i tilknytning til denne/disse. Det er en målsetting at de inntekter som staten gjennom Statskog SF i dag mottar fra bruk og forvaltning av utmarksressursene på statsgrunn, tilfaller fjellstyret til lokalbefolkningens beste og uten kostnader for den enkelte kommune. Det er en forutsetning at vedtaket ikke fører til økte kostnader for de allmenningsberettigete.

Til arbeidet med NOU 2007: 13 A ble det innhentet opplysninger om Statskog SFs inntekter fra Nordland og Troms. Brutto omsetning i 2005 var 67,7 millioner kroner. I skriftlig svar fra landbruks- og matminister Dale til stortingsrepresentant Knag Fylkesnes (vedlagt) fremgår det at omsetningen i 2016 var 116,5 millioner kroner. Resultatet fra løpende drift i de to fylkene viser et overskudd på 10 millioner kroner, ikke medtatt engangsgevinster på 26,5 millioner kroner for skogvernerstatninger og salg av fast eiendom. Tallene viser at Statskog SF har store inntekter fra virksomheten i Nordland og Troms.

Rådmannens innstilling:

1. Grane kommune vedtar å iverksette fjelloven ved å oppnevne et fjellstyre i henhold til fjellova § 3 første ledd. Fjellstyret skal administrere bruken av allmenningsrettighetene på statsgrunn i kommunen i henhold til fjellova § 3 annet ledd.
2. Fjellstyret skal i henhold til fjellova § 11 disponere en fjellkasse der de inntekter som følger av fjellova skal inngå.
3. Grane kommune vil gjennom dette vedtaket styrke det lokale selvstyre over utmarksressursene i kommunen. Det er en målsetting at de inntekter som staten gjennom Statskog SF i dag mottar fra bruk av disse utmarksressursene, tilfaller fjellstyret til lokalbefolkningens beste.
4. Kommunestyret ber rådmannen underrette Statskog SF og Landbruks- og matdepartementet om vedtaket, med anmodning om snarlig dialog om den praktiske gjennomføringen av vedtaket.

Nærings- og naturforvaltningskomite 23.05.2017:

Møtebehandling:

Rådmannens innstilling vedtatt med 3 mot 1 stemme.

NNF- 021/17 Innstilling:

1. Grane kommune vedtar å iverksette fjelloven ved å oppnevne et fjellstyre i henhold til fjellova § 3 første ledd. Fjellstyret skal administrere bruken av allmenningsrettighetene på statsgrunn i kommunen i henhold til fjellova § 3 annet ledd.
2. Fjellstyret skal i henhold til fjellova § 11 disponere en fjellkasse der de inntekter som følger av fjellova skal inngå.
3. Grane kommune vil gjennom dette vedtaket styrke det lokale selvstyre over utmarksressursene i kommunen. Det er en målsetting at de inntekter som staten gjennom Statskog SF i dag mottar fra bruk av disse utmarksressursene, tilfaller fjellstyret til lokalbefolkningens beste.
4. Kommunestyret ber rådmannen underrette Statskog SF og Landbruks- og matdepartementet om vedtaket, med anmodning om snarlig dialog om den praktiske gjennomføringen av vedtaket.

Formannskapet 07.06.2017:

Møtebehandling:

NNF-komiteens innstilling med unntak av pkt. 4 enstemmig vedtatt.

FS- 040/17 Innstilling:

1. Grane kommune vedtar å iverksette fjelloven ved å oppnevne et fjellstyre i henhold til fjellova § 3 første ledd. Fjellstyret skal administrere bruken av allmenningsrettighetene på statsgrunn i kommunen i henhold til fjellova § 3 annet ledd.
2. Fjellstyret skal i henhold til fjellova § 11 disponere en fjellkasse der de inntekter som følger av fjellova skal inngå.
3. Grane kommune vil gjennom dette vedtaket styrke det lokale selvstyre over utmarksressursene i kommunen. Det er en målsetting at de inntekter som staten gjennom Statskog SF i dag mottar fra bruk av disse utmarksressursene, tilfaller fjellstyret til lokalbefolkningens beste.

Kommunestyret 21.06.2017:

Møtebehandling:

Innføring av fjelloven, foreslått av Bjørn Ivar Lamo, Arbeiderpartiet

1. Grane kommune vedtar å iverksette fjelloven ved å oppnevne et fjellstyre i henhold til fjellova § 3 første ledd. Fjellstyret skal administrere bruken av allmenningsrettighetene på statsgrunn i kommunen i henhold til fjellova § 3 annet ledd.
2. Fjellstyret skal i henhold til fjellova § 11 disponere en fjellkasse der de inntekter som følger av fjellova skal inngå.
3. Grane kommunestyre mener at det bør opprettes et regionalt fjellstyre for statens grunn hvor kommunene Grane, Vefsn og Hattfjelldal kommuner inngår.
4. Grane kommunestyre ber om at Landbruk- og matminister innstiller alt salg av Statskog sine arealer og innløsning av festetomter med mer i Grane. Dette inntil saksforholdet med lokal forvaltning og eventuell innføring av fjelloven er avklart.
5. Grane kommunestyre går inn for at Statskog fortsatt skal være grunneier på statens grunn i Grane ved iverksettelse av fjelloven.
6. Grane kommune vil gjennom dette vedtaket styrke det lokale selvstyre med lokal forvaltning og styring over utmarksressursene i kommunen. Det er en målsetting at de inntekter som staten gjennom Statskog SF i dag mottar fra bruk av disse utmarksressursene, tilfaller fjellstyret til lokalbefolkningens beste i tråd med det regelverk som innføring av fjelloven tilsier.

Innføring av fjelloven, foreslått av Tor Stabbforsmo, Senterpartiet

1. Grane kommune vedtar å iverksette fjelloven ved å oppnevne fjellstyre i henhold til fjellova paragraf 3 første ledd. Fjellstyret skal administrere bruken av allmenningsrettighetene på statens grunn i kommunen i henhold til fjelloven paragraf 3 annet ledd.
2. Fjellstyret skal i henhold til fjelloven paragraf 1.1, disponere en fjellkasse der de inntekter som følger av fjelloven skal inngå.
3. Grane kommune vil gjennom dette vedtaket styrke det lokale selvstyret over utmarksressursene i kommunen. Det er en målsetting at de inntekter som staten gjennom statsskog SF i dag mottar for bruk av disse utmarksressursene, tilfaller fjellstyret til lokalbefolkningens beste.
4. Grane kommune ber landbruksministeren innføre forbud for Statsskog SF å selge eller bortfeste større utmarksarealer i Nordland og Troms inntil saksforholdet med lokal forvaltning, eventuelt innføring av fjelloven i Nordland og Troms er avklart.
5. Kommunestyret ber Rådmannen underrette LMD og anmode departementets stadfestelse av kommunestyrets vedtak, jfr. fjellovens paragraf 1, annet ledd.

AP's forslag gjelder endringer i pkt. 3 og 4, samt nye pkt. 5 og 6.
SP's forslag gjelder endring i pkt. 4, samt nytt pkt. 5.

AP's forslag vedtatt med 10 mot 7 stemmer.

KS- 022/17 Vedtak:

1. Grane kommune vedtar å iverksette fjelloven ved å oppnevne et fjellstyre i henhold til fjellova § 3 første ledd. Fjellstyret skal administrere bruken av allmenningsrettighetene på statsgrunn i kommunen i henhold til fjellova § 3 annet ledd.
2. Fjellstyret skal i henhold til fjellova § 11 disponere en fjellkasse der de inntekter som følger av fjellova skal inngå.
3. Grane kommunestyre mener at det bør opprettes et regionalt fjellstyre for statens grunn hvor kommunene Grane, Vefsn og Hattfjelldal kommuner inngår.
4. Grane kommunestyre ber om at Landbruk- og matminister innstiller alt salg av Statskog sine arealer og innløsning av festetomter med mer i Grane. Dette inntil saksforholdet med lokal forvaltning og eventuell innføring av fjelloven er avklart.
5. Grane kommunestyre går inn for at Statskog fortsatt skal være grunneier på statens grunn i Grane ved iverksettelse av fjelloven.
6. Grane kommune vil gjennom dette vedtaket styrke det lokale selvstyre med lokal forvaltning og styring over utmarksressursene i kommunen. Det er en målsetting at de inntekter som staten gjennom Statskog SF i dag mottar fra bruk av disse utmarksressursene, tilfaller fjellstyret til lokalbefolkningens beste i tråd med det regelverk som innføring av fjelloven tilsier.

Saksnummer	Utvalg	Møtedato
009/19	Kommunestyret	27.02.2019

Jfr. Delegeringsreglement for Grane kommune, vedtatt i kommunestyret 14.12.16.

Klage på salg av tomt til RiverNorth AS

Trykte vedlegg:

05.02.2019	65674	Klage fra P.M.fellingfors vedr. salg av tomt til RiverNorth AS
05.02.2019	65675	Vedr. klage på erverv av eiendom Grane Bygdetun
05.02.2019	65681	RiverNorth AS kart 19.11.18 Grane Bygdetun

Sammendrag:

Grane kommunestyre fattet flg. vedtak i sak nr. 61/18 den 21.11.18:

«KS-vedtaket av 26.09.18 oppheves.

Selskapet RiverNorth AS org.nr. 918 763 937 gis tilbud om å kjøpe det omsøkte arealet på Grane Bygdetun på ca. 12 000 m² til en pris pr. m² à kr. 10,-. Eksklusiv gebyr for oppmåling, fradeling og tinglysing.

Det er en forutsetning at arealet blir brukt til omsøkt formål iht. gjeldende reguleringsplan, og at Grane kommune gis en gjenkjøpsrett dersom tomta senere skal selges.

Det er et vilkår at Grane kommune gis en tinglyst rett til å anlegge en sti langs elvekanten i samråd med RiverNorth AS til allmennhetens bruk for adgang til området og Vefsna.

Dersom tilbudet aksepteres inngås kjøpekontrakt mellom partene.

Tiltaket skal være iverksatt innen 2 år.»

Per Magne Fellingfors klager i e-post av 28.11.18 på vedtaket. I e-post av 21.12.18 med vedlagt udatert brev redegjør Fellingfors nærmere for begrunnelsen for klagen. Jfr. vedlegget «Fiskerett og elvestrekning ved Gammelsagmaro».

Klagen er begrunnet og fremsatt innen klagefristen, og klagen kan derfor behandles. Jfr. bestemmelser i Forvaltningsloven.

Fellingfors anfører i klagen at han er bekymret for utøvelsen av fisket langs elvestrekningen ved Grane Bygdetun gnr. 49 bnr. 283 ettersom en del av bygdetunet skal selges til en privat aktør. Dette fordi at Fellingfors ikke er grunneier langs elva, men er eier av fiskeretten til gnr. 49 bnr. 17 på denne elvestrekningen.

Klagen er iht. Forvaltningsloven oversendt til RiverNorth AS ved daglig leder Mariann Sæther til uttalelse. Sæther har i brev av 30.11.18 avgitt uttalelse til klagen. Jfr. vedlegget «Vedrørende klage på erverv av eiendom Grane Bygdetun».

Fellingfors anfører også i klagen at han er eier av en smal stripe mellom Rv. 73 og bygdetunet, men dette er ikke riktig. Det fremgår av digitalt eiendomskart at det er et areal mellom Rv. 73 og bnr. 283 som tilhører bnr. 17, men dette er feil og er som en følge av at eiendomsgrensen for bnr. 283 Grane Bygdetun er feil registrert i kartverket. Eiendomsgrensen for bnr. 283 skal være sammenfallende med eiendomsgrensen for Rv. 73.

Dette fremgår også av flere saksdokumenter i forbindelse med behandlingen av reguleringsplanen, bla. Landbruksnemndas behandling av saken den 15.06.88, Fylkeslandbruksstyrets behandling av delings- og omdisponeringssaken og et brev fra Bygningssjefen i Grane til Fylkeslandbruksstyret.

Flg. siteres fra Landbruksnemndas behandling i sak nr. 21/88:

«Området grenser mot Vefsna på sørsiden og mot Rv. 73 mot nord»

Det er derfor ingen tvil om Grane Bygdetun omfattes av arealet mellom Rv. 73 og Vefsna. Den feilregistrerte eiendomsgrensen for bnr. 283 mot Rv. 73 kan i samråd med Statens Vegvesen klarlegges og korrigeres slik at den blir riktig.

Eiendomsgrensen mot Vefsna er også unøyaktig registrert i digitalt kartverk. Dette kan også korrigeres slik at det blir riktig ift. områdets grense mot Vefsna.

Fellingfors foreslår at arealet langs Rv. 73, som han mener han er eier av, kan avløses mot et tilsvarende areal langs elva på hele strekningen.

RiverNorth AS ved daglig leder Mariann Sæther har i e-post av 16.01.19 avgitt flg. uttalelse til dette forslaget:

«For oss er det ikke noe problem om skråningen ned til elva ikke blir med i salget, så lenge vi får adgang til elva for oss og våre gjester. Vi ser heller ikke noe problem i om kommunen heller vil bytte areal med Fellingfors. Vi kommer i så fall med et ønske om at stien som kommunen vil anlegge gjennom vår tenkte eiendom da heller kan gå på dette arealet ved veien, slik at vi får mulighet til å bruke det arealet vi er igjen mot elva som vi ønsker uten å måtte holde av areal også til en sti.»

Vurdering:

Ettersom arealet langs elva er regulert til friluftsmål, bør det ikke være noe problem med utøvelsen av fisket i elva uansett hvem som er grunneier. Likevel ønsker Fellingfors å være grunneier av et areal langs elvestrekningen for å være sikker på at utøvelsen av fisket på hans fiskerett kan ivaretas.

Grane Bygdetun gnr. 49 bnr. 283 er fradelt fra gnr. 49 bnr. 17, og iht. tinglyst skjøte av 11.07.91 for gnr. 49 bnr. 283 pkt. 6 Særskilte avtaler gjelder flg.:

«Strand- og elvegrunnen i Vefsna med alle tilhørende elverettigheter skal fremdeles tilhøre gnr. 49 bnr. 17. Rett til adkomst over gnr. 49 bnr. 283 i anledning fiskeretten samt utøvelse av fiske fra land forbeholdes eier av gnr. 49 bnr. 17 samt dem som evt. utøver fiskeretten i h.h.t. fiskekort.»

Adkomstretten iht. utøvelse av fiskeretten er iht. skjøtet ivaretatt, og denne heftelsen vil ikke bli slettet ved et eventuelt salg til en annen eier.

Det er andre som også er innehaver av fiskerett uten å være grunneier. Dette gjelder Brodtkorb AS som har fiskerett i Vefsna, men uten at selskapet er grunneier. Selskapet eier kun fiskeretten. Dette gjelder på de fleste eiendommene fra Finsåsen og til Vefsnas utløp i Mosjøen. Til tross for at Brodtkorb AS ikke er grunneier, blir utøvelsen av fisket i Vefsna ivaretatt der Brodtkorb AS ikke er grunneier men har fiskerett. Det er derfor ikke nødvendig at Fellingfors må være grunneier av et lite areal langs elva på bygdetunet for at utøvelsen av fisket skal bli ivaretatt.

Helgeland Museum er ansvarlig for drift og vedlikehold av Grane Bygdetun. Den østlige delen av bygdetunet er etablert med veier og diverse bygninger, bålplass, fiskerampe og naust. Årlig arrangeres det aktiviteter på bygdetunet, og mht. driften av bygdetunet vil det være mest fornuftig at bygdetunets østlige del eies av Grane kommune.

Fellingfors og Sæther har vært i dialog med hverandre, og ingen av partene ønsker å være til hinder for hverandre. Begge ønsker å finne frem til gode løsninger, og derfor bør det heller ikke være noe problem at RiverNorth AS blir eier av alt arealet til Vefsna ved normal vannstand.

RiverNorth AS ønsker at stien som Grane kommune har rett til å anlegge på eiendommen de ønsker å erverve blir lagt til arealet ved Rv. 73. Her er det fra før etablert en sti som leder mot parkeringsplassen, og dette kan bli en god løsning dersom Grane kommune anlegger en sti fra parkeringsplassen og rett ut til elva langs den nye eiendomsgrensen mot RiverNorth AS sin eiendom. Da vil både de som kommer til fots fra f.eks Trofors og de som kommer med bil til bygdetunet ha mulighet til å benytte stien ut til elva og det arealet som er regulert til friluftsområde. Samtidig vil ikke dette komme i konflikt med virksomheten til RiverNorth AS.

Rådmannens innstilling:

Klagen fra Per Magne Fellingfors tas ikke til følge.

Kommunestyrets vedtak av 21.11.18 i sak nr. 061/18 opprettholdes med flg. endring:

Det er et vilkår at Grane kommune i samråd med RiverNorth AS gis en tinglyst rett til å anlegge en sti langs elvekanten eller langs Rv. 73 til parkeringsplassen. Dette for allmenhetens adgang til området og Vefsna.

I skjøtet til RiverNorth AS tinglyses adkomstrett for utøvelse av fiske i samsvar med heftelse i tinglyst skjøte for bnr. 283.

Fra: Per Magne Fellingfors <tbl.meko@online.no>
Sendt: 28. november 2018 09:55
Til: Bjørn Ivar Lamo
Kopi: Grane Post; Arne-Martin Husby
Emne: VS: Vedr. salg av tomt til RiverNorth AS på Grane Bygdetun
Vedlegg: 20181126123851545.pdf; 20181126123828016.pdf

Hei.

Har sendt denne mailen til Arne Martin og glemte å legge den som kopi til deg, sender den derfor her.

Mvh Per Magne

-----Opprinnelig melding-----

Fra: Per Magne Fellingfors [<mailto:tbl.meko@online.no>]
Sendt: 28. november 2018 09:48
Til: Arne-Martin Husby
Emne: VS: Vedr. salg av tomt til RiverNorth AS på Grane Bygdetun

Hei..

Viser til vedlagte vedtak vedrørende salg av tomt på Grane Bygdetun, og vil med dette meddele "skriftlig" det jeg har meddelt muntlig til deg og avtroppede rådmann Tone Larsen tidligere. Jeg er sterkt imot at Grane Kommune avhender det arealet som grenser mot elven i dette området. Jeg er overhodet ikke imot etableringen og selve salget, men det burde vært avholdt et areal på inntil 10 meter fra normal vannstand med oppfordring/ tilbud om å etablere avtale med River North om tilgang over arealet.

Begrunnelsen min er fiskeretten og vår tilgang til elven for utøvelse av denne som fortsatt er en heft på hele arealet som Grane Kommune i sin tid eksproprierte fra Gnr 49 Bnr 17 til formålet bygdetun. Slik det nå blir vil det være vi som har en rett fra tidligere som må gå til den nye etableringen med lua i hånden for å få en avtale. Vil også gjøre oppmerksom på at River North ikke har vært i kontakt med oss som rettighetshavere og meg som grunneier om tilgang og benyttelse av arealet til sin kommersielle drift.

Jeg vil etter hvert ettersende et mer utfyllende skriv i saken, men dette kan anses som en klage på vedtaket om salg av arealet i den modell det nå er fremlagt. Forventer at dette blir fremlagt Formannskap og Kommunestyre. Hvis det er ønskelig vil jeg gjerne komme å redegjøre for mitt syn på saken.

Mvh Per Magne Fellingfors

-----Opprinnelig melding-----

Fra: Inger L. Fløtnes [<mailto:Inger.L.Flotnes@grane.kommune.no>]
Sendt: 26. november 2018 12:53
Til: 'RiverNorth'
Kopi: 'tbl.meko@online.no'; 'post@statskog.no'; 'Are Halse'; 'Lyder Sund'

Emne: Vedr. salg av tomt til RiverNorth AS på Grane Bygdetun

Hei

Grane kommunestyre behandlet følgende sak i sitt møte 21.11.18:

Salg av tomt til RiverNorth AS på Grane Bygdetun

Se vedlegg

Med hilsen

Inger Lise Fløtnes
Konsulent, Grane kommune
tlf.: 75182282

Denne e-posten har blitt sjekket for virus av antivirusprogramvare fra Avast
<<https://www.avast.com/antivirus>>

Per Magne Fellingfors

Granevegen 26

8680 Trofors

Grane kommune

v/Arne Martin Husby

Industriveien 2

8680 Trofors

Fiskerett og elvestrekning ved Gammelsagmaro.

Viser til min e-post datert 28.11.18 og vil med dette skrivet, utdype begrunnelsen for min klage på vedtak om salg av areal på Gammelsagmaro. Ønsker også å presisere at klagen KUN gjelder den delen av arealet som ligger ned mot elven i hele arealets lengde.

Grane kommune ervervet arealet Gammelsagmaro fra Gnr 49, Bnr 17 ved ekspropriasjon tinglyst ved skjøte 11.07.91. Arealet var da en del av arealet på gården til min fars onkels dødsbo (Nils Fellingfors). Min far ervervet gården 49/17 fra dødsboet før jeg i ettertid har overtatt arealet etter hans bortgang. I skjøtet for fradelingen av Gammelsagmaro fremgår ytterbegrensninger av arealet og heftelse ved at fiskerett i elven og adkomst over det fradelte arealet forbeholdes eier av resterende del av eiendommen. Vi som rettighetshavere til fisket og flere med oss, deriblant politikere i det sittende kommunestyre, har hele tiden trodd at det var en 10 meter bred sone fra strandlinjen og innover land som fortsatt tilhørte 49/17. Det som ble meg fortalt var at dette var nødvendig for å sikre fiskeretten og utøvelsen av denne. Etter stormfelling av skog for noen år tilbake ble jeg imidlertid gjort oppmerksom, av Arne Martin Husby, at denne 10 meters sonen ikke fremgikk i noen dokumentasjon, heller ikke i skjøtet. I ettertid har jeg ikke sett det store problemet i dette så lenge Grane kommune fortsatt eier hele det fraskilte arealet og dialogen mellom kommunen og grunneier er god og konstruktiv. Når kommunen nå legger frem et vedtak om salg av arealer helt ned til normalvannstand i elven frykter jeg det kan bli problemer for utøvelsen av fisket på sikt. Dette i form av interessekonflikter med fremtidige nye eiere.

Det har i lengre tid pågått møtevirksomhet og forhandlinger for å forenkle uklare og ufornuftige grenser mellom mine eiendommer og kommunens arealer, kartlegge behov og ønsker om makebytte av arealer samt klarlegge eiendomsforhold på arealer hvor dette ansees å være uavklart og usikkert. De som har deltatt på disse møtene er Ordfører, Rådmann, Teknisk sjef, Oppmålings ansvarlig og undertegnede. Disse møtene har ledet til en god del punkter. Noen få er behandlet og rettet opp, mens flere ansees å være ubehandlet og uavklart, dette gjelder også arealer som grenser mot

kommunens areal på Gammelsagmaro. Arealet langs elven har vært nevnt på disse møtene samt en gjenstående stripe mellom Rv 73 og Gammelsagmaro som jeg fortsatt eier. Jeg har hele tiden antydnet at det sistnevnte arealet er lite nyttig og interessant for meg å sitte som eier av. Dette vil bare føre til unødvendig behandlingstid og uklarheter hver gang noe skal utføres vedrørende både grunn og skog. Praksisen frem til d.d. har vært som om dette arealet med påstående skog allerede tilhører og disponeres av Grane kommune.

I forbindelse med min klage på det vedtatte salget av arealet på Gammelsagmaro har jeg blitt kontaktet av RiverNorth AS ved Mariann Sæther pr telefon. Vi hadde en meget positiv dialog og diskuterte da våre respektive ønsker og behov og fikk langt på vei avklart dette. Mitt ønske og behov går ut på å sikre fremtidig adkomst og arealer for tilrettelegging mot fiske, også i denne delen av elven. Jeg ser da på det området som er sterkt skrånende og uegnet for bruk til etablering av bygningsmasse, teltplasser og lignende. Som jeg også har signalisert ovenfor Mariann Sæther har jeg ingen intensjoner om å hindre deres drift, men snarere mane til samarbeid med klare avtaler om adkomst til elven på avtalt og anvendelig steder for alle parter. Når det gjelder ønske om å rydde arealer og stier vil dette være til det beste for alle som benytter området og fremstå som uproblematisk uavhengig av hvem som eier arealet. Her vil nok den største utfordringen være vernet av områdene lengst ned mot elven.

Jeg håper dette har belyst mine bekymringer ved Grane kommunes salg av arealet som også inkluderer areal helt ned til vannkanten i elven. Når dette kommer samtidig med den pågående prosessen med avklaring av grenser og arealer føler jeg meg litt tilsidesatt. Ønsker igjen å presisere at jeg er meget positiv til etableringen og aktiviteten RiverNorth AS representerer og at jeg har en god dialog med daglig leder Mariann Sæther. Den aller største bekymringen min er fremtidig endring i eierskap og struktur i selskapet. Jeg har registrert kommunens forkjøpsrett ved fremtidig avhending av arealet, men dette vil ikke oppfange et eventuelt salg av hele firmaet til nye eiere med andre intensjoner. Hva dette kan føre til vedrørende samarbeid og felles benyttelse av arealer er vanskelig å forutse. Min påstand er at det mest hensiktsmessige vil være at eier av fiskerett og eier av areal langs elvebredden er sammenfallende. Det finnes allerede en del strekninger langs vassdraget hvor dette ikke er sammenfallende og dette oppleves som meget uheldig og utfordrende. Ved å unngå salg av arealet lengst ned mot elven i dette tilfellet, vil man ikke være med på å øke denne uheldige strukturen.

Mitt forslag i saken vil være å avløse det arealet jeg eier mellom Rv 73 og Gammelsagmaro mot arealet som grenser mot elven langs hele Gammelsagmaro. I den grad dette arealet ikke dekker opp for hele det sterkt skrånende (unyttbare arealet) ønsker jeg gjerne å kjøpe resterende av dette arealet. Alternativt forslag kan være at Grane kommune holder dette arealet utenfor i det forestående salget.

Mvh

Per Magne Fellingfors

RiverNorth AS
v/Mariann Sæther
Raundalsvegen 899
5706 Voss

Voss, 30.11.18

Grane kommune
Troforsvegen
8680 Trofors

VEDRØRENDE KLAGE PÅ ERVERV AV EIENDOM GRANE BYGDETUN

Viser til klage fra Per Magne Fellingfors til Grane kommune 28.11.18 vedrørende salg av areal på Grane bygdetun til undertegnede.

Vi har hatt en oppklarende samtale med Fellingfors pr. telefon. Vi vil ikke på noen måte være til besvær for de med en gammel hevd, eller for de som vil fiske. At elvebredden skal være tilgjengelig for fiskere og andre ser vi selvsagt positivt på, og vil være behjelpelige med at dette skal oppleves uproblematisk for alle, både allmennheten og rettighetshavere.

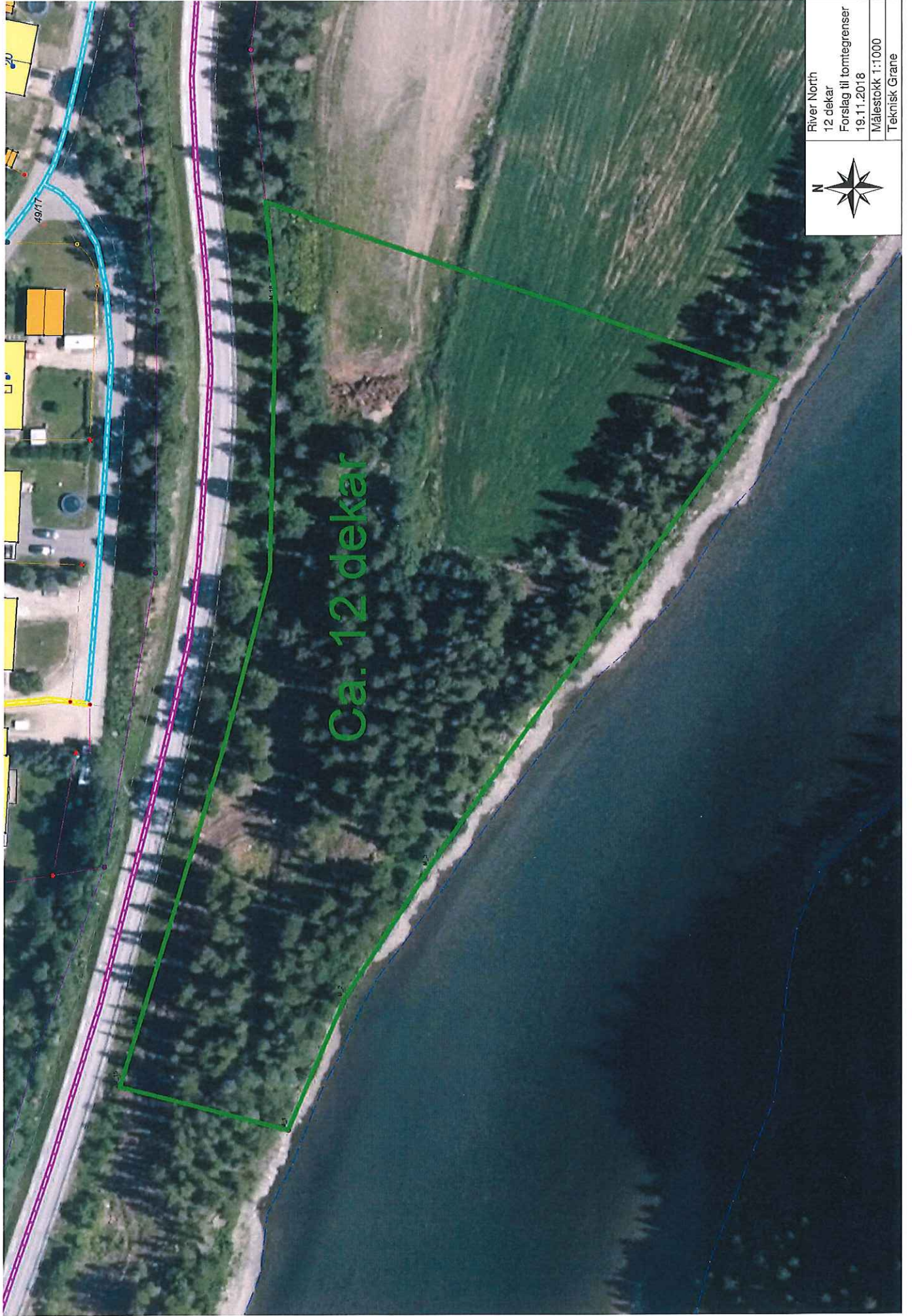
Et alternativ er å legge inn en klausul i kjøpekontrakten om fri bruk av et areal på 5-10 meter fra normal vannstand for rettighetshavere og allmennheten. Dette vil med andre ord si den bratte skråningen ned til elvebredden. For oss er dette den enkle løsningen, fordi vi har tenkt at skråningen ned til elva behøver vedlikehold for å bli brukt bedre: rydding av busker og kratt og skog, samt vedlikehold av de småstiene som allerede eksisterer. Dette vil gjøre det enklere for alle å komme til, og bruke elvebredden.

Det andre alternativet er å holde dette området vekk fra planlagt erverv, men da kommer vi kanskje ikke til å legge for mye arbeid i vedlikehold av området. Det blir tungrodd å alltid måtte sjekke med kommunen om hva som kan gjøres og ikke gjøres i skråningen.

Uansett hvilket alternativ kommunestyret velger så håper vi at sammen med kravet om sti som skal gå gjennom vår eiendom er offentlighetens tilgang til Bygdetunet og elva således tilfredsstillende ivaretatt.

Mvh

Mariann Sæther
Daglig leder

River North
12 dekar
Forslag til tomtegrænser
19.11.2018
Målestokk 1:1000
Teknisk Grane

Saksnummer	Utvalg	Møtedato
010/19	Kommunestyret	27.02.2019

Jfr. Delegeringsreglement for Grane kommune, vedtatt i kommunestyret 14.12.16.

Hørings svar til ressursgruppas foreløpige rapport, «Helgelandssykehuset 2025»

Sammendrag:

En ekstern ressursgruppe vedtatt av styret for Helgelandssykehuset, har utarbeidet en foreløpig rapport med en begrunnet anbefaling for struktur og lokalisering av framtidens Helgelandssykehus. Rapporten ble lagt fram på en høringskonferanse 3. desember 2018. Helgelandssykehuset HF har invitert til å gi høringsinnspill knyttet til ressursgruppas foreløpige rapport, med høringsfrist 1. mars 2019.

Framtidens spesialisthelsetjenestetilbud på Helgeland er viktig for befolkningen på Helgeland. Tryggheten om å nå hjelp når det virkelig haster er en forutsetning for opplevelsen av likeverdige helsetjenester for befolkningen. Helgeland, med sin desentraliserte struktur og spredte befolkning, lokalisert på øyer, kyst og innland, er avhengig av en forutsigbar og trygg spesialisthelsetjeneste, der befolkningen kan stole på at det er mulig å få medisinsk hjelp når man virkelig trenger det, uavhengig av vær, vind og fjøreforhold. Det er derfor avgjørende at kommunenes stemme blir hørt i denne høringsrunden, siden kommunene representerer den samlede befolkningen på Helgeland. Det vil derfor i denne høringen være naturlig å se egen kommunes ønsker og behov i sammenheng med det samlede helsetjenestetilbudet i hele regionen. Et best mulig helsetilbud for hele Helgelands befolkning vil være avgjørende for Helgeland som bo- og arbeidsregion, og for vår samlede videre utvikling i de neste tiårene.

Med erkjennelsen av at denne saken er av regional betydning, har kommunene Alstahaug, Brønnøy, Dønna, Grane, Hattfjelldal, Herøy, Leirfjord, Sømna, Træna, Vefsn, Vega og utarbeidet en samlet høringsuttalelse til den foreløpige rapporten. Denne høringsuttalelsen kan potensielt representere synet til 12 av 17 kommuner. Dette utgjør hele 71 % av kommunene på Helgeland. Det er derfor administrasjonens klare anbefaling at kommunestyret tilslutter seg denne høringsuttalelsen, for å få mest mulig tyngde bak høringsuttalelsen fra vår kommune.

Vurdering:

Ordførerne i de 12 kommunene tok et initiativ til å forsøke å utarbeide et felles hørings svar i et møte i Brønnøysund 3. januar 2019. Det var stor enighet politisk i at en felles stemme fra de 12 kommunene ville ha en større påvirkningsmulighet i prosessen enn om den enkelte kommune skulle utarbeide selvstendige og divergerende høringsinnspill. Det ble satt ned en administrativ arbeidsgruppe fra kommunene Alstahaug, Brønnøy og Vefsn. Det ble også besluttet å benytte ekstern fagkompetanse inn i arbeidet. Kommunene Alstahaug og Vefsn har tidligere hatt god erfaring med konsulentfirmaene PwC og Oslo Economics i arbeid med sykehusprosessen, og det ble besluttet å videreføre eksisterende avtaler med disse firmaene inn i arbeidet for alle kommunene. De aktuelle regionrådene bidrar med finansiering av arbeidet.

Proessen med utarbeiding av høringssvaret fra kommunene har vært arbeids- og tidskrevende for de involverte partene. Tiden har vært kort for å få på plass et såpass omfattende arbeid.

Arbeidsgruppa rapporterer imidlertid om et svært godt samarbeidsklima, og en godt fungerende arbeidsgruppering.

Administrasjonen stiller seg bak arbeidet som er gjort fra arbeidsgruppa, og mener det som fremlegges er et godt utarbeidet produkt, som svarer godt opp rapporten som er på høring.

Om høringssvaret.

I Oppdragsdokument 2013 fikk Helgelandssykehuset HF følgende oppdrag: *Helgelandssykehuset HF skal videreutvikle et godt lokalsykehustilbud og en desentralisert spesialisthelsetjeneste på Helgeland, i samarbeid med kommunene, samt styrke forskning, fagutvikling og utdanning.*

Siden 2013 har det altså pågått ulike prosesser for å utrede en framtidig spesialisthelsetjenestestruktur på Helgeland. Mandat og arbeidsform har blitt endret i perioden. Våren 2018 ble det nedsatt et eksternt ekspertutvalg «ressursgruppa», som skulle komme med en anbefaling til administrerende direktør om struktur og lokalisering av framtidig spesialisthelsetjeneste på Helgeland. Mandatet til ressursgruppa er å komme med en anbefaling om struktur basert på tre mulige alternativer:

0-alternativet:

Dagens løsning. Prosjektet skal se på konsekvensene av å videreføre dagens sykehusstruktur.

Alternativ 2a:

Stort akuttsykehus med inntil tre distriktsmedisinske sentre (DMS). Akuttsykehuset skal ha døgnkontinuerlig beredskap innen indremedisin, kirurgi og anestesi.

Alternativ 2b-1:

Stort akuttsykehus med alle funksjoner pluss ett eller to akuttsykehus for indremedisin. Inntil to DMS.

Konklusjonen i den foreløpige rapporten utarbeidet av ressursgruppa nedsatt av Helgelandssykehuset antas å være kjent. Rapporten anbefaler at framtidens spesialisthelsetjenestetilbud på Helgeland skal bestå av ett stort akuttsykehus lokalisert til Mo i Rana, med tre distriktsmedisinske sentre (DMS) lokalisert i Sandnessjøen, Mosjøen og Brønnøysund. Høringssvaret støtter ressursgruppas innstilling om ett akuttsykehus på Helgeland, i tråd med tidligere vedtatte kommunestyrevedtak i alle de aktuelle kommunene.

Imidlertid er høringssvaret svært kritisk til ressursgruppas anbefaling om at framtidens akuttsykehus på Helgeland bør plasseres ytterst i regionen, lengst nord, i Mo i Rana.

Høringssvaret fra kommunene bygger opp en svært god og tydelig argumentasjon på hvorfor framtidens Helgelandssykehus må plasseres sør for Korgfjellet, mer nøyaktig på strekningen Mosjøen – Sandnessjøen. Dette er den eneste løsningen som gir et varig kvalitativt godt tilbud og den pasientsikkerheten som den samlede befolkningen på Helgeland både har behov for og krav på. Imidlertid mener kommunene at man per i dag ikke har kunnskapen man trenger for å angi helt nøyaktig lokalisering for det framtidige sykehuset. Det konkrete tomtevalget kan først tas etter at det er gjennomført lokale og regionale konsekvensutredninger, blant annet som følge av plan- og bygningsloven. Det bør utredes ulike tomtealternativer sør for Korgfjellet, for å identifisere den samlet sett mest fordelaktige konkrete lokaliseringen av sykehuset.

Kommunene har tatt utgangspunkt i de viktigste kriteriene i vurderingen av lokalisering av akuttsykehuset. Høringssvaret har følgende disposisjon:

- Pasientgrunnlag
- Rekruttering
- Reisetid til planlagt behandling
- Reisetid i akutte tilfeller

- Økonomiske konsekvenser
- Mangelfull utredning av interimsperioden
- Samhandling mellom foretak og kommuner
- Videre prosess for Helgelandssykehuset 2025

I høringssvaret er hovedvekt lagt på hva som er til beste for *pasientene* på Helgeland. Høringssvaret tar til orde for en sykehusstruktur som gir best mulig tilbud til flest mulig innbyggere. Dette er i tråd med helseministerens vektlegging av pasientens helsetjeneste. Ressursgruppas foreløpige innstilling derimot, anbefaler en løsning som gir optimale helsetjenester til befolkningen nord for Korgfjellet, på bekostning av flertallet på Helgeland generelt, og befolkningen på Sør-Helgeland spesielt. Dette synes svært urimelig, og kommuniseres tydelig i høringssvaret.

Høringssvaret er kritiske til ressursgruppas analyser og vurderinger som ligger til grunn for anbefalt lokalisering. Flere av analysene som er gjort fremstår som mangelfulle. Viktige og store områder er utelatt og i sin helhet ikke berørt i den foreløpige rapporten.

Styrevedtakene i Helgelandssykehuset HF 14/12 2018 og i Helse Nord RHF 19/12 2018 legger til grunn at det skal gjennomføres ytterligere analyser før det kan tas en beslutning. Vedtakene peker på behov om mer informasjon om følgende forhold:

- Psykisk helsevern og TSB.
- Fødetilbudet.
- Konsepter for desentralisert tilbud i DMS tilpasset forholdene på Helgeland, herunder tilbud til kronikere og skrøpelige eldre.
- Samhandling med kommunenes helsetjenester, herunder felles rekrutteringsutfordringer
- Helhetlig helsetilbud i helseregionen.
- Konsepter for å ivareta øybefolkningens tilgjengelighet til tjenester
- Vurderinger rundt utvikling av prehospital medisin, herunder muligheter for å flytte diagnostikk ut.
- Vurderinger av teknologisk utvikling, både knyttet til transport med fly og helikopter, velferdsteknologi og fjerndiagnostikk.
- Alternativskillende økonomiske forhold.

Høringsuttalelsen stiller seg bak styrenes vurdering av at disse områdene må inngå i vurderingsgrunnlaget, men påpeker at også disse nye utredningene blir gjenstand for en høringsrunde. Dersom en slik høringsrunde ikke gjennomføres, vil det være mangelfull saksgang og tilnærmet en uforsvarlig prosess, som ikke sikrer en nødvendig forankring og kvalitetssikring av beslutningsgrunnlaget som fremlegges for helseforetakets styre.

Høringsuttalelsen har derfor ikke gått inn i diskusjonen vedrørende innholdet i disse utelatte områdene, men forventer en mulighet til å bli hørt før vurderingene innen disse områdene inngår som del av beslutningsgrunnlaget i den videre sykehusprosessen.

Konklusjon:

Høringssvaret som kommunestyret er invitert til å tilslutte seg i dette saksframlegget svarer etter administrasjonens vurdering svært godt opp den foreløpige rapporten fra ressursgruppa som Helgelandssykehuset har sendt ut på høring. Høringssvaret tilbakeviser faktiske feil i rapporten, kommer med nye opplysninger, og behandler ulike spørsmål knyttet til DMS.

Hovedkonklusjonen i høringssvaret er at Helgelandssykehuset på dette tidspunktet i prosessen bør vedta *struktur; ett stort akutt sykehus på Helgeland, samt vedta område; sør for Korgfjellet.*

Etter administrasjonens vurdering er det avgjørende at de 12 samarbeidende kommunene kan samles om det forelagte høringssvaret uten divergens i vedtakene kommunene imellom. Å stå samlet bak denne høringsuttalelsen vil etter administrasjonens vurdering gi det klart mest slagkraftige

signalet til Helgelandssykehusets styre. Ved å forenes og stå sammen bak denne høringsuttalelsen vil det fremstå som tydelig at et klart flertall av Helgelandskommunene ikke aksepterer et sykehusstilbud lokalisert til en ytterkant av vår felles region, med et helsetilbud optimalisert for et mindretall av regionens befolkning.

Rådmannens innstilling:

Grane kommunestyre stiller seg bak det forelagte høringssvaret til ressursgruppas foreløpige rapport om framtidens Helgelandssykehus, «Helgelandssykehuset 2025»

Høringsuttalelse til ressursgruppas foreløpige rapport: “Helgelandssykehuset 2025”

Fra kommunene Alstahaug, Brønnøy,
Dønna, Grane, Hattfjelldal, Herøy, Leirfjord,
Sømna, Træna, Vefsn, Vega og Vevelstad.

1. Sammendrag

Helgelandssykehuset HF har invitert til å gi høringsinnspill knyttet til ekstern ressursgruppes foreløpige rapport av 3. desember 2018 vedrørende Helgelandssykehuset 2025. Kommunene Alstahaug, Brønnøy, Dønna, Grane, Hattfjelldal, Herøy, Leirfjord, Sømna, Træna, Vefsn, Vega og Vevelstad takker for denne muligheten, og avgir herved en samlet høringsuttalelse til rapporten. Denne høringsuttalelsen representerer således synet til 12 av 17 kommuner (71 prosent, Bindal ikke medregnet) på Helgeland.

Kommunene støtter ressursgruppes innstilling om ett akuttsykehus på Helgeland, men vil påpeke at sykehuset må plasseres sentralt på Helgeland.

Plassering på strekningen Mosjøen – Sandnessjøen er den eneste løsningen som gir et varig kvalitativt godt tilbud og den pasientsikkerheten som befolkningen på Helgeland både har behov for og krav på. Det er bare løsningen med ett akuttsykehus som kan gi tilstrekkelig pasientvolum til å opprettholde robuste fagmiljøer og en bærekraftig økonomi over tid.

I våre vurderinger har vi lagt hovedvekt på hva som er til beste for pasientene. Vi tar til orde for en sykehusstruktur som gir best mulig tilbud til flest mulig innbyggere på Helgeland. Dette er i tråd med helseministerens vektlegging av pasientens helsetjeneste. Ressursgruppes foreløpige innstilling derimot, anbefaler en løsning som gir optimale helsetjenester til befolkningen nord for Korgfjellet, på bekostning av flertallet på Helgeland generelt, og befolkningen på Sør-Helgeland spesielt.

Vi er sterkt kritiske til ressursgruppes analyser og vurderinger som ligger til grunn for anbefalt lokalisering. Som styret i Helgelandssykehuset og Helse Nord har påpekt er viktige forhold ikke vurdert av ressursgruppa. Flere av analysene som er gjort fremstår som mangelfulle. Det er påfallende at viktige forhold i Mo i Ranas disfavour ikke tillegges vekt, mens uvesentlige og dels uriktige forhold som tilsynelatende går i Mo i Ranas favør framheves.

Helgelandssykehuset må ha hele befolkningen på Helgeland som pasientgrunnlag for å oppnå et volum som sikrer kvalitet i behandlingen og at spesialiserte funksjoner beholdes. Plassering av akuttsykehuset i Mo i Rana vil bety en uholdbar reisetid for mange og medføre en betydelig pasientlekkasje ut av regionen. Ressursgruppa har ikke analysert eller lagt vekt på kvalitative og økonomiske effekter av denne pasientlekkasjen for Helgelandssykehuset og Helse Nord. Effekter som over tid vil slå tilbake på behandlingstilbudet for alle helgelendinger.

I akutte situasjoner, hvor det haster som mest, har ressursgruppa vektlagt at befolkningen nær Mo i Rana vil nå sykehuset på under en time. Ressursgruppa har sett bort fra at 10 prosent av befolkningen i regionen vil få 3,5 til 4 timers reisetid til akuttsykehus ved en plassering i Mo i Rana. Regulariteten ved bruk av helikopter til Mo i Rana er i dag helt nede i 30 prosent i perioder, og det er stor usikkerhet om regulariteten kan styrkes i framtiden. Dette innebærer en helt uakseptabel reisetid og risiko for store deler av befolkningen. Velger man lokalisering på

strekningen Mosjøen - Sandnessjøen oppnås den klart laveste gjennomsnittlige reisetid.

Kommunene er enig med ressursgruppa når den slår fast at alle de tre bykommunene kan fungere godt når det gjelder rekruttering til sykehusene. Det eneste argumentet som ressursgruppa framfører for Mo i Rana, og som kan tillegges vekt, er størrelse på dagens fagmiljøer. Det er imidlertid ikke riktig at Mo i Rana har det største fagmiljøet. På de viktigste områdene som overleger og spesialsykepleiere er det små forskjeller sammenlignet med Sandnessjøen. Ser man Sandnessjøen og Mosjøen under ett er miljøene klart større enn Mo i Rana. Å se disse miljøene i sammenheng er en rimelig forutsetning etter at Tøventunnelen ble åpnet i 2014. Nå kan strekningen Mosjøen - Leirfjord - Sandnessjøen tilbakelegges på ca. 50 minutter, og området vil utvikle seg i retning av et felles bo- og arbeidsmarked. Vi mener at fagmiljøet sør for Korgfjellet er minst like robust som miljøet i Mo i Rana og vil være bedre rustet til å rekruttere leger og spesialsykepleiere til et sykehus lokalisert på strekningen mellom Mosjøen og Sandnessjøen.

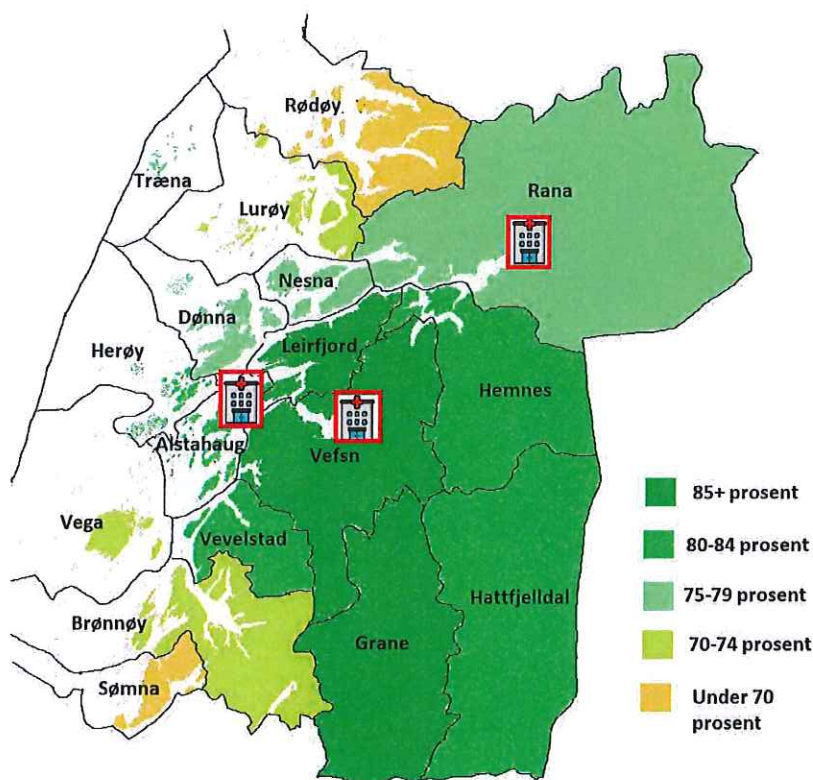
Akuttsykehuset skal være en del av et helhetlig helsetilbud som også omfatter DMS-er og fastlegene. Sykehuset må bemanne DMS-ene med spesialister. Skal slik ambulerende funksjon må reisetiden være kortest mulig. Dette oppnås ved å legge sykehuset sentralt på Helgeland. Plassering av sykehuset på strekningen Mosjøen - Sandnessjøen vil også redusere antall DMS-er fra tre til to, med betydelige effekter for ressursbehov og økonomi. Ny utdanningsmodell for leger og behov for bedre samordning mellom sykehusene og fastlegene løses også langt bedre når avstand mellom kommunene og sykehus reduseres. Disse viktige temaene er i svært liten grad vurdert av ressursgruppa. Plassering av sykehuset sentralt på Helgeland vil styrke det helhetlige tilbudet for pasientene og rekrutteringen av fastleger til et større antall av kommunene, og redusere årlige kostnader til DMS-ene.

Kommunene kan ikke se at noen av de argumentene som ressursgruppa fremfører for å plassere sykehuset i Mo i Rana kan tillegges vesentlig vekt. Styret i Helgelandssykehuset har bedt ressursgruppa utarbeide ytterligere informasjon om vesentlige forhold som mangler i rapporten. Kommunene ser positivt på dette. Vi er likevel sterkt bekymret når vi ser på kvaliteten i ressursgruppas arbeid så langt. De nye analysene, som ikke er planlagt sendt på høring, kan forlede styret til å fatte beslutning på sviktende grunnlag, slik den foreløpige rapporten dessverre allerede legger opp til.

Kommunene Alstahaug, Brønnøy, Dønna, Grane, Hattfjelldal, Herøy, Leirfjord, Sømna, Træna, Vefsn, Vega og Vevelstad mener at hensynet til pasientsikkerhet, lik rett til helsetjenester, rekruttering til nøkkelstillinger i det nye sykehuset og et helhetlig godt helsetilbud for befolkningen, utvilsomt taler for å plassere det nye akuttsykehuset sentralt på Helgeland, nærmere bestemt på strekningen Mosjøen - Sandnessjøen.

2. Pasientgrunlaget svekkes

Figur 1: Kommunevis oversikt over andel behandlinger som blir foretatt ved Helgelandssykehuset

Helgelandssykehuset har ansvaret for behandlingen av alle innbyggere i kommunene på Helgeland. Bindal dekker imidlertid 95 prosent av sin spesialisthelsetjeneste i Trøndelag. Bindal er derfor tatt ut av de videre beregninger.

I Helgelandssykehusets reelle nedslagsfelt er det 77 100 innbyggere. Dette er omtrent samme omfang som Finnmarkssykehuset, et helseforetak som har blitt brukt som sammenligningsgrunnlag i prosessen blant tilhengere av en struktur med to akuttsykehus på

Helgeland. Dette er likevel ingen relevant sammenligning. Finnmark har et areal som er 2,5 ganger så stort som Helgeland, noe som gjør det mer naturlig med to akuttsykehus. På Helgeland er det ingen tvil om at en struktur med ett stort akuttsykehus vil gi best pasientsikkerhet og det kvalitativt beste helsetilbudet til innbyggerne.

Pasienter fra kommunene på Helgeland utgjorde 98,6 prosent av de totalt 98 800 oppholdene og konsultasjonene på Helgelandssykehuset i 2017. Helgelandssykehuset behandler derfor i all hovedsak pasienter fra eget distrikt og har få gjestepasienter fra andre helseforetak. Helgeland har imidlertid stor pasientlekkasje ved at pasienter velger andre helseforetak. Totalt står Helgelandssykehuset for kun 76 prosent av de planlagte behandlingene av innbyggerne i sitt opptaksområde. De øvrige 24 prosentene blir behandlet ved andre helseforetak eller ved private institusjoner, i hovedsak ved Helse Midt-Norge og andre sykehus i Helse-Nord.

10 prosent av pasientgrunnet kan forsvinne til andre helseregioner

Ressursgruppas tall for gjestepasientstrømmer fra kommunene på Helgeland viser at kommuner som ligger nært et sykehus har mindre pasientlekkasje ved planlagte behandlinger enn kommuner hvor pasientene har lang avstand til sykehuset. Det er nær sammenheng mellom hvor stor andel av de planlagte behandlingene av kommunens innbyggere som blir foretatt av Helgelandssykehuset, og hvor stor reiseavstand¹ det er fra kommunen til nærmeste sykehus. Den store endringen skjer når reisetiden passerer 120 minutter. I kommuner med reisetid under 120 minutter til nærmeste sykehus utføres 80 prosent eller mer av behandlingene på Helgelandssykehuset. Dette faller til rundt 70 prosent når reisetiden passerer 120 minutter, og synker videre i takt med at reisetiden øker. Vi kan derfor konkludere med at økt reisetid til Helgelandssykehuset gir økt pasientflukt til andre helseforetak.

Dersom Helgelandssykehuset samler sin virksomhet til Mo i Rana vil dette skape økt avstand til nærmeste sykehus for alle kommunene på Helgeland med unntak av Træna, Rødøy, Lurøy, Nesna, Hemnes og Rana. Fire kommuner (Vevelstad, Herøy, Dønna og Grane) som i dag ligger innenfor to timer reisetid til nærmeste sykehus vil havne utenfor denne grensen hvis alle sykehusfunksjoner flyttes til Mo i Rana. Helgelandssykehuset utfører ca. 6 000 planlagte behandlinger i året for innbyggere i disse kommunene. Samtidig øker reiseavstanden for innbyggerne i Brønnøy, Sømna og Vega til 3,5 – 4 timer. Vi frykter disse innbyggerne vil trekkes mot andre helseforetak når avstanden til nærmeste sykehus øker betraktelig. Totalt ble det foretatt 17 800 behandlinger ved Helgelandssykehuset av pasienter som bor i en kommune med mer enn 2 timers reiseavstand til Mo i Rana i 2017. Dette utgjør om lag 20 prosent av det samlede behandlingens volumet ved helseforetaket.

	Dagens bruk	Estimert bruk ved lokalisering av akuttisykehus i Mo i Rana	Estimert bruk ved lokalisering av akuttisykehus på strekningen Mosjøen/Sandnessjøen
Prosent	76,41	68,00	76,62
Pasientkontakter	80 932	72 021	81 145

Tabell 1: Dagens bruk av Helgelandssykehuset for planlagt behandling, samt estimert bruk ved etablering av ett sykehus i henholdsvis Mo i Rana og Mosjøen/Sandnessjøen

Data for pasientstrømmer viser dermed at reiseavstand har påvirkning på bruken av sykehusene i helseforetaket for planlagte behandlinger. Ved å flytte sykehuset til den ene ytterkanten av helseforetakets nedslagsfelt er det stor risiko for at dette vil forsterke pasientlekkasjen til andre helseforetak. Våre estimater viser at Helgelandssykehuset kan miste nær 9 000 planlagte behandlinger i året hvis akuttisykehuset lokaliseres i Mo i Rana. Dette utgjør 11 prosent av det totale antallet behandlinger ved Helgelandssykehuset HF. Det bør

¹ "Pasienttransport på Helgeland - akutte transporter og planlagte reiser", tabell 17

kartlegges hva dette tilsvarer i tapte inntekter, men vi estimerer at det årlig vil utgjøre flere 10-talls millioner kroner. Velger de aktuelle kommunene å søke om endret tilhørighet til et annet helseforetak vil det også få konsekvenser for akutte behandlinger med tilhørende konsekvenser for Helgelandssykehuset. Et sykehus sør for Korgfjellet kan forhindre en slik pasientlekkasje.

Kvaliteten i behandlingen svekkes

Økt lekkasje av pasienter til andre helseforetak får konsekvenser for Helgelandssykehusets evne til å opprettholde kvaliteten i de funksjonene det nye sykehuset opprettes for å ivareta. I Nasjonal helse- og sykehusplan trekker regjeringen frem at det er en sammenheng mellom pasientvolum og kvalitet på behandlingen. Et av argumentene for å samle sykehusene på Helgeland i ett akutt sykehus er at det nye sykehuset skal få tilstrekkelig pasientvolum til å ivareta mer avansert behandling enn dagens tre sykehus kan gjøre. En forutsetning for dette er at pasientvolumet ved Helgelandssykehuset ikke faller vesentlig fra dagens nivå. Vårt estimat for fremtidige pasientstrømmer indikerer at det er vesentlig større risiko for at pasienter velger andre sykehus ved å plassere det nye sykehuset i Mo i Rana, sammenlignet med et sykehus lokalisert på strekningen mellom Mosjøen og Sandnessjøen.

For å opprettholde et forsvarlig pasientvolum og dermed ivareta mer avansert behandling må Helgelandssykehuset redusere pasientlekkasjen til andre helseforetak. Dersom helseforetaket ikke er i stand til dette, kan et synkende pasientvolum skape en negativ spiral, der pasientlekkasje bidrar til å svekke kvaliteten på behandlingen, som igjen kan skape økt pasientlekkasje. I ytterste konsekvens kan resultatet bli at Helgelandssykehuset ikke får tilstrekkelig pasientvolum til at det er forsvarlig å beholde mange spesialiserte funksjoner som det er ment at helseforetaket skal ivareta etter samlingen i ett sykehus.

Tap av sykehusfunksjoner vil også redusere muligheten for å opprettholde videreutdanning/spesialisering av leger, da dette avhenger av tilstrekkelig volum og bredde i fag og aktiviteter. Legenes spesialisering gjennomføres som en del av sykehusets daglige drift. I motsetning til ordinære utdanningsinstitusjoner er det ingen eksterne som kommer til sykehuset og tar utdanning uten samtidig å jobbe ved sykehuset. I praksis gjelder sykehusets egne ansatte leger som kombinerer spesialisering med jobb på sykehuset. Tap av sykehusfunksjoner og mulighet til å drive spesialistutdanning vil dermed føre til færre leger ved sykehusene. Dette vil være spesielt uheldig all den tid foretaket framhever at de er helt avhengig av utdanningsstillingene for å ha nok spesialister. Videreutdanning for sykepleiere er høgskolestudie, og ikke på samme måte del av det daglige arbeidet. Disse studiene forutsetter imidlertid praksisutdanning ved sykehusene. Tap av sykehusfunksjoner kan dermed få konsekvenser også for rekrutteringen av sykepleiere.

Rapporten fra ekspertgruppen omtaler i begrenset grad risikoen ved pasientlekkasje. Dette svært viktige temaet må analyseres og antatte virkninger konkretiseres for hvert av de alternative plasseringene, både hva gjelder faglige og økonomiske konsekvenser.

Våre foreløpige estimater indikerer en reduksjon i antall behandlinger på mer enn 10 prosent ved å legge sykehuset til Mo i Rana.

Alstahaug, Brønnøy, Dønna, Grane, Hattfjelldal, Herøy, Leirfjord, Sømna, Træna, Vefsn, Vega og Vevelstad kommuner mener derfor at en lokalisering av akuttsykehuset i Mo i Rana vil gi økt pasientlekkasje, noe som er svært uheldig for Helgelandssykehuset og tilbudet til innbyggerne på Helgeland.

3. Sandnessjøen/Mosjøen vil rekruttere bedre

“Alle tre byer kan fungere godt”

Mulighet for å rekruttere personell er tillagt stor vekt i rapporten når det gjelder vurdering av hvor nytt akuttsykehus skal lokaliseres. Det er først og fremst muligheten for å jobbe i et stort og robust fagmiljø kombinert med det å ha korte daglige arbeidsreiser som trekkes frem som argument for å legge akuttsykehuset til en by. Av rapporten fremgår at det er “ressursgruppas vurdering at lokalisering i alle de tre bykommunene kan fungere godt når det gjelder rekruttering til et nytt stort akuttsykehus”. Dette må tolkes som at alle de tre byene tilfredsstillter kravene til rekruttering.

Ressursgruppa har likevel lagt stor og til dels avgjørende vekt på hvilken av de tre byene de mener fremstår som mest attraktiv for rekruttering av helsepersonell. Samlet sett vurderes det i rapporten at Mo i Rana har de beste forutsetningene for rekruttering, i hovedsak fordi det er den største byen. De konkrete elementene som ressursgruppa har vektlagt for å differensiere er spissfindigheter. Det er videre slått fast i rapporten at lengden på daglig arbeidsreise ikke er et kriterium som skiller mellom de tre byene. Da er det påfallende at korte arbeidsreiser likevel trekkes frem som et argument for Mo i Rana. Samlet blir dette argumenter og synsing som i det store bildet umulig kan være avgjørende for lokalisering av nytt akuttsykehus på Helgeland. Dette gjelder spesielt så lenge ressursgruppa, i likhet med oss, mener at alle tre byene er store nok til å fungere godt når det gjelder rekruttering.

Vefsn, Leirfjord og Alstahaug utvikles til felles bo- og arbeidsmarked

Ressursgruppa har vurdert de tre byene som separate alternativer og mener at det ikke kan utvikles et felles bo- og arbeidsmarked, basert på historiske data for pendling.

Statistikk for bo- og arbeidsregioner knyttes til kommuner og kommunegrensene. De aller fleste kommuner har spredt bosetting og kommunegrensene er lite relevante når den enkelte skal beregne reisetid. Da handler det om faktisk bosted. Det samme gjelder faktisk tomt for plassering av et sykehus. Dersom sykehuset for eksempel plasseres på fastlandssiden av

Helgelandsbrua vil det ligge ca 5 minutter med bil fra sentrum av Sandnessjøen, men i Leirfjord kommune.

Kommunene Vefsn, Leirfjord og Alstahaug har allerede en betydelig arbeidspendling. Av samlet antall sysselsatte i kommunene Alstahaug, Leirfjord og Vefsn, som er ca 10 000, pendler 650 (2017) til jobb i en av de andre to kommunene, tilsvarende 6,5 prosent. Pendlingen er størst mellom Alstahaug og Leirfjord, og hele 46 prosent av de sysselsatte i Leirfjord pendler til de to andre kommunene.

Gjennom åpningen av Tøventunnelen november 2014 er det lagt til rette for at de tre kommunene skal utvikles videre til et felles bo- og arbeidsmarked. Med Tøventunnelen er reiseavstanden mellom Mosjøen og Sandnessjøen redusert til ca 50 minutter med bil. Dersom sykehuset ikke plasseres i selve bykjernen kan reisetiden reduseres ytterligere ned mot 30 minutter.

Antall pendlere mellom de tre kommunene har vært relativt uendret i perioden 2014 til 2017. Dette er ikke overraskende ettersom både jobbskifter og tilflytting vil være begrenset over en så kort tidsperiode. Det viktige her er at Tøventunnelen har lagt til rette for en akseptabel reiseavstand og at kommunene Alstahaug, Leirfjord og Vefsn vil utvikles i retning av et forsterket felles bo- og arbeidsmarked. En sykehuslokalisering vil kunne fremskynde en slik ønsket regional utvikling. Når fagmiljøet skal beskrives, må derfor miljøene i Mosjøen og Sandnessjøen ses i sammenheng.

Gjennomgangen av hva som påvirker rekruttering i ressursgruppas rapport fremstår noe forenklet og mangelfull. Vi mener flere forhold ikke er gjennomgått i rapporten. Dette gjelder;

- Dagens rekrutteringssituasjon ved ulike lokasjoner i Helgelandssykehuset
- Utdanningsinstitusjonenes lokalisering
- Samarbeid med kommunene om rekruttering
- Ambulering som moment i rekruttering

Sandnessjøen/Mosjøen har rekruttert de største miljøene av spesialister

De vanskeligste gruppene å rekruttere er ifølge Helgelandssykehuset legespesialister og spesialsykepleiere. Oversikt over bemanning ved de tre sykehusene viser at antall overleger ansatt ved henholdsvis Sandnessjøen og Mo i Rana er omtrent likt, mens Mosjøen har lavere antall overleger. Samlet sett er det flere overleger ved Mosjøen og Sandnessjøen enn i Mo i Rana. Alle sykehusene angir å ha god tilgang på spesialister på de fleste fagområdene, men har utfordring med å dekke spesialiteter der det er få leger. Det varierer mellom sykehusene hvilke spesialister det er vanskelig å få tak i. Dette underbygger at et robust fagmiljø vil virke rekrutterende uavhengig hvor det er plassert geografisk. Når det gjelder spesialsykepleiere er det samlet flere ansatte ved de to sykehusene i sør enn ved sykehuset i Mo i Rana. Heller ikke her er det noe som peker på at Mosjøen og Sandnessjøen rekrutterer dårligere enn Mo i Rana.

Det finnes flere eksempler på at det kan etableres og utvikles store kompetansearbeidsplasser utenfor de store byene. I vår region er Brønnøysundregistrene et godt eksempel hvor de fleste av de 560 medarbeiderne arbeider i Brønnøysund, mange av disse med høy utdanning.

Alle tre sykehusene har en høy andel leger over 50 år, altså er rekrutteringsbehovet fremover stort og et relevant tema i debatten rundt ny sykehusstruktur. Vi er imidlertid sterkt kritiske til de vurderingene ressursgruppa har gjort rundt dette. Det er på ingen måte dokumentert at sykehusene sør for Korgfjellet har større utfordringer med rekruttering enn Mo i Rana. Tvert imot rekrutterer de to sykehusene i sør bedre når det gjelder flere spesialiteter. Dette er ikke nevnt eller hensyntatt i ressursgruppas utredning.

Utfordringer med å rekruttere og beholde ansatte kan ofte gi seg utslag i økt vikarbruk. Vikariater og midlertidig ledige stillinger dekkes enten av midlertidige ansettelses eller av innleide vikarer fra bemanningsbyrå. Av regnskapsoversikt fra Helgelandssykehuset for årene 2016-2018 fremkommer det at sykehuset i Mo i Rana har større vikarutgifter til leger og sykepleiere enn Sandnessjøen og Mosjøen, både målt i kostnader til innleie fra bemanningsbyrå og målt i utgifter til ansatte vikarer. Dette gjelder også når vi ser på vikarutgiftenes andel av det totale lønnsbudsjettet. Også her viser korrekt informasjon om sykehusene at sykehuset i Mo i Rana er minst like stabilt og bærekraftig. Når det i tillegg fremkommer at gjennomsnittlig sykefravær er lavere både i Mosjøen og Sandnessjøen enn i Mo i Rana, fremstår argumentet om at Mo i Rana er best rustet til å rekruttere og beholde fagfolk uforståelig og lite relevant.

Utdanningsinstitusjonene følger sykehusets lokalisering - ikke motsatt

Nord universitet har behov for høyere kvalitet i forskning og utdanning for å bygge et mer attraktivt universitet for studenter og ansatte. Et av virkemidlene vil være faglig konsentrasjon og mer robuste fagmiljøer. De helsefaglige miljøene som Nord universitet har i Mo i Rana og Sandnessjøen i dag er begge små med få faglige stillinger. Det er ikke sannsynlig at universitetet vil bygge opp et eget helsefaglig forsknings- og utdanningsmiljø på Helgeland, selv om det fortsatt vil kunne bli tilbudt utdanning. Et undervisningstilbud vil sannsynligvis lokaliseres til samme sted som det nye sykehuset. Det verken eksisterer eller kan forventes å bli etablert et fagmiljø på Helgeland i regi av universitetet med en tyngde som medfører at sykehuset bør følge universitetets lokalisering. Det blir derfor irrelevant å vektlegge lokaliseringen av dagens utdanningstilbud i argumentasjonen for lokalisering av nytt sykehuset.

Samarbeid med kommunene om rekruttering

Leger som har lokal tilhørighet er mer stabile i sine ansettelsesforhold enn leger som er rekruttert fra andre landsdeler eller fra andre land. Flere unge har da også et ønske om å vende

tilbake til og bli boende på hjemplassen dersom det er tilgjengelige arbeidsplasser. Dette taler for å satse på leger med tilhørighet på Helgeland.

Ny utdanningsmodell for leger gir mulighet for fast ansettelse tidlig i yrkeskarrieren. Dette gjør at unge leger i større grad kan etablere seg før de starter på spesialisering, og før de eventuelt må ha arbeidsperiode ved et større sykehus. Dagens turnustjeneste erstattes av en ny del av LIS (lege i spesialisering)-ordningen, noe som også vil kreve tettere samarbeid med kommunene. Antallet kommuner sør for Korgfjellet skaper bedre og nærmere tilgang på mulige LIS1-/turnusplasser ved plassering av sykehuset på strekningen mellom Mosjøen og Sandnessjøen, uten at legene må pendle store avstander fra sykehuset. Dette bør også være en pådriver for samarbeidstiltak mellom kommuner og helseforetak om å rekruttere og beholde unge leger på Helgeland.

På samme måte vil det også være behov for å styrke samarbeid mellom kommuner og helseforetak om rekruttering av sykepleiere og annet helsepersonell. Samarbeid kan bidra til å drive frem etablering av desentrale utdanningstilbud, mulighet for større stillingsbrøker, mer variert arbeid og arbeid nært hjemplassen. Ikke minst vil samarbeid rundt felles rekrutteringsutfordringer føre til generelt bedre samhandling og forståelse på tvers av nivåene både når det gjelder enkeltpasienter og system.

Å legge akuttsykehuset i den ene enden av opptaksområdet vil være hemmende for samarbeid mellom sykehus og kommuner om å rekruttere og beholde helsepersonell for flere av kommunene, rett og slett fordi avstanden blir for lang for dagpendling.

Rekruttering av fastleger til små kommuner har de siste årene blitt mer utfordrende. Vurderinger rundt faglig samarbeid mellom sykehusleger og fastleger er imidlertid fullstendig utelatt i rapporten fra ressursgruppa. Lang vei til sykehus gjør at fastleger blir mer alene om det medisinske ansvaret i kommunene, både når det gjelder behandling av enkeltpasienter, faglig utvikling og kollegialt samarbeid. En lokalisering av et nytt akuttsykehus til Mo i Rana vil derfor virke klart negativt på rekruttering av fastleger til kommunene sør på Helgeland. Denne problematikken påpekes også av fastlegene selv, blant annet i Brønnøy kommune².

Bedre muligheter for ambulerende til DMS ved plassering sentralt på Helgeland

Et velfungerende spesialisthelsetjenestetilbud på Helgeland vil ikke bare være avhengig av et velfungerende akuttsykehus, men også av velfungerende distriktsmedisinske sentre (DMS). Det anbefales opprettelse av tre DMS i rapporten fra ressursgruppa.

Planleggingen av et DMS i Brønnøysund er kommet relativt langt, og kommunene støtter dette tiltaket uforbeholdent. I disse planene inngår imidlertid ikke konkrete vedtak om akuttfunksjoner

² Høringsuttalelse til Helgelandssykehuset 2025 fra fastlegene i Brønnøy, 5.2.2019

som kan stabilisere pasienter før overføring til sykehus. For andre DMS-er foreligger ingen konkrete planer for innholdet i disse. Ved lokalisering av et stort akuttisykehus sør for Korgfjellet er det åpenbart at det også vil være behov for et DMS av betydelig størrelse i Mo i Rana.

Uansett tjenestetilbud vil det bli behov for utstrakt grad av ambulering og reisevirksomhet for legespesialister og annet høykompetent personell fra akuttisykehuset og til DMS-ene. Reisetid for en spesialist er ikke-produktiv arbeidstid og ikke direkte pasientrelatert virksomhet. Lang reisetid vil øke behovet for antall stillinger. Ambulering mellom sykehus er frivillig og lang reisevei til annet arbeidssted, eventuelt kombinert med behov for overnatting, vil bidra til at leger i mindre grad vil delta i en slik ordning. Det kan stilles krav om ambulering i ansettelseskontraktene, men dette vil igjen kunne virke negativt inn på rekrutteringen. Dette taler for lokalisering av akuttisykehuset mer sentralt på Helgeland, med kortere reisetid mellom akuttisykehus og DMS enn ressursgruppas foreslåtte modell med akuttisykehus på Mo i Rana.

En konsekvens av å legge sykehuset til strekningen Mosjøen – Sandnessjøen er at behovet for DMS-er i tillegg til Brønnøysund reduseres fra to til ett. Dette synes fullstendig oversett fra ressursgruppa. Ved å gå fra samlet tre til to DMS-er vil det oppnås en vesentlig reduksjon i kostnadene til oppbygging og årlig drift av DMS-er. Samtidig vil belastningen ved ambulering for sykehusansatte reduseres vesentlig.

Kommune	Stort akuttisykehus i Rana	Stort akuttisykehus sør for Korgfjellet	Tosykehusmodell Mo i Rana og Alstahaug
Rana	Stort akuttisykehus	DMS	Akuttisykehus
Alstahaug	DMS	Stort akuttisykehus	Akuttisykehus
Vefsn	DMS		DMS
Brønnøy	DMS	DMS	DMS

Tabell 2 Oversikt over enheter i Helgelandssykehuset ved ulike sykehusstruktur

Oversikt fra Helgelandssykehuset viser at det først og fremst er leger fra Sandnessjøen som ambulerer til de andre sykehusene og til Brønnøysund DMS. Fra Mo i Rana er det kun 4 leger som har ambulert i 2018, mens det tilsvarende tallet for Sandnessjøen er 12.

Ambulering fra	Ambulering til	Antall leger som har ambulert	Antall ambuleringsdager
Mo i Rana	Sandnessjøen og Brønnøysund	4	31
Sandnessjøen	Mosjøen, Brønnøysund, Sømna, Mo i Rana	12	62
Mosjøen	Sandnessjøen	1	(data foreligger ikke)

Tabell 3 oversikt over ambulering i 2018. Kilde: Oversikt tilsendt fra Helgelandssykehuset

Ressursgruppas forslag innebærer utstrakt ambulering fra Mo i Rana til Brønnøysund, Mosjøen og Sandnessjøen. Dette forutsetter en radikal endring i dagens ambuleringspraksis, noe som fremstår som urealistisk og mangelfullt utredet.

Det er altså flere vesentlige forhold knyttet til rekruttering og ambulering som ikke er vurdert av ressursgruppa. Alstahaug, Brønnøy, Dønna, Grane, Hattfjelldal, Herøy, Leirfjord, Sømna, Træna, Vefsn, Vega og Vevelstad kommuner mener derfor at det misvisende når ressursgruppa bruker rekrutteringssituasjonen som et argument for å lokalisere sykehuset i Mo i Rana.

4. Kort og likeverdig reisetid til planlagt behandling er viktig for alle innbyggerne på Helgeland

Ressursgruppa viser i rapporten til at det er gjort flere beregninger for å avklare hvilken lokalisering som gir gjennomsnittlig kortest reisetid og reisevei når man ser hele befolkningen på Helgeland under ett. Disse er utført på ulike måter og gir også ulike svar. Også ressursgruppa viser til at en lokalisering av akuttsykehuset på Mo i Rana kan føre til at pasienter fra Brønnøy og omliggende kommuner kan få så lang reisevei at det ikke er mulig å reise frem og tilbake samme dag.

Det er gjort flere analyser som utreder reisetid ved planlagt behandling med ulike fremtidsscenarier for Helgelandssykehuset. Oslo Economics' beregninger³ sammenligner blant annet en situasjon med ett stort akuttsykehus i Mo i Rana og DMS i Brønnøysund og Sandnessjøen med en situasjon med ett stort akuttsykehus i Sandnessjøen og DMS i Mo i Rana og Brønnøysund. Reisetid i snitt for planlagt behandling (med privatbil eller kollektivtransport, avhengig av hva som er raskest) er fem prosent lavere i situasjonen med sykehus i Sandnessjøen. Forskjellen ville blitt enda større dersom sykehuset var lokalisert på strekningen mellom Mosjøen og Sandnessjøen. Multiconsult⁴ har beregnet at aktuelle tomtealternativer sør for Korgfjellet har vesentlig kortere gjennomsnittlig reisetid enn et sykehus i Mo i Rana.

Denne analysen legger til grunn at 50 prosent av de planlagte konsultasjonene vil skje på DMS-er, mens resten skjer på akuttsykehuset. Det er ikke klarlagt hvordan innretningen av DMS-ene vil bli, men det synes klart at DMS-ene aldri vil kunne dekke hele volumet av planlagte konsultasjoner. Derfor vil pasientene, uavhengig av DMS-enes lokalisering og omfang, måtte påregne å reise til sykehuset også dersom det ikke er akutt. I verste fall kan det tenkes at DMS-ene blir ganske begrensede i sitt omfang, blant annet som en følge av utfordringer med rekruttering og ambulering. Det vil antagelig være krevende å bemanne et DMS med

³ Oslo Economics 2018: *Analyse av lokalisering av et stort akuttsykehus på Helgeland* (OE-rapport 2018_34)

⁴ Multiconsult 2018: *Siling av tomtealternativer for nytt sykehus*

spesialister når reiseavstanden mellom DMS og akutt sykehus er så lang som avstanden mellom Brønnøysund sentrum og Mo i Rana. Ressursgruppa synes å mene at tilstedeværelsen av DMS-er sør på Helgeland muliggjør at akutt sykehuset lokaliseres helt nord i regionen. Dette er ikke en gyldig argumentasjon, så lenge det ikke engang er klarlagt innholdet i og omfanget av DMS-ene.

De knapt 15 000 innbyggerne i Sømna, Brønnøy, Vega, Vevelstad, Træna og Rødøy vil alle ha mer enn tre timer reisevei hver vei til og fra et sykehus lokalisert i Mo i Rana. Innbyggerne i disse seks kommunene vil kunne få redusert sin reisetid til sykehus med i snitt mer enn 25 prosent dersom akutt sykehuset i stedet var lokalisert på strekningen mellom Mosjøen og Sandnessjøen. Det er bare innbyggerne i Rana og Hemnes kommuner som får vesentlig lengre reisevei til et sykehus med en slik lokalisering sammenlignet med et sykehus i Mo i Rana.

Dersom alle innbyggerne på Helgeland skal få en akseptabel reisevei til sykehus ved planlagte konsultasjoner, som gjør det praktisk mulig å gjennomføre reisen uten overnatting utenfor eget hjem, må akutt sykehuset lokaliseres sør for Korgfjellet.

Alstahaug, Brønnøy, Dønna, Grane, Hattfjelldal, Herøy, Leirfjord, Sømna, Træna, Vefsn, Vega og Vevelstad kommuner mener kort og likeverdig reisetid til planlagt behandling er viktig for alle innbyggerne på Helgeland, og at en lokalisering av akutt sykehuset i Mo i Rana vil være uegnet. DMS-er vil kunne avhjelpe situasjonen, men ikke tilstrekkelig til at tilbudet kan anses som hverken likeverdig eller godt.

5. Ressursgruppas vekting av reisetid i akutte tilfeller gir urimelig forskjellsbehandling

Ressursgruppas utredning legger stor vekt på at et sykehus i Mo i Rana vil medføre at flest pasienter kan nå sykehus i løpet av én time: *Den første tiden etter en akutt skade eller sykdom vil en størst andel av befolkningen nå sykehus dersom sykehuset ligger i Mo i Rana.*

Ressursgruppa påpeker samtidig at Mo i Rana ikke er lokaliseringen som gir kortest reisetid for befolkningen samlet, og at innbyggerne på Sør-Helgeland vil få svært lang vei til sykehuset.

Alstahaug, Brønnøy, Dønna, Grane, Hattfjelldal, Herøy, Leirfjord, Sømna, Træna, Vefsn, Vega og Vevelstad kommuner mener det er helt feil å legge så stor vekt på andelen som kan nå frem til sykehus den første timen. Våre beregninger, basert på data fra Helgelandssykehuset, viser at om lag 34 000 pasienter vil nå frem til sykehus i Mo i Rana innen én time, mens om lag 25 000 pasienter vil nå frem til et sykehus på strekningen mellom Mosjøen og Sandnessjøen innen én time. Denne forskjellen på knapt 9 000 pasienter (6 000 i en mer detaljert reisetidsanalyse) kan umulig være så avgjørende at det forsvarer en betydelig lengre gjennomsnittlig reisetid for resten av innbyggerne på Helgeland?

Vi mener det er langt viktigere å sikre at alle beboere på Helgeland har en forsvarlig reisevei til sykehus ved behov for øyeblikkelig hjelp. Reisetidsdata fra Helgelandssykehuset viser at ingen

kommunesentre vil ha mer enn 140 minutters reisevei med bil- eller båtambulansse til et sykehus lokalisert på strekningen mellom Sandnessjøen og Mosjøen. Dersom sykehuset derimot lokaliseres i Mo i Rana, vil 13 000 innbyggere på Helgeland ha mer enn 140 minutters reisetid med bil- eller båtambulansse til sykehuset når det haster som mest, og de 11 000 innbyggerne i Brønnøy og på Sømna vil ha mer enn 190 minutters reisevei. Når ressursgruppa ikke legger større vekt på denne svært lange reiseveien for en så stor del av Helgelands befolkning, er det på tvers av det viktige prinsippet om lik rett til helsehjelp uavhengig av bosted. Dette er et prinsipp som blant annet er fastslått i Spesialisthelsetjenesteloven, der det i lovens forarbeider står følgende: *Et likeverdig tjenestetilbud foreligger når personer som etterspør helsetjenester har samme mulighet til å skaffe seg helsetjenester uavhengig av bosted, økonomi, sosial status, alder, kjønn, etnisk tilhørighet m.v.*

Som Helgelandssykehusets reisedata viser, finnes det mulige sykehuslokaliseringer sør for Korgfjellet som er slik at reisetiden blir kortere for alle kommuner bortsett fra Rana, sammenlignet med et sykehus lokalisert i Mo i Rana. Selv om Rana er den største kommunen på Helgeland, synes det ikke rimelig at reisetid for befolkningen i Rana skal være så mye viktigere enn reisetid for flertallet av befolkningen på Helgeland.

I følge Helsedirektoratet er Berlevåg den eneste kommunen i Norge med mer enn fire timers medianreisetid til sykehus. Ved den foreslåtte lokaliseringen av sykehuset på Helgeland i Mo i Rana, vil tre kommuner på Helgeland få lengre reisetid (slik Helsedirektoratet måler reisetid) enn Berlevåg har i dag; Sømna, Brønnøy og Vega, og Vevelstad vil også få reisetid bare marginalt kortere enn dette. Helgeland får altså de lengste avstandene til sykehus i Norge dersom ressursgruppas anbefaling blir fulgt.

Helikoptertransport er viktig i akutte tilfeller, men det vil alltid være mange situasjoner der pasienten ikke kan transporteres med ambulanshelikopter, selv når det haster som mest. Helikopteret kan være i annet oppdrag, det kan være værforhold som ikke tillater flygning, eller det kan være forhold ved helikopteret eller mannskapet som gjør at helikopteret ikke er tilgjengelig. I noen tilfeller kan redningshelikopteret i Bodø være tilgjengelig, men dette har også en rekke andre oppgaver som skal ivaretas. Rapporten fra Enhet for prehospitale tjenester ved Helgelandssykehuset⁵ er tydelig på at helikopter bare er et supplement til bil- og båtambulansse: *For aktører som ikke kjenner luftambulansetjenesten og de spesielle utfordringene knyttet til å operere ambulanshelikopter i en polar kystregion, kan det være nærliggende å tenke at sykehusstruktur kan baseres på transporttider for lufttransport. Vår erfaring er at regularitet på helikoptertransport i noen sammenhenger er så lav at et ensidig fokus på luftambulansse ikke vil gi forsvarlige tjenester.*

Likevel synes det som om ressursgruppa mener løsningen på lang reisetid til et sykehus i Mo i Rana er luftambulansse. Enhet for prehospitale tjenester viser til at regulariteten til flyvninger i innlandet (der Mo i Rana ligger) i vintermånedene kan være helt nede i 30 prosent. Det blir for enkelt å henwise mer enn 10 000 mennesker til helikoptertransport når det haster som mest, når

⁵ Enhet for Prehospitale tjenester, Helgelandssykehuset: Pasienttransport på Helgeland - akutte transporter og planlagte reiser (juni 2018)

erfaring viser at helikopter ofte ikke har mulighet til å hjelpe. Her kan det synes som om ressursgruppa har lagt for stor vekt på uttalelser fra personellet som opererer redningshelikopteret i Bodø, selv om dette helikopteret i svært liten grad brukes til ambulansetransport på Helgeland.

Det kan tenkes at ny teknologi vil gjøre ambulanshelikopteret mindre sårbart for vær, men det er ingen garanti for at et lite ambulanshelikopter noen gang vil kunne ha avisingsutstyr montert. Luftambulansetjenesten skriver følgende⁶: *Det vil ikke være avisingsutstyr på luftambulanshelikopter før tidligst i 2024, og sannsynligvis ikke før tidligst i 2028 (når opsjonsperiodene på avtale med dagens operatør utløper.) Pr i dag er det ikke helikoptre av de typene som benyttes i luftambulansetjenesten (world wide) som har avisingsutstyr og tilfredsstillende tilgjengelighet.* Uten utstyr for avvising vil det være mange situasjoner der det er svært krevende å frakte pasienter fra Helgelandskysten til et sykehus i Mo i Rana. Dette er dokumentert grundig i Helseforetakets egen utredning, og det er ingen som har hevdet at ikke værforhold vil kunne medføre betydelige begrensninger for luftambulanshelikoptrene på Helgeland, eller at det ikke er særskilte utfordringer knyttet til transport fra kyst til innland. I dag løses dette gjerne ved at pasienten heller flys til Sandnessjøen, noe som ikke vil være mulig ved en lokalisering av sykehuset i Mo i Rana. Det blir også feil å eventuelt basere seg på lufttransport til Namsos, et sykehus som ligger utenfor Helgelandssykehusets opptaks- og myndighetsområde.

Et vedtak om sykehuslokalisering i Mo i Rana må ikke gjemme seg bak en falsk trygghet knyttet til helikoptertransport. Dersom sykehuset lokaliseres til Mo i Rana, vil det bety at 13 000 innbyggere på Helgeland får mer enn 140 minutters reisetid til sykehus når det haster som mest, i de tilfellene der helikoptertransport ikke er tilgjengelig. En slik mangelfull beredskap for et stort antall innbyggere er ikke forsvarlig. Dette problemet kan imidlertid løses enkelt ved å lokalisere sykehuset på strekningen mellom Sandnessjøen og Mosjøen. Da vil ingen innbyggere på Helgeland ha mer enn 140 minutter til sykehusets akuttinntak.

Heller ikke antydninger om akutte og stabiliserende funksjoner på DMS i Brønnøysund kan forsvare en sykehuslokalisering i Mo i Rana. Det er ingenting med dagens planer for DMS i Brønnøysund som tilsier at det vil bli lagt slike funksjoner til DMS-et, og det er ingen eksempler på at andre etablerte DMS-er i Norge har dette. Det vil være meget krevende å få på plass tilstrekkelig bemanning og kompetanse til å drifte slike tilbud over tid. Det vil dessuten alltid være mer ønsket med kort vei til sykehus, enn en forsinkende stopp for stabilisering underveis på reisen til sykehuset.

Ressursgruppa er opptatt av at de har vurdert alternativene på et helsefaglig grunnlag. Det er viktig å understreke at andre eksperter på medisin har konkludert annerledes om samme spørsmål. En prosjektgruppe nedsatt av Helse Nord bestående av 13 svært kompetente fagpersoner publiserte i februar 2003 en rapport⁷ om fremtidig kirurgisk akuttberedskap i helseforetakene under Helse Nord. Denne rapporten konkluderer med at Mo i Rana er den

⁶ Brev til Mosjøen og omegn næringsselskap 02.10.2018

⁷ Rapport om organisering av framtidig kirurgisk akuttberedskap i Helse Nord (2003)

dårligste lokaliseringen dersom det kun skal være ett akuttsykehus på Helgeland. Selv om det er skjedd store endringer i veinettet siden 2003, er det ingen grunn til at konklusjonen fra den gang skal være snudd på hodet. Tvert imot har antagelig endret transportmønster bare styrket argumentet for en lokalisering sør for Korgfjellet.

Alstahaug, Brønnøy, Dønna, Grane, Hattfjelldal, Herøy, Leirfjord, Sømna, Træna, Vefsn, Vega og Vevelstad kommuner opplever ressursgruppas vektlegging av antall pasienter som har mindre enn én times reisevei til sykehus som uforholdsmessig. Det er uforsvarlig å legge så lite vekt på gjennomsnittlig reisetid og reisetiden for dem som bor lengst unna sykehuset. En slik vektlegging skaper en urimelig forskjellsbehandling som ikke innebærer lik rett til helsetjenester, uavhengig av hvor på Helgeland pasienten er bosatt.

6. Økonomiske konsekvenser må utredes før ny sykehusstruktur vedtas

Selv om et forsvarlig og godt helsetilbud til hele Helgelands befolkning må være det aller viktigste, er det opplagt at Helgelandssykehuset også må legge vekt på hvilken lokalisering som gir lavest samlet kostnad over tid, både når det gjelder investering og drift. Kvaliteten på behandlingen vil være avhengig av den økonomiske situasjonen i foretaket. Det er så langt ikke fremlagt noen forsøk på å beregne slike lokaliseringsavhengige kostnader. Dette må på plass før det kan fattes vedtak om lokalisering.

Rapporten fra Enhet for Prehospitale tjenester ved Helgelandssykehuset inkluderer en overordnet vurdering av kostnadsforskjeller knyttet til transport. Disse estimatene tilsier at det vil være en merkostnad på i størrelsesorden 10-15 millioner kroner årlig ved et sykehus i Mo i Rana sammenlignet med et sykehus på strekningen mellom Sandnessjøen og Mosjøen. Over tid vil dette ha klar betydning for sykehusets økonomiske bæreevne. Dersom beredskapen i luftambulansen (fly og helikopter) skal styrkes for å sikre en forsvarlig reisevei til et sykehus i Mo i Rana, vil dette medføre vesentlige større kostnadsøkninger enn disse 10-15 millionene.

I tillegg vil andelen gjestepasienter ha betydning for økonomien i Helgelandssykehuset og i Helse Nord. En lokalisering av akuttsykehuset i Mo i Rana medfører risiko for pasientlekkasje ut av helseregionen. Ressursgruppa er klar over denne risikoen for betydelig pasientlekkasje, men vi opplever at de tar alt for lett på dette spørsmålet. Dette kan få stor betydning for helseforetakets økonomi, og dermed indirekte for helsetjenestene foretaket kan tilby befolkningen på Helgeland. Det må gjennomføres en grundig utredning som viser hvilken økonomisk virkning økning i pasientlekkasje vil gi, og det må vurderes nærmere hvor stor den reelle risikoen for slik pasientlekkasje er ved en sykehuslokalisering i Mo i Rana. Hele problemet med pasientlekkasje kan unngås dersom sykehuset heller lokaliseres sør for Korgfjellet.

Ressursgruppa foreslår at sykehuset i Mo i Rana skal suppleres med tre DMS-er sør for Korgfjellet. Det er betydelig merkostnader ved å splitte driften på flere lokaliteter. Ved en sykehuslokalisering på strekningen Sandnessjøen-Mosjøen vil det være tilstrekkelig med to

DMS-er; ett i Brønnøy og ett i Rana. Også her vil det ligge betydelige økonomiske fordeler.

Alstahaug, Brønnøy, Dønna, Grane, Hattfjelldal, Herøy, Leirfjord, Sømna, Træna, Vefsn, Vega og Vevelstad kommuner er svært opptatte av at Helgelandssykehuset skal ha en forsvarlig økonomi. Bare da kan det ytes god pasientbehandling til Helgelands innbyggere. Det vil være helt nødvendig at det gjøres en grundig utredning av økonomiske konsekvenser av ulike lokaliseringer før det fattes et vedtak i saken om lokalisering av akuttsykehuset.

7. Mangelfull vurdering av interimperioden

Interimperioden er tiden fra beslutning om ny sykehusstruktur til det nye akuttsykehuset er i drift. Perioden vil gå over flere år. utfordringer i interimperioden er omtalt i ressursgruppas rapport kapittel 5. Risikoen for å miste nøkkelpersonell fra foretaket omtales der som betydelig, uten at det er definert hvem som betegnes som nøkkelpersonell. Det vurderes i rapporten at denne risikoen er lavere jo færre ansatte som må flytte, og at den reduseres ved at valgt lokalisering allerede har et *sterkt og bredt* fagmiljø. Ressursgruppa konkluderer deretter med at risikoen for forvitring av fagmiljøet i interimperioden er minst ved etablering av akuttsykehuset i Mo i Rana. Dette er en uriktig fremstilling av virkeligheten.

For det første er ressursgruppas vurdering at sykehuset i Mo i Rana har det største fagmiljøet ikke åpenbart riktig. Sykehuset i Sandnessjøen har etter det vi kan se like mange fagspesialiteter som Mo i Rana, og nesten like mange ansatte leger. Dersom en legger sammen fagmiljøene ved de to sykehusene sør for Korgfjellet er dette bo- og arbeidsmarkedet opplagt større og bredere enn fagmiljøet i Mo, både når det gjelder leger og spesialsykepleiere. Som nøkkelpersonell forstår vi først og fremst disse to yrkesgruppene, som foretaket selv sier er de vanskeligste å rekruttere. Nedenfor vises en tabell over dagens bemanning, hentet fra helseforetakets nettside og tilsendt oversikt fra Helgelandssykehuset:

	Sandnessjøen og Mosjøen tilsammen	Mo i Rana
Antall ansatte totalt	787	605
Antall ansatte overleger	51	35
Antall ulike fagspesialiteter	19	13
Antall leger i spesialisering	32	26
Antall turnusleger/LIS 1	19	13
Antall spesialsykepleiere	107	81

Tabell 4: Dagens bemanning ved Helgelandssykehuset (fra helseforetakets nettside og tilsendt oversikt fra Helgelandssykehuset)

For det andre stiller vi oss uforstående til argumentet om at ansatte må flytte dersom de vil jobbe ved akutt sykehuset og dette blir lokalisert et annet sted enn der de bor i dag. Dette taler ifølge ressursgruppa for lokalisering til Mo i Rana. Dersom argumentet skulle være riktig er realiteten motsatt. Det er flere ansatte i nøkkelstillinger innenfor et bo- og arbeidsmarked i Mosjøen og Sandnessjøen enn i Mo i Rana, og følgelig flere som må flytte ved å legge sykehuset til Mo i Rana. Når risikoen for flytting ut av regionen i interimperioden skal vurderes må det tas hensyn til at ressursgruppa foreslår opprettelse av DMS-er på de steder hvor sykehuset ikke lokaliseres. Velfungerende DMS-er vil kreve en fast bemanning bestående av flere faggrupper, supplert med ambulerende spesialister. Behovet vil være større jo høyere befolkningsgrunnlag som skal betjenes. Omfanget og type stillinger vil være avhengig av hvilke funksjoner som tillegges det enkelte DMS. Det er videre mange år til nytt sykehus blir en realitet, og det vil være betydelig naturlig avgang grunnet alder i mellomtiden. I tillegg vil valg av arbeidssted og vurdering av flytting være annerledes når en allerede er etablert et sted enn ved nyetablering. Vi kan dermed ikke se at flytting for eksisterende personell er et argument som kan brukes i denne sammenheng.

For det tredje gjentar vi at sårbarhet i interimperioden og vurderinger rundt avskalling er gjort fullstendig uten vurdering av tidkrevende ambulerende som følge av at sykehuset legges til en ytterkant av regionen. Dette er en vesentlig utfordring som må hensyntas, også i vurdering av interimperioden.

For det fjerde blir det feil når ressursgruppa refererer til situasjonen i Romsdal og på Nordmøre, og legger til grunn at denne situasjonen er relevant for Helgeland. Det er riktig at helseministeren la stor vekt på å beholde det største fagmiljøet da det ble besluttet å erstatte de to sykehusene i Molde og Kristiansund med et nytt sykehus i Molde. Men Molde sykehus hadde dobbelt så stort fagmiljø som Kristiansund, og Kristiansund hadde betydelige utfordringer med å rekruttere og beholde medarbeidere i en rekke nøkkelstillinger. I en slik situasjon var det selvfølgelig riktig å legge vekt på denne betydelige forskjellen i fagmiljø mellom de to sykehusene. Som omtalt er situasjonen på Helgeland en helt annen, med to relativt likeverdige fagmiljøer i Mo i Rana og i Sandnessjøen, og med et samlet sett større fagmiljø sør for Korgfjellet enn nord for. Å benytte helseministerens vurdering av sykehusprosessen i Romsdal og på Nordmøre som et argument for lokalisering av akutt sykehuset til Mo i Rana, blir derfor feil.

Alstahaug, Brønnøy, Dønna, Grane, Hattfjelldal, Herøy, Leirfjord, Sømna, Træna, Vefsn, Vega og Vevelstad kommuner mener derfor ressursgruppas vurdering av interimperioden er svært mangelfull, og kommunene kan ikke se at forhold ved interimperioden tilsier en sykehuslokalisering i Mo i Rana.

8. Samhandling mellom foretak og alle kommuner

Betydningen av god samhandling mellom helseforetak og kommuner ble løftet frem av helseministeren i hans sykehustale 15/1 2019. Bent Høie påpekte at den demografiske og medisinske utviklingen vi står overfor gjør at vi må tenke nytt, og at sykehusene og kommunene må gå fra å være parter til å være partnere. Dette er et behov vi også ser fra kommunenes side.

Samhandling er omtalt av ressursgruppa, men bare i vurderingene av behov for DMS. Samhandlingen er mer omfattende enn dette og gjelder alle kommuner, også de som ikke skal være vertskommune for sykehus eller DMS. Tjenesteavtalene som er inngått mellom kommuner og foretak er basert på likeverd og gjensidig respekt mellom partene. God samhandling krever jevnlig dialog mellom fagfolk og mellom ledere på ulike nivå. Dette kan ikke kun løses ved videomøter og telefonkontakt, men krever faktiske treffpunkt. Reiseavstand mellom kommunene og akutt sykehuset er derfor også viktig for å oppnå god samhandling mellom helseforetaket og kommunene.

Kommuner og foretak er pålagt å samhandle om prehospitale tjenester og beredskap gjennom akuttmedisinforskriften og forskrift om helsemessig og sosial beredskap. Plikten til å samhandle om enkeltpasienter og på systemnivå gjelder både i daglig drift og ved ekstraordinære hendelser. Vi frykter at lang reiseavstand fra kommunene sør på Helgeland til et akutt sykehus i Mo i Rana vil svekke samarbeidet, som igjen vil svekke det akuttmedisinske tilbudet og i ytterste konsekvens føre til risiko for svikt i pasientbehandling mellom nivåene.

Alstahaug, Brønnøy, Dønna, Grane, Hattfjelldal, Herøy, Leirfjord, Sømna, Træna, Vefsn, Vega og Vevelstad kommuner mener at det er en svakhet ved ressursgruppas rapport at de ikke vurderer virkninger for samhandlingen mellom helseforetak og kommuner.

9. Behov for en ryddig og involverende videre prosess for Helgelandssykehuset 2025

Det er uklart hvordan Helgelandssykehuset og Helse Nord planlegger den videre prosess frem mot beslutning om sykehusstruktur og lokalisering. Styrevedtakene i Helgelandssykehuset HF 14/12 2018 og i Helse Nord RHF 19/12 2018 legger til grunn at det skal gjennomføres ytterligere analyser før det kan tas en beslutning. Vedtakene peker på behov om mer informasjon om følgende forhold:

- Psykisk helsevern og TSB.
- Fødetilbudet.
- Konsepter for desentralisert tilbud i DMS tilpasset forholdene på Helgeland, herunder tilbud til kronikere og skrøpelige eldre.
- Samhandling med kommunenes helsetjenester, herunder felles rekrutteringsutfordringer
- Helhetlig helsetilbud i helseregionen.

- Konsepter for å ivareta øybefolkningens tilgjengelighet til tjenester
- Vurderinger rundt utvikling av prehospital medisin, herunder muligheter for å flytte diagnostikk ut.
- Vurderinger av teknologisk utvikling, både knyttet til transport med fly og helikopter, velferdsteknologi og fjerndiagnostikk.
- Alternativskillende økonomiske forhold.

Alstahaug, Brønnøy, Dønna, Grane, Hattfjelldal, Herøy, Leirfjord, Sømna, Træna, Vefsn, Vega og Vevelstad kommuner stiller seg bak disse styrevedtakene. Vi mener det vil være helt nødvendig, for å sikre en forsvarlig prosess, at også disse nye utredningene blir gjenstand for en høringsrunde. Dersom en slik høringsrunde ikke gjennomføres, vil dette være en uforvarlig prosess som ikke sikrer en nødvendig forankring og kvalitetssikring av beslutningsgrunnlaget som fremlegges for helseforetakets styre.

Vi har notert oss at administrasjonen i Helgelandssykehuset i styremøtet 30/1 2019 lover at disse spørsmålene skal følges opp og kommenteres i ressursgruppas endelige rapport.

Alstahaug, Brønnøy, Dønna, Grane, Hattfjelldal, Herøy, Leirfjord, Sømna, Træna, Vefsn, Vega og Vevelstad kommuner mener det vil være fordelaktig å beslutte den fremtidige sykehusstrukturen så raskt som mulig. Alle viktige argumenter peker i retning av en løsning med ett stort akuttisykehus, supplert av DMS-er. Det er ikke behov for å utrede denne strukturen nærmere før en beslutning fattes.

Når det gjelder beslutning om lokalisering, mener Alstahaug, Brønnøy, Dønna, Grane, Hattfjelldal, Herøy, Leirfjord, Sømna, Træna, Vefsn, Vega og Vevelstad kommuner at foreliggende utredninger tydelig går i favør av en lokalisering av det store akuttisykehuset sør for Korgfjellet. Samtidig er det klart at det er en rekke forhold som ikke er grundig utredet, og som vi mener ytterligere vil styrke argumentasjonen for en lokalisering sør for Korgfjellet.

Det konkrete tomtevalget kan først tas etter at det er gjennomført lokale og regionale konsekvensutredninger etter plan- og bygningsloven. Vi mener det bør utredes ulike tomtealternativer sør for Korgfjellet, for å identifisere den samlet sett mest fordelaktige konkrete lokaliseringen av sykehuset.

Konsekvensutredning og veien videre

I Helgelandssykehusets styrevedtak 68/2018 (24/9 2018) er det gjort følgende vedtak:

1. Styret i Helgelandssykehuset HF tar statusgjennomgangen til orientering.
2. Styret er innforstått med at det i styremøte i mai 2019 vil bli presentert for behandling av sak for konsept- og planprogram. Det vil følge av styrets vedtak hvilke alternativ som skal utredes fullt ut etter plan- og bygningslovens bestemmelser.

Det er krevende for våre kommuner å skjønne hvordan videre prosess er planlagt fra helseforetakets side. Kommunene har i brev form stilt spørsmål⁸ om hva som faktisk skal konsekvensutredes etter Plan- og bygningsloven, som følge av styrevedtaket 24/9 2018.

I en orientering om konsekvensutredning gitt til styret i Helgelandssykehuset den 30/1 2019, samt i administrerende direktørs svar til rådmennene i Alstahaug og Vefsn, brev datert 11/1 2019 heter det: *Plan- og bygningsloven er rettet mot konsekvenser av et konkret planlagt tiltak. Det er derfor for tidlig å si konkret hvilket alternativ som skal konsekvensutredes og på hvilke tema.* Videre heter det i brevet blant annet at *direktøren i sin styresak vil komme med en tilråding for hvilke(t) alternativ(er) som skal videreføres i prosessen.*

I konsekvensutredningsforskriften heter det i § 1. Formål:

Formålet med forskriften er å sikre at hensynet til miljø og samfunn blir tatt i betraktning under forberedelsen av planer og tiltak, og når det tas stilling til om og på hvilke vilkår planer eller tiltak kan gjennomføres.

Det er åpenbart for våre kommuner at planleggingen av en ny sykehusstruktur på Helgeland omfattes av konsekvensutredningsforskriften. Svaret fra administrasjonen i Helgelandssykehuset bidrar dessverre ikke, etter vår vurdering, med avklaring på spørsmålene stilt fra kommunene.

For våre kommuner er det altså nå svært uklart hvordan helseforetaket har tenkt å gå videre i denne prosessen. Hva skal utredes etter plan- og bygningsloven som følge av et vedtak i Helgelandssykehusets styre 30/4 2019? I følge Bjørn Beck Hansens orientering til styret skal ikke konsekvensutredning etter plan- og bygningsloven nødvendigvis gjennomføres, og i alle fall ikke før senere i prosessen. Hvordan henger dette sammen med tidligere kommunikasjon og styrevedtak? Vi etterlyser en forklaring på hvordan sykehuset tenker å oppfylle kravene i konsekvensutredningsforskriften slik prosessen nå skisseres fra administrasjonen.

Kommunene stiller altså spørsmålstegn med det som nå signaliseres om konsekvensutredning og prosess, sammenliknet med tidligere styrevedtak og administrative orienteringer. Det er vanskelig å se hvordan vi som kommuner skal forholde oss som berørt part i denne saken, med den begreps- og prosessforvirringen som nå åpenbart eksisterer. Det hersker stor usikkerhet om hva som faktisk skal vedtas i styremøtet 30/4 2019. Det er en åpenbar svakhet at prosessen oppfattes uklar nå i høringsperioden.

Etter kommunenes forståelse vil det være hensiktsmessig å vedta *struktur* for fremtidens Helgelandssykehus i styremøtet 30/4 2019. Skal det utredes ett eller flere sykehus på Helgeland? Hvor mange DMS skal etableres? Dersom dette avklares, vil man ha et konkret konsept som kan utredes videre, både hva gjelder faglige, logistiske og økonomiske konsekvenser.

Det vil også være hensiktsmessig å fatte beslutning om i hvilket område av Helgeland fremtidens sykehus skal lokaliseres. Våre kommuner mener at en diskusjon om lokalisering ikke

⁸ Brev fra rådmennene i Alstahaug og Vefsn av 21.12.18

må begrenses av kunstige kommunegrenser når den beste lokaliseringen for fremtidens sykehus skal utredes. Det problematiseres nå fra flere hold at området betegnet som «sør for Korgfjellet» ikke er en nøyaktig stedsangivelse. I den forbindelse er det betimelig å minne om at Rana kommune, som Norges fjerde største kommune i areal, heller ikke fremstår som en nøyaktig stedsangivelse. Strekningen Sandnessjøen - Mosjøen er på knappe 60 km. Rana kommune har et areal på ca 4 500 km². Våre kommuner mener at det med det kunnskapsgrunnlaget som eksisterer på nåværende tidspunkt ikke vil være mulig å spesifisere beliggenhet nærmere enn «nord eller sør for Korgfjellet».

Når aktuelt område er vedtatt, vil kommunen(e) som omfattes av vedtaket utfordres til å spille inn et gitt antall aktuelle tomtealternativer. Disse tomtealternativene vil da kunne konsekvensutredes etter plan- og bygningsloven. På denne måten vil man få en reell sammenlikningsmulighet og finne det beste tomtealternativet for fremtidens Helgelandssykehus. En slik tilnærming vil være lik sammenliknbare prosesser i andre helseforetak. Prosessen vil være forutsigbar, og i tråd med gjeldende praksis for utredninger etter plan- og bygningsloven. Eksisterende sykehustomter vil ikke utelukkes fra vurderingen, men måtte utredes på lik linje med andre alternativer.

Alstahaug, Brønnøy, Dønna, Grane, Hattfjelldal, Herøy, Leirfjord, Sømna, Træna, Vefsn, Vega og Vevelstad kommuner ser ikke at det finnes alternative måter å komme videre på, enn å vedta struktur og område før tomtelokalisering, dersom prosessen skal gjennomføres i henhold til tidligere vedtak, og oppfylle kravene i plan- og bygningsloven.

Alstahaug, Brønnøy, Dønna, Grane, Hattfjelldal, Herøy, Leirfjord, Sømna, Træna, Vefsn, Vega og Vevelstad kommuner ønsker Helgelandssykehuset lykke til i det videre arbeidet med å utrede fremtidens Helgelandssykehus, til det beste for *hele* Helgelands befolkning

Saksnummer	Utvalg	Møtedato
006/19	Formannskapet	13.02.2019
011/19	Kommunestyret	27.02.2019

Jfr. Delegeringsreglement for Grane kommune, vedtatt i kommunestyret 14.12.16.

Eiendomsskatt - Allmenn taksering, gjennomføring og finansiering - Omgjøring av vedtak

Trykte vedlegg:

24.01.2019 64869 Eiendomsskatt - Allmenn taksering, gjennomføring og finansiering

Sammendrag:

Grane formannskap behandlet saken vedr. eiendomsskatt i siste møte i Januar, hvor vi fikk følgende vedtak:

Det foretas en oppmåling/taksering av de bygg som ikke er taksert etter innføring av eiendomsskatt i 2009. Dette gjennomføres innen 15. april 2019, slik at frister for innkreving av eiendomsskatt for 2019 overholdes for nye bygg.

Det gjennomføres allmenn taksering av fast eiendom i Grane kommune i 2020, som får virkning fra og med 2021. Dette innebærer også at kriteriene for eiendomsskatt i Grane kommune revideres. Jfr. Lov om eiendomsskatt for kommunane av 06.06.1975.

Ny sak vedr. eiendomsskatt ang. system og rutiner for håndtering av eiendomsskatt tas til Formannskapet den 24. april 2019.

Enstemmig vedtatt.

Tidligere har vi hatt følgende vedtak:

Grane kommunestyre behandlet sak vedr. eiendomsskatt og videreføring i sak nr. 24/17 den 21.06.17 og fattet flg. vedtak:

«Grane Kommunestyre viderefører eiendomsskatten for fast eiendom i Grane kommune etter de gjeldende vedtatte kriterier.

Som metodikk brukes kontorjustering, 10 %»

Kontorjustering med 10 % påslag på eksisterende skattetakster for fast eiendom, dvs. boliger og fritidsboliger blir gjennomført iht. vedtaket i 2019. Dette medfører at det kun blir en oppjustering av skattetakstgrunnlaget for de eiendommene som det finnes en skattetakst på. For eiendommer med nye bygninger og bygningsendringer som det ikke er utført skattetakst på vil ikke bli lignet for eiendomsskatt, og dermed blir det en forskjellsbehandling av eiendommer.

Iht. Lov om eiedomsskatt til kommunane, er det krav om at det skal gjennomføres allmenn taksering hvert 10. år. Dette innebærer at samtlige faste eiendommer må besiktiges for registrering av grunnflate, antall etasjer og standard med mer. Matrikelinformasjon kan i tillegg benyttes som et hjelpemiddel ved takseringen. I Grane kommune er det ca. 740 boligeiendommer og ca. 750 fritidseiendommer, slik at det totalt er ca. 1 490 eiendommer som må besiktiges.

Kontorjustering kan gjennomføres unntaksvis etter nærmere retningslinjer, men ikke som en permanent ordning.

Vurdering:

Viser til siste vedtak i Grane formannskap i januar:

Det foretas en oppmåling/taksering av de bygg som ikke er taksert etter innføring av eiendomsskatt i 2009. Dette gjennomføres innen 15. april 2019, slik at frister for innkreving av eiendomsskatt for 2019 overholdes for nye bygg.

Det gjennomføres allmenn taksering av fast eiendom i Grane kommune i 2020, som får virkning fra og med 2021. Dette innebærer også at kriteriene for eiendomsskatt i Grane kommune revideres. Jfr. Lov om eiedomsskatt for kommunane av 06.06.1975.

Ny sak vedr. eiendomsskatt ang. system og rutiner for håndtering av eiendomsskatt tas til Formannskapet den 24. april 2019

Dette vedtaket er ikke gjennomførbart, da fristene ikke er slik vi tolket det i møtet. All taksering og gjennomføring, samt saksbehandling må være ferdig innen 01. mars, slik at regning kan sendes ut innen denne dato, hvis vi skal kreve inn eiendomsskatt for 2019.

Også ved første gangs taksering av enkelteieendommer i perioden mellom de alminnelige takseringer må taksering være avsluttet så tidlig at skatten kan være skrevet ut før 1. mars i skatteåret, eventuelt 1. april.

Utleggelse til offentlig gjennomsyn. Eiendomsskattelisten skal ligge ute til offentlig gjennomsyn i minst 3 uker etter at det er kunngjort at listen er lagt ut.

Med bakgrunn i de nye opplysningene ber vi formannskapet om å gjøre et nytt vedtak som er gjennomførbart for Grane kommune i 2019.

Viser for øvrig til forrige sak som ble framlagt i møte vedr. mer opplysninger.

Rådmannens innstilling:

Det gjennomføres allmenn taksering av fast eiendom i Grane kommune i 2019 som får virkning fra og med 2020.

Dette innebærer også at kriteriene for eiendomsskatt i Grane kommune må revideres. Jfr. Lov om eiendomsskatt for kommunane av 06.06.1975.

HaG Vekst AS forespørres om å gjennomføre oppdraget med besiktigelse i 2019. Dersom HaG Vekst AS påtar seg oppdraget, er det en forutsetning at det inngås skriftlig avtale om fast pris mellom partene Grane kommune og HaG Vekst AS. Utkast til skriftlig avtale forelegges Grane Formannskap til behandling.

HaG Vekst AS gis mulighet for forlengelse av oppdraget for påfølgende år for besiktigelse av nye bygninger og bygningsendringer. Eventuelt forlengelse av oppdraget vurderes på grunnlag av utført oppdrag det første året. Dette vil også bli vurdert i henhold til hva som skjer med samarbeid med andre kommuner og hvordan dette skal håndteres i disse kommunene videre.

Eskan AS forespørres om å gjennomføre oppdraget med saksbehandling i 2019. Dersom Eskan AS påtar seg oppdraget, er det en forutsetning at det inngås skriftlig avtale om fast pris mellom partene Grane kommune og Eskan AS. Utkast til skriftlig avtale forelegges Grane Formannskap til behandling.

Kostnadene med innleie i 2019 finansieres med midler fra disposisjonsfondet, og behandles som en budsjettregulering i en egen sak.

Ved regnskapsavslutning i 2019 avsettes et årlig beløp på fond fra inntektene fra eiendomsskatten. Fondsmidlene skal benyttes til arbeidet med eiendomsskatt, både løpende besiktigelse og saksbehandling samt ny allmenn taksering hvert 10. år. Beløpets størrelse pr. år vurderes ved hvert års regnskapsavslutning.

Grane kommune sjekker mulighet for samarbeid om eiendomsskatt med andre kommuner og utarbeider rutiner som sikrer framtidig ivaretagelse av eiendomsskatten framover.

Saksnummer	Utvalg	Møtedato
003/19	Formannskapet	23.01.2019
	Kommunestyret	

Jfr. Delegeringsreglement for Grane kommune, vedtatt i kommunestyret 14.12.16.

Eiendomsskatt - Allmenn taksering, gjennomføring og finansiering

Trykte vedlegg:

15.01.2019	65263	KS Eiendomsskatteforum - Befaring av eiendommer
15.01.2019	65264	Hattfjelldal kommune - mulig samarbeid om eiendomsskatt
15.01.2019	53305	Eiendomsskatt, videreføring
15.01.2019	65278	Kriterier for taksering vedtatt av Skattetakstnemnda 22.04.2018
15.01.2019	65279	Lov om eiendomsskatt til kommunane

Sammendrag:

Grane kommunestyre behandlet sak vedr. eiendomsskatt og videreføring i sak nr. 24/17 den 21.06.17 og fattet flg. vedtak:

«Grane Kommunestyre viderefører eiendomsskatten for fast eiendom i Grane kommune etter de gjeldende vedtatte kriterier.

Som metodikk brukes kontorjustering, 10 %»

Kontorjustering med 10 % påslag på eksisterende skattetakster for fast eiendom, dvs. boliger og fritidsboliger blir gjennomført iht. vedtaket i 2019. Dette medfører at det kun blir en oppjustering av skattetakstgrunnlaget for de eiendommene som det finnes en skattetakst på. For eiendommer med nye bygninger og bygningsendringer som det ikke er utført skattetakst på vil ikke bli lignet for eiendomsskatt, og dermed blir det en forskjellsbehandling av eiendommer.

Iht. Lov om eiendomsskatt til kommunane, er det krav om at det skal gjennomføres allmenn taksering hvert 10. år. Dette innebærer at samtlige faste eiendommer må besiktiges for registrering av grunnflate, antall etasjer og standard med mer. Matrikkelinformasjon kan i tillegg benyttes som et hjelpemiddel ved takseringen. I Grane kommune er det ca. 740 boligeiendommer og ca. 750 fritidseiendommer, slik at det totalt er ca. 1 490 eiendommer som må besiktiges.

Kontorjustering kan gjennomføres unntaksvis etter nærmere retningslinjer, men ikke som en permanent ordning.

Når eiendomsskatten på faste eiendommer ble innført fra 01.01.2009, ble det i 2008 iverksatt allmenn taksering av samtlige faste eiendommer. Besiktigelsen ble gjennomført med innleid personell, og det ble satt av ca. kr 700 000,- i budsjettet til denne jobben i 2008. I tillegg ble to stillinger ved Teknisk etat

benyttet til saksbehandlingen av de data som ble registrert ved besiktigelse.

Situasjonen nå for Teknisk avd. er at avdelingen ikke har personell til å gjennomføre besiktigelse og saksbehandling. Dette er derfor en jobb som må utføres med innleid personell, eller innleie av et konsulentfirma som kan utføre jobben med besiktigelse og saksbehandling. Eskan AS er et firma i Trondheim som har spesialisert seg på å utføre oppdrag med eiendomsskatt for kommunene. De kan eventuelt påta seg hele jobben med allmenn taksering. Firmaet har ved forespørsel om kostnad med gjennomføring av allmenn taksering i Grane kommune antydnet en kostnad på ca. kr 1.1 mill. Dette er et grovt anslag som ved nøyaktigere beregninger kan gi større kostnader, men omfatter både besiktigelse og saksbehandling med oppfølging av klager med mer. Firmaet har for øvrig tidligere blitt benyttet av Grane kommune med i forbindelse med eiendomsskatt på verk og bruk.

Teknisk etat har vært i samtaler med både Grane Næringsutvikling AS (GNU) og HaG Vekst AS om innleie til å gjennomføre arbeidet med eiendomsskatten. Grane Næringsutvikling AS ønsker primært å jobbe med andre oppgaver, men har ikke avvist forespørselen om bistand til dette. GNU ønsker også å undersøke hvilke andre muligheter som finnes i markedet for arbeidsoppdrag.

HaG Vekst AS har derimot gitt klart uttrykk for at de kan påta seg jobben med besiktigelse og registrering av data på eiendommene. Arbeidet med saksbehandling er derimot ikke aktuelt for HaG Vekst AS.

Et alternativ er at kommunen oppretter en ny stilling ved Teknisk etat som skal arbeide spesielt med eiendomsskatt, men og i kombinasjon med andre oppgaver etter behov. Fordelen med denne løsningen vil være at kommunen får en stilling som har spesialkompetanse på eiendomsskatt.

Ved et eventuelt innleie av et lokalt firma til å gjennomføre besiktigelse av eiendommene må Teknisk avd. være ansvarlig for opplæring og oppfølging. Etter hvert vil trolig dette medføre at det innleide lokale firmaet blir mer og mer selvstendig, og at firmaet kan utføre besiktigelse løpende etter hvert som nye bygninger blir oppført i årene som kommer. Ved innleie av Eskan AS er ikke opplæring nødvendig da dette er et profesjonelt firma med spesialkompetanse på eiendomsskatt.

Iht. KS Eiendomsskatteforum var snittkostnaden på landsbasis i 2016 kr 800,- pr. skatteobjekt.

Hattfjelldal kommune har i brev av 23.08.2018 rettet en forespørsel til Grane og Hemnes kommuner om et mulig samarbeid om forvaltning av kommunal eiendomsskatt. Denne forespørselen er ikke besvart av Grane kommune, men det antydes i brevet at et interkommunalt samarbeid bør utredes.

Vurdering:

Allmenn taksering av fast eiendom skal gjennomføres hvert 10. år. Besiktigelsen av eiendommene kan gjennomføres med innleie av et lokalt firma, og saksbehandlingen kan gjennomføres med innleie av et konsulentfirma med spesialkompetanse på eiendomsskatt. Et alternativ er å opprette en stilling ved Teknisk avd. og ansette en person med eiendomsskatt som hovedarbeidsfelt, og i kombinasjon med andre oppgaver som for eksempel matrikkelføring.

Dersom HaG Vekst AS leies inn til å utføre besiktigelse i 2019, og senere ved løpende behov i årene som kommer, vil dette være en gunstig løsning for kommunen. Da vil befaring med besiktigelse være sikret for mange år så lenge HaG Vekst AS kan levere denne tjenesten. Da gjenstår arbeidet med saksbehandlingen. Dette kan løses ved enten å opprette en egen stilling med eiendomsskatt som hovedarbeidsfelt, eller å leie inn et profesjonelt firma som Eskan AS. Fordelen med Eskan AS er at firmaet ikke har behov for opplæring, men den beste løsningen for kommunen er å opprette en ny stilling for dette fagfeltet.

Eiendomsskatten gir Grane kommune en årlig inntekt på ca. kr 2.5 mill. Når skattetakstgrunnlaget justeres opp med 10 %, vil dette medføre økte inntekter. Når det i tillegg blir gjennomført allmenn

taksering av samtlige faste eiendommer vil dette også medføre økte inntekter, slik at det bør være mulig å finansiere kostnadene ved innleie av merinntektene fra eiendomsskatten. For fremtiden bør det derfor settes av et årlig beløp på fond av inntektene fra eiendomsskatten, som skal benyttes til finansiering av dette arbeidet. I 2019 kan kostnadene med innleie finansieres med midler fra disposisjonsfondet.

Rådmannens innstilling:

Det gjennomføres allmenn taksering av fast eiendom i Grane kommune i 2019 som får virkning fra og med 2020. Dette innebærer også at kriteriene for eiendomsskatt i Grane kommune må revideres. Jfr. Lov om egedomsskatt for kommunane av 06.06.1975.

HaG Vekst AS forespørres om å gjennomføre oppdraget med besiktigelse i 2019. Dersom HaG Vekst AS påtar seg oppdraget, er det en forutsetning at det inngås skriftlig avtale om fast pris mellom partene Grane kommune og HaG Vekst AS. Utkast til skriftlig avtale forelegges Grane Formannskap til behandling.

HaG Vekst AS gis mulighet for forlengelse av oppdraget for påfølgende år for besiktigelse av nye bygninger og bygningsendringer. Eventuelt forlengelse av oppdraget vurderes på grunnlag av utført oppdrag det første året.

Eskan AS forespørres om å gjennomføre oppdraget med saksbehandling i 2019. Dersom Eskan AS påtar seg oppdraget, er det en forutsetning at det inngås skriftlig avtale om fast pris mellom partene Grane kommune og Eskan AS. Utkast til skriftlig avtale forelegges Grane Formannskap til behandling.

Kostnadene med innleie i 2019 finansieres med midler fra disposisjonsfondet, og behandles som en budsjettregulering i en egen sak.

Ved regnskapsavslutning i 2019 avsettes et årlig beløp på fond fra inntektene fra eiendomsskatten. Fondsmidlene skal benyttes til arbeidet med eiendomsskatt, både løpende besiktigelse og saksbehandling samt ny allmenn taksering hvert 10. år. Beløpets størrelse pr. år vurderes ved hvert års regnskapsavslutning.

Fra og med 2020 opprettes en ny saksbehandlerstilling ved Teknisk avd. med eiendomsskatt som hovedarbeidsfelt i kombinasjon med andre oppgaver. Dette delfinansieres med fondsmidler avsatt til arbeid med eiendomsskatt.

Dersom det ikke opprettes en ny saksbehandlerstilling fra og med 2020, utredes muligheten for å inngå avtale med for eksempel Vefsn kommune om kjøp av forvaltningstjenester av eiendomsskatt.

Formannskapet 23.01.2019:

Møtebehandling:

Forslag til vedtak:

Det foretas en oppmåling/taksering av de bygg som ikke er taksert etter innføring av eiendomsskatt i 2009.

Dette gjennomføres innen 15. april 2019, slik at frister for innkreving av eiendomsskatt for 2019 overholdes for nye bygg.

Det gjennomføres allmenn taksering av fast eiendom i Grane kommune i 2020, som får virkning fra og med 2021. Dette innebærer også at kriteriene for eiendomsskatt i Grane kommune revideres. Jfr. Lov om egedomsskatt for kommunane av 06.06.1975.

Ny sak vedr. eiendomsskatt ang. system og rutiner for håndtering av eiendomsskatt tas til Formannskapet den 24. april 2019.

Enstemmig vedtatt.

FS- 003/19 Vedtak:

Det foretas en oppmåling/taksering av de bygg som ikke er taksert etter innføring av eiendomsskatt i 2009.

Dette gjennomføres innen 15. april 2019, slik at frister for innkreving av eiendomsskatt for 2019 overholdes for nye bygg.

Det gjennomføres allmenn taksering av fast eiendom i Grane kommune i 2020, som får virkning fra og med 2021. Dette innebærer også at kriteriene for eiendomsskatt i Grane kommune revideres. Jfr. Lov om eiendomsskatt for kommunane av 06.06.1975.

Ny sak vedr. eiendomsskatt ang. system og rutiner for håndtering av eiendomsskatt tas til Formannskapet den 24. april 2019.

ArkivKode: FE - 410
Arkivsak: 19/9
JournalpostID: 19/523
Saksbehandler: Anita N. Mellingen
Dato: 13.02.2019

Saksnummer	Utvalg	Møtedato
003/19	Administrasjonsutvalget	13.02.2019
012/19	Kommunestyret	27.02.2019

Jfr. Delegeringsreglement for Grane kommune, vedtatt i kommunestyret 14.12.16.

Tilsetting i stillingen som rådmann 2019

Sammendrag:

Vedlegg: Annonse og søkerliste

Stillingen som rådmann har vært utlyst for andre gang med søknadsfrist den 11. januar 2019.

Innen fristens utløp hadde det meldt seg 4 søkere til stillingen i denne utlysningen, men 1 søker trakk sin søknad etter fristen.

2 søkere ble innkalt til intervju.

Intervjuutvalget har bestått av ordfører Bjørn Lamo, opposisjonsleder Tor Stabbforsmo, tillitsvalgte Inger Husby Utdanningsforbundet og Solbjørg Midtdal Fagforbundet.

Personalsjef /fung. Rådmann Anita Mellingen har vært intervjuer og sekretær i dette utvalget.

Vurdering:

Ansettelsesutvalget har gjennomført 2 intervjuer og referansesjekking, og er enstemmig etter en helhetlig vurdering i sin innstilling.

Ansettelsesutvalget går inn for at Øyvind Toft tilbys stillingen som rådmann i Grane kommune og han er vår eneste kandidat til denne stillingen.

Ansettelsesutvalgets innstilling:

Stillingen som rådmann tilbys Øyvind Toft med tiltredelse etter avtale. Lønns- og arbeidsvilkår i henhold til lover, avtaler og reglement.

Ordfører og personalsjef får myndighet til å forhandle fram lederavtale for rådmannen vedr. lønns- og arbeidsvilkår.

Administrasjonsutvalget 13.02.2019:

Møtebehandling:

Ansettelsesutvalgets innstilling enstemmig vedtatt.

ADM- 003/19 Vedtak:

Stillingen som rådmann tilbys Øyvind Toft med tiltredelse etter avtale.

Lønns- og arbeidsvilkår i henhold til lover, avtaler og reglement.

Ordfører og personalsjef får myndighet til å forhandle fram lederavtale for rådmannen vedr. lønns- og arbeidsvilkår.

www.grane.kommune.no

Rådmann - 2. gangs utlysning

Ledig stilling:

Grane kommune søker en samlende, tydelig og folkelig toppleder med evne til å tenke helhetlig og strategisk.

Opprettet: 27. november 2018 : [Rune Stabbforsmo](#)
Oppdatert 2. januar 2019

Som rådmann får du en av de viktigste rollene i Grane og må motiveres av samfunnsoppdraget.

Du må klare å bygge tillit og etablere god samhandling både mot politisk ledelse og øvrig ledelse, overfor de ansatte og deres organisasjoner, og i forhold til eksterne aktører og regionale samarbeidspartnere.

Vi forventer at vår rådmann er kreativ, løsningsorientert og har fokus på smarte, effektive og digitale løsninger. For å lykkes i stillingen vil gode faglige vurderinger, solid og faktabasert saksbehandling, god økonomistyring, erfaring fra utviklingsarbeid og breddeinnsikt i kommunal forvaltning være viktig.

Sentrale oppgaver for ny rådmann vil være:

- Være opptatt av kommunen sin rolle som samfunnsutvikler og tilrettelegger for god og effektiv tjenesteproduksjon i nært samarbeid med politisk ledelse
- Arbeide aktivt for å tilrettelegge for stedsutvikling, bolyst og at Grane skal være en næringsvennlig kommune
- Etablere gode relasjoner med administrasjon, politikere, innbyggere samt organisasjons- og næringsliv i kommunen og regionen
- Sikre at Grane kommune til enhver tid har en organisering og faglig kompetanse som er tilpasset arbeidsoppgavene
- Sikre god målstyring, resultatoppfølging og gjennomføring av gode planprosesser , samt effektivering av politiske vedtak.
- Fokus på omdømmebygging og gode relasjoner overfor omgivelsene, herunder godt og nært samarbeid med nabokommunene

Ønskede kvalifikasjoner

- Høyere relevant utdanning og dokumenterbare resultater fra lederstillinger

- Kunnskap om næringsutvikling, innovasjonsprosesser og samfunnsutvikling
- Erfaring med strategisk ledelse og økonomistyring
- God forståelse for rolledeling mellom administrativ ledelse og politisk styring, og breddekunnskap i offentlig tjenesteproduksjon
- God gjennomføringsevne, er tydelig og ryddig
- Forståelse for å anvende teknologi som redskap for å øke kvalitet på tjenester og service
- Fremstå som konsekvent, forutsigbar og en lagspiller som utøver lederrollen på en tillitsskapende måte, både internt og eksternt

Det blir lagt stor vekt på personlige egenskaper ved tilsetting.

Vi tilbyr:

Vi tilbyr en utfordrende og spennende lederstilling, der du sammen med dyktige medarbeidere vil få en sentral rolle i kommunen sin videreutvikling og vekst. Lønn etter avtale, samt gode pensjons- og forsikringsordninger.

Kontaktpersoner og søknadshåndtering

I samsvar med offentlighetsloven § 25 gjør vi oppmerksom på at opplysninger om søkerne kan offentliggjøres selv om det er bedt om konfidensiell behandling. Søkerne vil i tilfelle bli forhåndsvarslet om dette.

Søknad sendes via vårt [digitale søknadsskjema](#) innen 11. januar 2019.

For mer informasjon kontakt ordfører, tlf 41419425 eller personalsjef tlf, 75182221/90095073.

Grane kommune
Sentraladministrasjon

Deres ref.:

Vår ref.:
19/145

Saksbehandler:
Anita N. Mellingen, 75182221

Arkiv:
FE - 410

Dato:
15.01.2019

Søkerliste - offentlig

1. John-Haakon Wendt
Professor Hansteensgt. 55
4021 Sandnes
Nåværende stilling : Personalsjef Rogaland brann og redning IKS
2. Eivind Kroken f. 14.02.80
Skjervengan 20
8657 Mosjøen
Nåværende stilling : Avdelingssjef forsvaret
3. Øyvind Toft
Vikingveien 3a
8803 Sandnessjøen
Nåværende stilling : Kommunalsjef samfunn i Leirfjord kommune.
4. Dame f. 1977

Med hilsen

Anita N. Mellingen
Personalsjef